8554 AA 60100200
OSREDNJA KNJIŽNICA
P.P.126
66001 KOPER

PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo
Cena 250 lir
Leto XXXV. Št. 81 (10.300)
TRST, torek, 10. aprila 1979

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

V nedeljo v Kulturnem domu ob plebiscitarni prisotnosti Slovencev in demokratičnih predstavnikov izvoljenih uprav in strank

Občni zbor SKGZ - mogočen dokaz enotnosti in odločnosti v zahtevi po globalni zakonski zaščiti Slovencev v Italiji

IZČRPEN PREGLED DOSEDANJIH PRIZADEVANJ ZA DOSEGO POPOLNE ENAKOPRAVNOSTI Z VEČINSKIM NARODOM IN ZA ZAŠČITO NARODNOSTNIH PRAVIC JE PODAL PREDSEDNIK BORIS RACE. OBČNI ZBOR JE ODOBRIL DOKUMENT SKGZ O PRAVICAH SLOVENSKE NARODNOSTNE SKUPNOSTI. MNOŽIČNA PRISOTNOST PREDSTAVNIKOV IZVOLJENIH UPRAV, POLITIČNIH STRANK, PREDSTAVNIKOV SZDL IZ MATIČNE SLOVENIJE, ITALIJANSKE MANJŠINE IZ JUGOSLAVIJE IN KOROŠKIH SLOVENCEV TER DEMOKRATIČNIH ORGANIZACIJ IN USTANOV. BRZOJAVKA PREDSEDNIKU REPUBLIKE. ODLOČNA PODPORA DEMOKRATIČNIH SIL NAŠIM ZAHTEVAM IN ZAVZETA RAZPRAVA DELEGATOV

Delegati in gostje na občnem zboru SKGZ v Kulturnem domu v Trstu med poročilom Borisa Raceta

«Slovenski narodnostni skupnosti in njenim pripadnikom zagotoviti polne pravice na celotnem narodnostno mešanem ozemlju. Za pravice Slovencev v Italiji, za napredek in ustvarjalno sožitje.»

Pod tem geslom je v nedeljo od prvih dopoldanskih do poznih večernih ur potekal v Kulturnem domu v Trstu občni zbor SKGZ, ki je še enkrat s svojo mogočnostjo izpričal neomajno voljo vseh pripadnikov naše skupnosti, da se borijo za celovito priznanje pravic, ki nam po ustavi in mednarodnih dogovorih pripadajo, da bodo v tem boju kljubovali koncentričnim napadom na naše zahteve in pravice ter pri tem ustvarjali plodne stike z demokratično občutljivimi pripadniki italijanskega naroda. V tem smislu je občni zbor SKGZ predstavljal tudi priložnost neposrednega soočanja z zastopniki demokratičnih strank ter družbenopolitičnih organizacij večinskega naroda.

Ob koncu občnega zbora so delegati soglasno potrdili «Dokument SKGZ o pravicah naše narodnostne skupnosti» in torej nedeljivost zaščite, ki jo zahtevamo enotno vsi Slovenci na Tržaškem, Goriškem, v Beneški Sloveniji, Reziji in Kanalski dolini.

O pomembnosti in manifestativnosti tega občnega zbora priča tudi tako rekoč plebiscitarna udeležba, saj so delegati in gostje do zadnjega kotička napolnili Kulturni dom. Prav tako so veliko zanimanje pokazali posebni poročevalci najbolj razširjenih italijanskih časopisov (Corriere della sera, La Stampa, Giorno, Unità, Paese sera, Manifesto in Espresso), tržaške radijske postaje, osrednjih jugoslovanskih časopisov (Politika, Borba, Delo, Oslobodjenje, Slobodna Dalmacija, Pobjeda, Komunist in drugi) ter vseh televizijskih hiš iz Jugoslavije.

Občnega zbora so se udeležili vidni predstavniki italijanskega in jugoslovanskega družbenopolitičnega življenja. Naj omenimo predsednika deželnega sveta Maria Collija, predsednika tržaške pokrajine Lucia Ghersija, delegacijo SZDL Slovenije, v kateri so bili Beno Zupančič, Jože Smole, Andrej Škerlavaj, Vida Mikuš in Tatjana Kosovel, predstavnike obalne konference SZDL iz Kopra (Črt Kolenc, Raul Šiškovič in Dušan Fortič), zastopnik občinske konference SZDL Nova Gorica Lojze Lah, predstavnik medobčinskega odbora SZDL severnoprimorskih občin Vlado Uršič, predstavnik RK SZDL Hrvatske, generalni konzul SFRJ v Trstu Štefan Cigoj s konzuloma Lucjanom Benoličem in Lojzetom Kantetom. Nadalje so še bili predsednik in tajnik ZSO na Koroškem Franci Zwitter in Feliks Wieser, tajnik NSKS Filip Warasch ter delegacija Unije Italijanov za Istro in Reko, ki jo je vodil predsednik Mario Bonita.

Prisotni so bili tudi predstavniki strank. KPI so zastopali posl. Cuffaro, sen. Jelka Gerbec, Rossetti, Poli in Monfalcon, PSI: posl. Castiglione, Carbone, Pittoni, Seghene in Pečenko, SSk: Zorko Harej, Marija Ferletič in Marijan Terpin, KD: Raul Pupo, nekaj časa je občnemu zboru prisostvoval tudi radikalni prvak Giacinto Pannella.

Na občnem zboru so bili tudi župani Edvin Švab (Dolina), posl. Albin Škerk (Devin - Nabrežina) ter Andrej Jarc (Doberdob).

Kraško gorsko skupnost je predstavljal njen predsednik Miloš Budin, kraška rajonska sveta pa predsednika Slavoljub Štoka in Karel Grgič. Občnega zbora so se še udeležili Ester Pacor in Laura Sardella (UDI - ZŽI), Mauro Gialuz in Dario Varin (CGIL), Gianfranco Rados in Adriana Janezich (ARCI), Damjan Paulin (SSO), Vladimir Kenda, Dušan Košuta in Renar (ANPI - VZPI), Cosolini, Turk, Furlan (ZKMI), Postogna, Cosman in Zidar (ANPPIA), Ursini (ANED), Keršev anova, Čebohinova, Slavec in Udovičeva (za odbor bivših deportirancev), Lisjak (tržaški urad gospodarske zbornice SFRJ), Markuževa in Bregantova (ženski iniciativni odbor) ter številni drugi izvoljeni predstavniki krajevnih organizacij in ustanov, prosvetnih in športnih društev.

Občni zbor je slovesno odprl predsednik SKGZ Boris Race. Zatem je Miroslav Košuta, kot prvi predsedujoči (med razpravo so izmenično predsedovali občnemu zboru tudi drugi člani izvršnega odbora SKGZ), predlagal izvolitev verifikacijske in volilne komisije, ki sta bili potrjeni s ploskanjem.

S ploskanjem so prisotni odobrili tudi predlog za sestavo delegacije, ki je v popoldanskih urah v imenu SKGZ ponesla venec k spomeniku 71 talcem na Opčinah, ko je bila v teku tradicionalna vsakoletna komemoracija ob obletnici ustrelitve.

Dopoldanski del občnega zbora je obsegal poročilo predsednika Borisa Raceta, ki je podal izčrpen prikaz dosedanjega boja slovenske narodnostne skupnosti v Italiji za priznanje in uzakonitev njenih narodnostnih pravic, ugotovil da je ta boj privedel po eni strani do široke podpore našim zahtevam v vrstah demokratičnih sil italijanske družbe, po drugi strani pa tudi do žolčnega odpora nacionalističnih in fašističnih sil, da bi nam te pravice bile priznane in do sovražne protislovenske gonje zlasti na Tržaškem in v Beneški Sloveniji. Po dolgotrajnem aplavzu, s katerim je nabito polna dvorana pozdravila in potrdila predsednikova izvajanja, je dr. Karel Šiškovič orisal politični dokument z zahtevami glede vsebine globalne zaščite, ki so ga prisotni prav tako sprejeli z aplavzom. Sledili so pozdravi predsednikov oblasti, političnih strank in organizacij. Predstavnik KD se ni oglasil.

V svojih pozdravih so predstavniki demokratičnih strank in krajevnih ustanov poudarili pomen stališč SKGZ in obnovili obvezo, da se bodo zavzemali za rešitev problemov slovenske narodnostne skupnosti in jo podprli v njenem boju za enakopravnost.

Po krajšem opoldanskem premoru se je občni zbor nadaljeval s poročilom tajnika Dušana Udoviča ter z daljšo in poglobljeno razpravo, o kateri bomo še poročali. Član nadzornega odbora SKGZ Peter Sanzin je prebral poročilo o dejavnosti v dobi od zadnjega občnega zbora. Število članic (22) se ni spremenilo, izvršni odbor se je v nekaj več kot dveh letih sestal 37-krat, glavni odbor pa osemkrat. Poleg tega pa so se sestajali posamezni odbori, bilo pa je tudi nekaj posvetov o specifičnih vprašanjih. Sanzin je opravljeno delo ocenil pozitivno ter predlagal razrešnico glavnemu odboru, kar so delegati sprejeli.

Ob koncu je predsednik SKGZ Race povzel še glavne misli iz diskusije. Delegati so nato odobrili besedilo brzojavke predsedniku republike Pertiniju. Sledile so volitve novega glavnega odbora SKGZ. Njegovo sestavo objavljamo na zadnji strani.

Brzojavka z občnega zbora SKGZ predsedniku Sandru Pertiniju

Slovenci iz dežele Furlanije-Julijske krajine, zbrani na 12. občnem zboru Slovenske kulturno - gospodarske zveze v Trstu vam izrekajo zaupanje, da boste v smislu duha, členov 3 in 6 ustave in vaših zagotovil enotni slovenski delegaciji vplivali na politične sile, ki zavirajo ureditev pravic in enakopravnosti slovenske narodne skupnosti v deželi Furlaniji-Juliji krajini.

Prosimo vas, da to uredite v duhu idealov miru, prijateljstva in sporazumevanja med ljudmi in narodi, v duhu novega prijateljstva med Italijo in Jugoslavijo.

PO SOBOTNIH ARETACIJAH PRIPADNIKOV «DELAVSKE AVTONOMIJE»

Prof. Toni Negri osumljen sodelovanja pri pokolu v Ul. Fani in uboju Mora

Nepredirna molčečnost preiskovalcev - Danes zasliševanje osumljencev

PADOVA — Namestnik državnega pravdnika dr. Calogero, ki vodi preiskavo, bo danes začel z zaslišavanjem pripadnikov tako imenovane «delavske avtonomije», ki so jih na njegov ukaz karabinjerji in agenti digosa v soboto aretirali v Padovi in v drugih severnoitalijanskih mestih. Med aretiranimi so, kot smo poročali, najvidnejši voditelji najbolj skrajnih kril izvenparlamentarne levice in bivši ustanovitelji gibanja «potere operaio», ki je bilo za marsikoga predsoba v oboroženi boj proti državi in njenim demokratičnim ustanovam. Kaže, da je dr. Calogero podpisal okrog 20 zapornih nalogov, policija in karabinjerji pa naj bi doslej izsledili kakih 15 osumljencev.

S sobotnimi aretacijami pa akcija vsekakor še ni končana. Kot je v kratkem razgovoru s časnikarji poudaril državni pravdnik dr. Fais, gre le za najpomembnejšo in najbolj zahtevno fazo, ki je dozorela po dolgih mesecih vztrajnega dela vseh preiskovalnih organov. Fais je dodal, da sicer ne more in ne sme povedati ničesar o akciji, ker bi s tem kršil tajnost preiskovalnega postopka in uspešnost dela, poudaril pa je, da je sledil preiskavi dr. Calogera in da soglaša z njegovimi ukrepi. Padovskega kolega je odločno branil tudi namestnik rimskega pravdnika Vitalone, ki se je včeraj vrnil iz Padove skupno s preiskovalnima sodnikoma Galluccijem in Imposimatom. Vitalone, ki je skupaj s kolegoma pregledal zaplenjeno gradivo, da bi ugotovil morebitne povezave s pokolom v Ul. Fani in z ugrabitvijo ter ubojem Alda Mora, je poudaril, da sploh ni mogoče govoriti o «ideoloških prekrških». Dr. Calogero je po njegovem mnenju strogo spoštoval zakonska določila.

Zaradi neprodirne molčečnosti preiskovalcev ni bilo mogoče izvedeti niti, kdo vse so bili aretirani in česa so točno osumljeni. Kaže vsekakor, da so vsi obtoženi združevanja v prevratniške namene, približno polovica pa tudi ustanavljanja oboroženih tolp, češ da so vodili «skupino rdečih brigad». Edini, ki naj bi bil neposredno osumljen sodelovanja pri pokolu v Ul. Fani ter pri ugrabitvi in umoru predsednika krščanske demokracije Mora, naj bi bil prof. Toni Negri, eden od ideologov «delavske avtonomije». Za enkrat ni znano, na kakšnih indicijah je osnovana obtožba (dr. Gallucci naj bi vsekakor že podpisal zadevni zaporni nalog), govori se pa, da naj bi dr. Calogero prišel do teh indicij in dokazov že pred časom v okviru preiskave o umoru dveh desničarskih skrajnežev v sedežu padovske MSI. Kot znano so si odgovornost za ti umor prilastile rdeče brigade. Govori se nadalje, naj bi bil profesorjev glas zelo podoben glasu terorista, ki je zadnji telefoniral Moro vi družini in sporočil, da bo smrtna obsodba izvršena, če ne bo Zaccagnini «osebno odločilno posegel». Zaradi tega bo Negri v kratkem premeščen v rimski zapor na razpolago tamkajšnjemu sodstvu.

Aretacija voditeljev «delavske avtonomije» je bučno odjeknila v državi. Krščanska demokracija je zahtevala priznanje preiskovalcem za uspešno akcijo, skrajna levica pa odločno protestira «zoper nezaslišano in protizakonito represijo, plod volilnih manevrov KD in KPI.» Pole avtonomistov so se za takojšnjo osvoboditev zaprtih zavzeli še pripadniki gibanja «lotta continua», skupina «democrazia proletaria» in radikalci. Za jutri pa je v Padovi napovedan protestni vsedržavni shod pripadnikov «delavske avtonomije».

(vt)

V zaporu vodja teroristične skupine Azione Rivoluzionaria

RIM — Juan Teofilo Soto Paillacar, duhovni vodja terористične skupine «Azione rivoluzionaria», je v zaporu. Aretirali so ga predsinočnjim v Rimu po njegovi lastni «krivdi». Ko je zagledal dva policista je namreč izvlekel izza pasu pištolo in jo skril torbo. Agenta sta to videla, se mu približala in ga z naperjenim samokresom prisilila, da se je vdal. Zaman ga je nekaj prijateljev skušalo rešiti s tem, da so obkolili trojico. Nekaj trenutkov po aretaciji je namreč pridrvel na trg policijski avtomobil in Paillacar, po rodu Čilec, je moral v zapor. Trenutno so zanj izdali tri zaporne naloge, dva v Firencah in enega v Pisi, vendar se bo sedaj ta seznam verjetno zdaljšal.

Paillacar je, kot že rečeno, vodja skupine, ki si lasti odgovornost za vrsto atentatov. Roberto Gemignani, čigar «desna roka» je bil prav Paillacar, je tako obtožen poskusa ugrabitve, poskusa umora, združevanja v zločinske namene, ustanovitve oborožene tolpe, napada na časnikarja dnevnika «L'Unità», napada na sedež turinske «Stampe», posesti razstreliva in napada na plinarno. Paillacar naj bi bil tudi vodja mešane italijansko - nemške skupinice, ki so jo pred dobrim mesecem aretirali v bližini Parme. Pripisujejo mu še vrsto drugih «prijateljstev», ki pa ne pomenijo, da je dejansko sodeloval pri organizaciji vseh atentatov, za katere dolžijo njegove «prijatelje». Zato so tudi obtožbe, ki mu jih nalaga sodstvo manj pomembne in se bo verjetno, kot že rečeno, seznam zdaljšal v prihodnjih dneh.

Domnevni terorist aretiran v Sanremu

SANREMO — Karabinjerji so v Sanremu aretirali bivšega člana tujske legije in domnevnega terorista, Nemca Wernerja Petra Kragla, po rodu iz Münchna, ki pa že dalj časa živi v Nici. V njegovem avtu so odkrili pravi arzenal raznovrstnega orožja in razstreliva.

RIM — Italijanska plačilna bilanca se je v februarju zaključila s 196 milijardami deficita, medtem ko so v istem mesecu lanskega leta zabeležili 157 milijard lir pribitka. Podatke o tem je objavila Banca d'Italia, ki je s tem demantirala vesti, ki so govorile o 425 milijardah deficita.

SKLEP DELEGATOV TREH ZBOROV SLOVENSKE SKUPŠČINE

Sergej Kraigher izvoljen za člana predsedstva SFRJ

Težišče delovanja najvišjega državnega organa v naslednjem mandatnem obdobju

LJUBLJANA — Delegati vseh treh zborov slovenske skupščine so izvolili Sergeja Kraigherja za slovenskega člana predsedstva SFRJ. S to izvolitvijo je končan širok demokratični volilni postopek, ki je trajal mesec dni. Predsednik republiške konference SZDL Mitja Ribičič je obrazložil, kaj bo v naslednjem mandatnem obdobju najvišjega državnega organa težišče njegovega delovanja. Predsedstvo SFRJ se bo moralo spopasti s stabilizacijo gospodarstva in hkrati zagotoviti omejitev investicijske in vsake druge nepokrite porabe. Druga naloga je povezana s preprečevanjem vsake možnosti, da bi kdorkoli posegal po celovitosti in svobodi socialistične Jugoslavije. Torej je treba poskrbeti za obrambne priprave. Na mednarodnem prizorišču je treba nadaljevati z dejavnostjo za krepitev jugoslovanskega položaja v svetu. Za nadaljnje razvijanje odnosov z velikimi silami, s sosednjimi in drugimi državami. Predvsem pa za krepitev vloge in enotnosti neuvrščenega gibanja. Pri tem mora Jugoslavija prispevati k preprečevanju lokalnih vojn in drugih sporov in da se gibanje neuvrščenih ne vplete v interese velikih sil ali blokov. Kot zadnjo glavno nalogo je poudaril zahtevo po nadaljnji demokratizaciji celotnega jugoslovanskega družbenopolitičnega življenja in za večji vpliv delovnih množic na vodilne organe in to z podružabljanjem politike na vseh ravneh. Ribičič je poudaril, da so to štiri pomembne pobude predsednika Tita in programski cilji, ki jih je zastavil tudi 11. kongres ZKJ. (jp)

ni obisk na Irskem. Kmalu po prihodu ga je sprejel irski premier John Lynch, popoldne pa je Vrhovec že začel uradne razgovore s svojim gostiteljem, šefom irske diplomacije Michaelom O'Kennedyjem. Zunanja ministra sta začela izčrpno izmenjavo mnenj o aktualnih mednarodnih vprašanjih, med drugim o križnih žariščih v svetu, o razvoju popuščanja napetosti v Evropi, o pripravah na sestanek v okviru evropske konference o varnosti in sodelovanju v Madridu ter o mednarodnih gospodarskih vprašanjih. (vb)

BEOGRAD — Član predsedstva Jugoslavije Lazar Koliševski je na čelu državne delegacije včeraj odpotoval na afriško turnejo, med katero bo obiskal Senegal, Gvinejo - Bissau, Kapverdsko republiko in Slonokoščeno obalo. (vb)

Aminovi agenti ubili štiri časnikarje

NAIROBI — Medtem ko v okolici Kampale še vedno divjajo srditi boji med tanzanijskimi četami in ugandskimi osvobodilnimi enotami na eni strani in Aminovo armado na drugi, je londonski «Daily Express» objavil vest, da so agenti Aminove tajne policije ustrelili štiri novinarje, ki so s čolnom pripluli po Viktorijinem jezeru do ugandske obale. Po zadnjih vesteh naj bi žrtve krvoločnih Aminovih agentov postali Karl Bergman, časnikar «Svenske dagbladet», Arne Lemberg, posebni dopisnik švedskega «Expressena», časnikar zahodnonemškega «Sterna» Wolfgang Stiens in fotoreporter istega tednika Hans Bollinger. Istočasno poročajo o izginitvi dveh poslovnih ljudi: eden naj bi bil Anglež, drugi pa Nemec ali Danec.

Josip Vrhovec na Irskem

DUBLIN — Jugoslovanski sekretar za zunanje zadeve Josip Vrhovec je včeraj začel tridnevni urad-

Danes vladni sklep o datumu volitev?

RIM — Predsednik vlade Andreotti je za danes sklical sejo ministrskega sveta, na kateri bodo najbrž sklepali o datumu političnih volitev. Vse kaže, da bo vlada napovedala parlamentarne volitve 3. junija in bo zavrnila Pannelov predlog, da bi se radikalci odpovedali obstrukciji v zbornicah proti združitvi evropskih in političnih volitev, če bo vlada namenila 150 milijard podpore za deset prav tolikšnega števila evropskih občin.

Jutri seja tajništva sindikalne federacije

RIM — Jutri se sestane tajništvo sindikalne federacije CGIL - CISL - UIL. Na dnevnem redu je pregled sindikalne in politične situacije. V dopoldanskih urah se bo sindikalno vodstvo sestalo s predstavniki koordinacijskega odbora za ustanovitev sindikata policije, nato pa bodo razpravljali o mednarodnih vprašanjih, glede na dejstvo, da se bo prihodnji mesec v Muchnu sestala evropska sindikalna konfederacija. Končno pa bo sindikat odločal o zadržanju v vsem predvolilnem obdobju. O tem bo podal uvodno poročilo generalni tajnik CISL Macario.

Močna potresna sunka v Črnogorskem primorju

TITOGRAD — V Črnogorskem primorju se je zemlja včeraj ponoči dvakrat močno stresla. Potresna sunka med 6 in 7 stopnjo Mercallijeve lestvice sta povzročila precejšnjo škodo na poslopjih, posebno v Baru in Ulcinju, medtem ko nista zahtevali človeških žrtev. Najbolj prizadete kraje si je ogledal tudi predsednik Črne gore. Krajevni organi so že odredili izselitev prebivalstva iz poškodovanih poslopij.

Potresna sunka so zaznali tudi v Titogradu in Cetinju, kjer pa niso zabeležili nobene škode.

Italijanska javnost seznanjena z našimi zahtevami

O nas so tokrat pisali turinska «la Stampa», rimska «la Repubblica», milanski «il Giorno» in glasilo KPI «l'Unità»

«Kongres Zveze se je tokrat odrekel intimnosti, da bi opozoril javno mnenje s pozivom za polno priznanje pravic te manjšine». Tako je v svojem prvem poročilu označil občni zbor SKGZ posebni poročevalec turinske «Stampe» Giuliano Marchesini, ki je, kakor drugi italijanski časnikarji, prisostvoval zboru v Kulturnem domu. On, kakor drugi, tokrat seznanja italijansko javno mnenje z našimi problemi in zahtevami ter dokazuje, če je to bilo še potrebno, da so italijanska občila na vsedržavnem merilu znatno bolj odprta za manjšinsko problematiko, kot pa domači listi, ne glede na to, ali izhajajo v Trstu ali Vidmu.

Tržaški «Il Piccolo» je vsekakor tokrat vsaj delno prekinil svoj molk o nas in objavil članek s sintezo razprave in sklepov občnega zbora SKGZ. Objavil ga je na tržaški kronikt z naslovom čez dva stolpca. «Skupščina Slovencev o problemu zaščite».

Turinska «Stampa» je našim zahtevam posvetila že v nedeljo, se pravi pred občinim zborom SKGZ, članek in naslov čez štiri stolpce: «Slovenci v Italiji proti emarginaciji — Hočemo biti svobodni kot vsi drugi». Marchesinija, kakor tudi dopisnika «Repubblice» Coena, urednika milanskega «Giorna» Airoja in tudi druge je najbolj zbodlo, da se v Trstu še pojavljajo, 34 let po koncu vojne, prikazni rasizma nacistične narave. Zbodlo jih je, ker so demokratično občutljivi in omikani ljudje, da se v Trstu, kjer je Rižarna goltala trupla slovenskih borcev, rišejo nacistični kljukasti križi na table slovenskih šol, da se požigajo cerkvice v Glinščici, da se skrunijo spomeniki padlim.

«Repubblica» je celo napisala v naslovu, da doživlja «Trst rasistični val nasprotovanja slovenski manjšini». Posebni poročevalec Leonardo Coen pa je takoj ugotovil: da izbruhi «nacional-rasizma» v Trstu niso samo fašističnega kova, pač pa je «negodovanje in zgrešeno pojmovanje življenja ob meji vpletlo široke plasti meščanstva, ki se enači v avtonomistični listi melonov». Od tod, torej, histerična kampanja proti Slovencem in celo zbiranje podpisov ter dijaške zasedbe «proti dvojezičnosti».

Zanimivo je, da se nihče izmed dopisnikov velikih italijanskih listov ni obregnil ob vprašanje «dvojezičnosti» in da so vsi razumeli, da ima narodna manjšina pravico do zaščite svojih kulturnih, družbenih in gospodarskih vrednot in do svobodne uporabe lastnega jezika.

Milanski dnevnik «Il Giorno» je zahtevam Slovencev posvetil naslov čez pet stolpcev («Trst: Slovenci zahtevajo zaščitni zakon») in ugotavlja v članku, ki ga je napisal Antonio Airò, da «so Slovenci sklenili postaviti vprašanje uradnega priznanja, da pripadajo neitalijanski skupnosti in da ne sprejemajo, da bi jih kdo imel za vrinjence». Konkretno «Giorno» sintetično navaja, da zahtevajo Slovenci priznanje obstoja «narodnostno mešanega ozemlja», ki zajema 21 občin videmske, 8 občin goriške in vseh 6 občin tržaške pokrajine. Airò ugotavlja tudi, da imamo Slovenci v Trstu in Gorici svoje šole, vendar pa tega ni v Beneški Sloveniji, kjer so še do nedavnega policisti preprečevali slovensko molitev v cerkvi in kjer danes zbirajo podpise za referendum, ki naj bi branil «italijanstvo» tega področja.

Kako utemeljujejo Slovenci svoje zahteve. Vsi navajajo besede dr. Karla Šiškoviča in citat iz Marxa. da ni svoboden narod, ki zatira druge narode. «Il Giorno» dodaja, da «v Trstu nismo še na tej stopnji, vendar se že kažejo zaskrbljujoči znaki».

Dopisnik turinske «Stampe» nadalje piše, da ležijo v parlamentu trije zakonski osnutki za zaščito Slovencev in se sprašuje: «Kakašna bo njihova usoda? Medtem narodna manjšina trpi». Toda Slovenci hočejo prispevati, v duhu osimskega dogovora, k razvoju prijateljstva in sodelovanja med sosednjimi narodi. Zaključek pa je jasen: «Slovenci čakajo, kdaj jim bodo sneli z ramen ta bremena. Toda tu se na stenah njihovih poslopij pojavljajo srhljivi simboli kljukastih križev. Zato iščejo solidarnost ob tem kongresu, polnem skrbi».

Dopisnik «Repubblice» ugotavlja, da je «Lista za Trst» spoznala, da njene «tri točke» ne vžigajo več. Zato je usmerila svojo ost proti Slovencem, ki so nekdaj bili ljudstvo «kmetov, mlekaric, poljskih stražarjev» in sedaj «vzbujajo strah, ker so pripadniki svobodnih poklicev, inženirjev, podjetnikov ali profesorjev».

Obsežno je o občnem zboru SKGZ poročala tudi komunistična «l'Unità». Njen poročevalec Mario Passi, čigar članek nosi naslov čez štiri stolpce («Tu smo že 13 stoletij, zahtevamo samo pravice drugih državljanov») je včeraj že poročal o poteku občnega zbora, medtem ko je s tiskovne konference v soboto poročal tržaški dopisnik zelo obširno ter navajal negativno oceno o zadržanju KD do naše manjšine.

O naših vprašanjih je «Unità» že večkrat poročala, zato se je Passi zadržal predvsem ob poročilu predsednika SKGZ ter objektivno navaja tudi oceno, ki jo je dal o zakonskem predlogu KPI. Dopisnik glasila KPI poudarja predvsem, da Slovenci ne zahtevajo nič posebnega, pač pa preprosto izvajanje ustavnih obvez: 31 let po odobritvi ustave, 25 let po podpisu londonskega sporazuma in 3 leta po podpisu osimskega dogovora Slovenci pričakujejo, da bo parlament odobril zakon o njihovi globalni zaščiti. (sts)

PRIMORSKI DNEVNIK O OBČNEM ZBORU SKGZ

V prilogi današnji številki Primorskega dnevnika objavljamo poročilo predsednika Borisa Raceta in tajnika Dušana Udoviča na nedeljskem občnem zboru SKGZ ter dokument o zaščiti Slovencev v Italiji, ki so ga odobrili na občnem zboru. Na zadnji strani objavljamo izvlečke pozdravov, gostov in predstavnikov delegacij ter sestavo novoizvoljenega glavnega in nadzornega odbora, medtem ko bomo o razpravi na občnem zboru obširneje poročali v prihodnjih dneh.

OB MNOŽIČNI UDELEŽBI PRED SPOMENIKOM 71 TALCEM

Spominska svečanost na Općinah potrdila privrženost idealom NOB

Pred spomenikom so govorili Edi Kraus, Miloš Budin, Augusto Seghene in edini preživeli talec Stevo Rodić - Svečanost se je nadaljevala s kulturnim sporedom v openskem Prosvetnem domu, kjer so tudi odprli razstavo partizanske grafike

Na hude čase naše zgodovine nismo pozabili. Še vedno so živi v zavesti našega ljudstva, ki se s ponosom ozira na junaško prehojeno pot, ki se z zvestobo naslanja na vrednote, prekaljene v narodnoosvobodilnem boju, in ki se s hvaležnostjo klanja spominu padlih. In ko se nad našo skupnostjo zgrinjajo novi preteči oblaki, nam je spomin na tiste hude čase, ki jih je znal naš narod skupaj z demokratičnim ljudstvom drugih narodov tako junaško premostiti, predvsem v spodbudo, da tudi te sedanje težke trenutke prebrodimo z odločnostjo in enotnostjo, kot vedno. Danes namreč spet doživljamo nelahke trenutke. Izpod pepela napornega odpravljanja trenj in dolgoletne gradnje sožitja je spet švignila iskra nekdanje protislovenske mržnje in sprožila gonjo, s katero bi stari in novi šovinisti radi zastrupili odnose med ljudmi teh krajev. Takšne namere je treba še enkrat preprečiti, ker vodijo v mrak, kakršen je zajel svet in naše kraje pred skoraj štiri desetletji.

S to zavestjo se je v nedeljo na Općinah, pred spomenikom 71 talcem, ki so jih pred 35 leti zverinsko usmrtili nacifašistični krvniki, zbrala množica, kakršne že dolgo nismo videli na spominskih svečanostih. Ta množičnost najzgovorneje potrjuje, da se naše ljudstvo, skupaj z italijanskimi demokrati ne pusti in ne bo pustilo ustrahovati in da je bolj odločeno kot kdaj prej izterjati pravice, ki nam jih še zmeraj odrekajo tudi tiste tako imenovane demokratične sile, s KD na čelu, ki v vsem tem povojnem času upravljajo italijansko državo. V okvir protislovenske gonje in ustrahovanja se uvršča tudi primer izzivanja, do katerega je prišlo med samo manifestacijo pred spomenikom. Neznanci so namreč preluknjali gume več avtomobilom. Nov sila resen, čeprav obroben dokaz podlega rovarjenja s sovraštvom prepojenih skrajnežev! Še enkrat moramo ob tem izraziti ne le odločno obsodbo, temveč tudi zahtevo, da oblasti, ki so zadolžene za varnost, do kraja izpolnijo svojo dolžnost.

Nedeljski svečanosti tako pred spomenikom na Pikelcu, kot v Prosvetnem domu je dala poseben in pretresljiv ton prisotnost človeka, ki se je po srečnem naključju rešil iz takratne morije, to je Steva Rodiča, ki se je na nedeljski svečanosti spomnil tistih tragičnih trenutkov, pa tudi pomoči, ki so mu jo, ranjenemu, nudili domačini.

Na svečanosti, ki sta jo priredila openska sekcija VZPI-ANPI in openско prosvetno društvo «Tabor», so poleg Rodiča spregovorili še Edi Kraus, ki je predsedoval ter Miloš Budin in Augusto Seghene, ki sta se v svojih posegih zaustavila zlasti pri sedanjem položaju v našem mestu, ki ga označuje protislovenska gonja. Oba sta tudi podčrtala potrebo po enotnosti med demokratičnimi silami ter odločnih in enotnih posegih v obrambo vrednot pravičnosti, svobode, sožitja in miru, za katere je padlo toliko borcev v NOB in odporniškem gibanju.

V počastitev spomina 71 talcev so zapeli žalostinko «Žrtvam» pevci moških zborov «Srečko Kumar» z Repentabra in «Vasilij Mirk» s Proseka - Kontovela, ki jih je za to priložnost vodil Mirko Guštin, predstavniki raznih borčevskih in političnih organizacij pa so pred spomenik položili vence.

Spominska svečanost se je nadaljevala v Prosvetnem domu, kjer so tudi odprli izredno zanimivo razstavo partizanske grafike in kjer so poleg že omenjenih zborov z Repentabra ter Proseka-Kontovela nastopili še mešani pevski zbor «Primorec» iz Trebč, recitatorja društva «Tabor» Drago Gorup in Kostanca Filipović ter mladi harmonikarji Glasbene matice, ki jih je pripravila Loredana Hočevarjeva.

Po uvodnih besedah predsednice domačega prosvetnega društva Danke Hrovatinove je o razstavi slovenske partizanske grafike spregovoril kustos Muzeja ljudske revolucije Slovenije Iztok Durjava. Razstavljena so namreč dela Alenke Gerlović, Vita Globočnika, Božidarja Jakca, Vladija Jordana, Doreta Klemenčića, Janeza Lajovica, Lojzeta Lavrića, Franceta Miheliča, Nikolaja Pirnata, Ivana Seljaka, Franceta Slane, Iveta Šubica, Draga Vidmarja in Nandeta Vidmarja. Izdelali pa so jih v letih 1943-45 na osvobojenem ozemlju Bele krajine, v kočevskih gozdovih in tudi na Primorskem, v razmerah, ki ustvarjanju niso bile naklonjene. V teh delih se zrcalita tako trpljenje našega naroda v tistih časih, kot njegova junaška pot do osvoboditve. Razstavo, ki bo odprta do ponedeljka, 16. aprila vsak dan od 17. do 19. ure, v nedeljo in ponedeljek pa od 10. do 12. in od 17. do 20. ure, so si včeraj ogledali tudi openski šolarji in dijaki, pri ogledu pa jih je vodila Alenka Gerlovičeva.

Tudi svečanosti v Prosvetnem domu se je udeležilo zelo veliko ljudi.

Preživeli talec Stevo Rodić govori pred spomenikom na Općinah

Del množice, ki se je udeležila nedeljske spominske svečanosti

NEZASLIŠANO ZADRŽANJE LpT IN NJENIH ZAVEZNIKOV

Melonarji še naprej zavirajo delovanje konzorcija za prevoze

Tudi med včerajšnjim zasedanjem konzorcija so predstavniki LpT izzivalno zapustili dvorano

Že precej časa je javnosti dobro znano, da se v sklopu pokrajinskega konzorcija za prevoze dogajajo dokaj čudne stvari zaradi načrtnega bojkota nekaterih sil. Ta faza negotovosti in napetosti pa se je stopnjevala v teh dneh, ko bi morala skupščina odobriti letni proračun in se obenem izreči o poviških cene vozovnic.

Na sinočnjem izrednem zasedanju konzorcija je bilo ozračje dokaj vroče in to ne kot posledica lepega sončnega dne, temveč zaradi zaviralnih manevrov meščanske liste in njenih zaveznikov. Predsednik Campagna je v uvodnem poročilu seznanil skupščino, da so predsednik in nekateri člani upravne komisije najavili ostavko po odobritvi proračuna. Sedanja upravna komisija pa bo vršila svoje posle vse dokler ne bodo ustoličili nove. Obenem je sporočil, da je predsednik Rossi poslal telegram iz Milana, kjer je ostal blokiran zaradi stavke železničarjev in ni torej mogel biti prisoten za uvodni referat o proračunu. Tako je postalo vsem jasno, da ne bo mogoče pričeti razprave o proračunu, vendar pa je še pred tem dnevni red vseboval vrsto upravnih sklepov, odobritev katerih je bistvene važnosti za nemoteno delovanje in obstoj konzorcija. Pet minut po začetku zasedanja so predstavniki Liste za Trst, ki so se po nekajmesečni odsotnosti ponovno prikazali v dvorani tržaškega občinskega sveta (tem se je spontano pridružil še demokristjan Orlando), izzivalno zapustili dvorano in s tem svojim ekshibicijskim nastopom še bolj razburili duhove, saj je bilo vsem jasno, da hočejo na tak način ohromiti delovanje konzorcija in mu izpodjesti temelje. Zatem je radikalec Pecol - Cominotto predlagal spremembo dnevnega reda in sicer, da bi obravnavali proračun pred sprejetjem rednih upravnih sklepov, z grožnjo, da se bo v nasprotnem primeru umaknil. To je razburilo duhove in je postalo jabolko spora. Izražena so bila vmesna stališča, po daljši prekinitvi pa je skupščina zavrnila ta predlog. Radikalec je tedaj zapustil dvorano in tudi on napovedal frontalen napad na delovanje konzorcija in politične skupine, ki ga podpirajo. Očitno so nekatere sile že v polni predvolilni kampanji in iščejo vsemogoče povode in oprijeme, le da bi vzbujale pozornost, računajoč na tihen na nevednost ljudi.

Po odobritvi predvidenih upravnih sklepov splošnega značaja so določili prihodnjo sejo skupščine za soboto 21. aprila, ko se bo pričela razprava o proračunu za letošnje leto. Če z ozirom na obstoječi položaj lahko potegnemo prve zaključke, potem niso obeti ravno najboljši. Obstaja namreč nevarnost, da se dejavnost konzorcija paralizira, kar bi ustvarilo globoko krizo v tako važnem sektorju kot je javna prevozna služba. Alternativa temu pa je, da si celotno breme in odgovornost za izboljšanje storitev prevzamejo le tiste sile, ki ne upravljajo tržaške občine, ki pa nosi preko 90 odstotkov celotnega bremena. (bs)

Tiskovni urad PSI je objavil poročilo, v katerem obsoja poskus nekaterih političnih sil, da bi anticipirali parlamentarne volitve na 3. junij, medtem ko bodo evropske volitve 10. junija. Na ta način bi bile šole vseh vrst in stopenj prisiljene končati pouk dva tedna prej, pri čemer bi bili oškodovani učenci in dijaki.

V NEDELJO OB ZADOVOLJIVI UDELEŽBI OBČINSTVA

Uspešen nastop skupine «Stu ledi» v Sežani

Na folklorni prireditvi so sodelovali tudi beneški «blumarji» iz Črnega vrha

Po večmesečnem premoru je v nedeljo tržaška folklorna skupina «Stu ledi» ponovno nastopila s celovečernim programom in sicer tokrat prvič v Sežani. Prijetno in hkrati zanimivo novost pa so predstavljali beneški «blumarji» iz Črnega vrha, ki so svoje živahne pustne običaje prvič prikazali izven domačih krajev.

Precej številnemu občinstvu je ansambel «Stu ledi» prikazal predvsem točke, ki jih je pripravil ob lanski petletnici obstoja. Zlasti starejši spleti, kot sta na primer spleta tržaških in istrskih plesov, so sicer doživeli še nekaj manjših sprememb; medtem ko so lanske popolnoma nove postavitve, kot sta v prvi vrsti splet pesmi in plesov iz Furlanije ter razigrani štajerski izbor, ostale nespremenjene.

Plesni del programa so še sestavljali privlačni belokranjski splet ter živahna izbora iz slavonjske, oziroma srbske folklore, ki sta požela največ aplavza. Plesalce sta spremljala glasbeni ansambel v različni sestavi in tamburaški ansambel prosvetnega društva «F. Prešeren» iz Boljunca.

Z veliko bogatejšim repertoarjem kot lani, ko so dejansko pevke šele začele skupaj vaditi, pa je v sežanski novi telovadnici nastopila ženska pevska skupina «Stu ledi». V letu delovanja so namreč pevke veliko nastopale tako same, kot s plesno skupino in pridobile na ubranosti ter sproščenosti.

V kratkem bo folklorna skupina «Stu ledi» gostovala v Kranju in Velenju, maja pa bosta predvidoma kranjska in velenjska skupina nastopili pri nas. (bp)

S SOBOTNEGA OBČNEGA ZBORA DELNIČARJEV

Kljub oviram in težavam uspešno delovanje Tržaške kreditne banke

Podpora predlogu o industrijski prosti coni - Odobreni poročili upravnega sveta in nadzornega odbora ter bilanca

Kot smo že na kratko poročali, je bil v soboto zvečer v Gregorčičevi dvorani dvajseti redni občni zbor delničarjev Tržaške kreditne banke. Skupščine se je udeležilo skoro dve tretjini članstva. Po dnevnem redu so bili prečitani poročilo upravnega sveta, poročilo nadzornega odbora in bilanca poslovnega leta 1978. Zelo obsežno poročilo upravnega sveta, ki ga je podal predsednik Libero Polojaz, je v uvodu podčrtal še vedno splošno kritično stanje v državi, ki ga danes potrjujejo padec vlade in nove predčasne volitve. Vzroke tega položaja v Italiji pa ni iskati samo v domačih problemih, temveč v zagonetnosti svetovnih problemov, ki ostajajo nerešeni in povzročajo neprestane motnje in negotovosti.

Glede Trsta in dežele poročilo ugotavlja, da je konjunktura maloobmejnega turističnega in trgovinskega prometa zelo ugodna in je ne gre podcenjevati, vendar vidi dolgotrajnejšo rešitev za Trst in deželo in njuno gospodarstvo v čimprejšnji realizaciji gospodarskega dela osimskih sporazumov.

Določeni tržaški krogi nasprotujejo tej realizaciji, nadaljuje poročilo, in se ne zavedajo, da zaradi svojega ozkega nacionalističnega gledanja škodujejo mestu samemu, medtem ko Tržaška kreditna banka trdno veruje v uspeh te pobude in je zaradi tega zaprosila pred nekaj leti, da bi odprla svojo poslovalnico pri Fernetičih, tik ob predvideni prosti industrijski coni. Njena prošnja je bila na žalost zavrnjena, tako kot prošnje za tri druge poslovalnice v Trstu in deželi. Nato je podana v poročilu natančna analiza posameznih postavk bilance in njihova primerjava s postavkami prejšnjega leta.

Iz podatkov izhaja, da celotna bilančna vsota z evidenčnimi računi vred znaša 47 milijard 466 milijonov lir, čisti dobiček pa lir 159 milijonov 963.200. Skoro vsi sektorji dejavnosti so zabeležili nove uspehe. Vloge so narasle za 3.148 milijonov lir ali za 22,2 odstotka in znašajo na hranilnih knjižicah in tekočih računih 17.320 milijonov lir. Redne naložbe so se dvignile za 1.042 milijonov lir in znašajo skupno 5.829 milijonov lir. Obveznih in prostih vrednostnih papirjev ima banka v svojem portfelju za 6.458 milijonov lir. Zelo dober uspeh žanje zavod na še novem delovnem področju mednarodne trgovine, še posebej na avtonomnem računu in z menjalnico.

Med drugim si šteje zavod v veliko zadoščenje, da se prav ob 20. obletnici svojega obstoja po radikalni preureditvi prostorov predstavi s sodobnim sedežem. Sedaj je Banka res pripravljena prevzeti v mestu in deželi vlogo, ki ji pripada, in prispevati k razvoju krajevnega in deželnega gospodarstva.

Po zelo živahni diskusiji, med katero sta predsednik Libero Polojaz in ravnatelj Žarko Simonič dala izčrpne odgovore na postavljena vprašanja, je občni zbor odobril poročilo in bilanco ter sklenil, da se od dobička dodeli v redni rezervni sklad 20.000.000 lir, ostalo pa prenese na novo.

Še o poimenovanju šole na Proseku-Kontovelu

V Soščevi hiši na Proseku je bil sinoči sestanek, ki ga je sklicalo Združenje staršev tamkajšnje osnovne šole, da bi seznanilo vaške organizacije s Proseka in Kontovela o naporih, ki jih je združenje vložilo doslej za poimenovanje šole po domačem revolucionarju Ivanu Regentu. Izčrpno poročilo je podal predsednik združenja Bruno Rupel nakar so v plodni diskusiji številni prisotni dali svoje predloge in mnenja, da bi še enkrat za vselej ta problem dokončno in pozitivno rešil. O sestanku bomo podrobneje še poročali.

Lojze Spacal v Kraški galeriji

Kraška hiša v Repnu, ki je bila čez zimo zaprta, bo za veliko noč spet odprla vrata obiskovalcem. Toda še prej, in sicer v četrtek 12. aprila, se bodo odprla vrata Kraške galerije, ko bo uradna otvoritev letošnje prve slikarske razstave. Letošnjo sezono bo odprl naš priznani umetnik Lojze Spacal, ki bo prikazal nekaj slik in grafik novejšega datuma.

Na otvoritev razstave, ki bo ob 20. uri, vabi zadruga «Naš Kras» vse ljubitelje likovne umetnosti.

● **Z odlokom ravnatelja** pokrajinskega urada za delo in polno zaposlitev z dne 16. februarja t.l. je bil ponovno imenovan pokrajinski odbor socialnoskrbstvenega zavoda INPS. V njem je tudi zastopnik Kmečke zveze dr. Stanislav Oblak.

Danes se sestane deželni svet

Po enotedenskem presledku zaradi sočasnosti vsedržavnega kongresa KPI se danes, 10. aprila, ob 9.30 ponovno sestane deželni svet. Na dnevnem redu bodo razna vprašanja ter interpelacije in razprave o nekaterih zakonskih osnutkih, tako o osnutku, ki vnaša popravek k zakonu iz l. 1976 v korist združenj krajevnih ustanov in ki ga bo obrazložil komunist Proserpio.

Za valorizacijo Glinščice

V soboto sta se dolinski župan Švab in podžupan Pečenik sestala s podpredsednikom deželnega odbora Colonijem in prefektom Marrosujem, s katerima sta razpravljala o vprašanjih dolinske občine in o valorizaciji Glinščice. Skupaj so se nato podali do cerkvice na Pečah, ki so jo fašisti pred kratkim oskrunili. S tem v zvezi so govorili o nekaterih ukrepih, ki naj bi preprečili podobna vandalska dejanja. Domenili so se tudi, da se bodo zavzeli za valorizacijo celotne Glinščice in v ta namen sklenili, da ustanovijo posebno študijsko skupino, ki bo izdelala primeren program.

Seminar o škodljivosti tovarniškega okolja

V knjižnici univerzitetnega zavoda za arhitekturo in urbanistiko v Ul. Università 7 bo danes, ob 9. uri seminar o «škodljivih učinkih tovarne znotraj in izven nje». Govor bo zakonodajnih in normativnih sredstvih za preprečevanje in nadzorstvo človeku nevarnih dejavnikov v tovarniških obratih. Uvodni poročili bosta podala ravnotelj omenjenega zavoda prof. Roberto Costa in ravnatelj zavoda za medicino dela prof. Ferdinando Gobbato.

Ob smrti Valerije Košute izrekata PD Vesna in ŠD Mladina svojcem iskreno sožalje.

PD Slovenec izreka iskreno sožalje svojemu odborniku Emilu Petarosu ob izgubi drage none Emilije.

Dekliški pevski zbor Vesna izreka Ildi iskreno sožalje ob izgubi drage none Valerije.

Godba na pihala Breg izreka iskreno sožalje svojemu članu Ljubomiru Petarosu ob izgubi drage mame.

ČEPRAV NI BIL DATUM ŠE DOLOČEN

V polnem teku tudi pri nas priprave na predčasne parlamentarne volitve

Podpredsednik deželnega odbora Coloni napoveduje odstop, da bi bil kandidat krščanske demokracije za poslansko zbornico - Za evropske volitve mora Union Valdotaine izbirati med Listo za Trst ali SSk

Čeprav ni bil datum predčasnih parlamentarnih volitev še določen — to bo rimska vlada storila danes zvečer — so predvolilne priprave že v polnem teku, še posebno, kar se tiče kandidatur. V tej zvezi je namreč že včeraj opolnoči zapadel važen rok: deželni svetovalci, ki nameravajo kandidirati za parlamentarne volitve, so morali namreč do takrat odposlati pismeni odstop predsedniku deželnega sveta. V trenutku, ko poročamo, niso pri predsedstvu deželnega sveta prejeli še nobenega pisma z odstopom, pričakuje pa se, da bodo najmanj štirje deželni svetovalci kandidirali na parlamentarnih volitvah. Gre za socialista De Carlija iz Pordenona, za demokristjana Mizzaua iz Vidma ter za Tržačana Sergia Colonija (KD) in Aurelio Gruber-Benco od Liste za Trst.

Še največ zanimanja je vzbudila napoved odstopa sedanjega podpredsednika deželnega odbora in bivšega deželnega tajnika KD Colonija. V trenutku, ko poročamo, je sicer še v teku sestanek demokrščanskih voditeljev v Cervignanu, na katerem odločajo o kandidaturah, po splošnih pričakovanjih pa bo prav Coloni nosilni kandidat KD v našem mestu. Prav tako je skoraj gotovo, da bo ponovno kandidiral za poslansko zbornico tudi fanfanijevec Tombesi. Kot je znano, je KD tradicionalno pošiljala v poslansko zbornico dva Tržačana. Na zadnjih volitvah sta to bila Tombesi in Belci, slednji pa je sedaj trdno odločen, da po treh mandatnih dobah zapusti svoje mesto na Montecitoriu. KD je zato morala izbrati drugega kandidata, izbira pa je bila še posebno delikatna glede na dejstvo, da bo tokrat po vseh predvidevanjih izvoljen v poslansko zbornico en sam tržaški demokristjan, ker bo drugega poslanca iztrgala — če ne bo presenečenj — Lista za Trst. Krajevno vodstvo KD je moralo zato najti namesto Belcija dovolj uglednega kandidata, ki bi prejel več preferenc od desničarja Tombesija, čigar volilna baza se je po nastopu Liste za Trst skrčila, toda v obsegu, ki ga ni mogoče zanesljivo izračunati. Odtod torej kandidatura najbolj vidne tržaške demokrščanske osebnosti, se pravi Sergia Colonija.

Nekatere probleme podobne narave bo sprožila tudi morebitna — in precej verjetna — izvolitev Aurelie Gruber Benco za poslanko. V tem primeru bi namreč predstavnica Liste za Trst verjetno zapustila podžupansko mesto. Če k temu dodamo, da je sam Giuricin že zapustil občinski svet in se odločil za deželnega, lahko ugotovimo, da se bo na ta način močno ošibila teža tako imenovanega «levega» krila Liste za Trst v tržaškem občinskem svetu.

Glavni problem «melonov» pa so v tem trenutku evropske volitve, ki bodo 10. junija. Kot je znano, je župan Cecovini javno napovedal, da se bo lista predstavila na volitvah pod znakom Union Valdotaine, to pa je povzročilo negativne reakcije nekaterih etničnih gibanj, ki so prav tako nameravala nastopiti na volitvah skupaj z Aostanci. O tem so razpravljali na nedeljskem srečanju v Veroni med predstavniki vseh organizacij, ki naj bi sestavljale volilno koalicijo. Predstavniki Slovenske skupnosti so jasno povedali, da ne bodo kandidirali skupaj z «melonarji» zaradi njihovega protislovenskega stališča. Isto stališče so zavzeli tudi predstavniki Furlanskega gibanja in zastopniki Okcitance. Tajnik Union Valdotaine Salvadori je skušal posredovati, toda pokazalo se je, da je skupen nastop zares nemogoč. Tudi župan Cecovini in podžupan Aurelia Gruber Benco, ki sta v Veroni zastopala Listo za Trst, sta skušala pregovoriti Slovensko skupnost in Furlansko gibanje, češ da niso šovinisti.

Sestanek se je tako zaključil brez dogovora. Union Valdotaine si je prevzela odgovornost, da sama zbere zaveznike, kar bo storila že jutri. V primeru, da bi se odločila za manjšinsko - etnično usmeritev, ne pa za avtonomistično, bi ostala Lista za Trst na cedilu. V tem primeru, pa bi ji še preostajala možnost da bi se za evropske volitve povezala z radikalci. Sam Pannella je na svojem nedeljskem zborovanju v Trstu spet ponudil povezavo, pa čeprav jo je Lista pred enim tednom že odločno zavrnila. V spremenjenih okoliščinah pa bi seveda Cecovini svoj sklep utegnil spremeniti, pa čeprav se je sam Cecovini pred enim tednom dokaj grobo obregnil ob radikalce in njihovo sodelovanje s homoseksualci od FUORI.

Glede Pannellovega nedeljskega zborovanja v kinu Nazionale naj še mimogrede omenimo, da je bil radikalni prvak tik pred zborovanjem nekaj časa na občnem zboru SKGZ v Kulturnem domu. Prav zaradi tega smo pričakovali, da bo na radikalnem shodu omenil tudi problem Slovencev in obsodil sramotno protislovensko kampanjo, ki je v teku v našem mestu. Toda Pannella je o vsem tem previdno molčal. Glede na dejstvo, da je prišel v Trst snubit melone, se pravi glavne pobudnike te kampanje, je to povsem razumljivo, a prav nič opravičljivo. (tm)

Delegacija tržaške pokrajine v Ljubljani

Delegacija tržaške pokrajinske uprave pod vodstvom predsednika Ghersija bo danes na obisku v Ljubljani na povabilo tamkajšnje občinske skupščine. V središču pogovorov s slovenskimi predstavniki bo predvsem gospodarsko sodelovanje med sosednima deželama, obravnavali pa bodo tudi druge aktualne probleme obojestranskega interesa.

NA SINOČNJI SEJI POKRAJINSKEGA SVETA

OBRAZLOŽITEV OSNUTKA RAZVOJNEGA NAČRTA DEŽELE

V štiriletju 1979-1982 naj bi vložili okrog 4 tisoč milijard lir - Imenovani zastopniki pokrajine v razne ustanove

Tržaški pokrajinski svet je posvetil sinočnjo sejo srečanju s podpredsednikom deželne vlade Sergiom Colonijem, ki je obrazložil skupščini osnutek razvojnega načrta za Furlanijo-Julijsko krajino. Podal je najprej analizo družbenogospodarskega položaja, ki prikazuje trdnost proizvajalne in demografske strukturo obširnega osrednjega dela deželnega ozemlja, v nasprotju z zaskrbljujočim zaostankom razmer na goratih področjih in na območju Tržaškega in Goriškega, kjer upada zaposlitev, zlasti v industriji. Smotri deželnega načrtovanja bi zato morali biti utrditev razvoja na osrednjem predelu, spodbujanje turizma in male industrije ter obrtništva na hribovitih področjih. Za tržaško pokrajino bi si bilo treba prizadevati da bi prišlo do uravnovešenja gospodarske strukture, ki sloni sedaj pretežno na zaposlitvi v javni upravi in v terciarnem sektorju. V ta namen je treba preokreniti težnjo k zmanjšanju zaposlenosti v industriji, tako, da bi se povrnili na vsaj 46 do 47 tisoč zaposlenih na tržaškem ozemlju v tej panogi.

Orisal je nato smernice, ki jih je sestavil deželni odbor v dogovoru z večino v deželnem svetu, za izdelavo razvojnega načrta in njegove smotre: obramba in krepitev zaposlitve, razširitev proizvajalnih dejavnosti in integracija dežele s sosednjimi regijami, v okviru obnove po potresu in usklajenega razvoja na vsem deželnem ozemlju. V ta namen bo deželna uprava vložila v štiriletju 1979-1982 okrog 4 tisoč milijard lir, od katerih je 410 milijard še nevezanih. Velik del naložb je namenjen cestnim, železniškim in luškim infrastrukturam, bi bodo utrjevale mednarodno vlogo Furlanije-Julijske krajine.

Predsednik Ghersi je izrazil namen pokrajinske uprave, da izvede o osnutku razvojnega načrta dežele široko posvetovanje s krajevnimi upravami, sindikalnimi organizacijami in drugimi ustanovami. Sledila bo, preden bo sporočila svoje mnenje deželni upravi, poglobljena razprava v pokrajinskem svetu.

V zaključnem delu seje so svetovalci izvolili zastopnike pokrajine v komisijo za slovenske šole (Marta Ivašič, Josip Pečenko, Jurij Slama), v deželno središče za eksperimentiranje v kmetijstvu (Marjan Gregorič) in v nekatere druge ustanove.

● **V dvorani naravoslovnega muzeja** v Ul. Ciamician 2 bodo drevi ob 19. uri predvajali zanimivi dokumentarec o življenju čebel.

Sindikalne vesti

Delavska skupščina tovarne testenin «Miramar» in enotna sindikalna zveza CGIL - CISL - UIL sta včeraj iz protesta proti zadržanju lastnika tovarne Pauluzzija oklicali stavko. V poročilu je poudarjeno, da bolj kot na industrijca, Pauluzzi spominja na kakega gospodarja železarn iz prejšnjih stoletij, pozablja na izvajanje delovne pogodbe, se ne drži danih in tudi podpisanih obljub. Stavka se bo nadaljevala tudi danes, delavski svet in enotna zveza pa bosta sproti sprejemala vse potrebne uklepe, dokler lastnik ne bo spremenil svojega zadržanja.

NI JEČE ZA MLADE NEOFAŠISTE

Na tržaškem kazenskem sodišču (predsednik Lugnani, javni tožilec Coassin, zapisnikarka Diana Cippa) je včeraj tekla beseda o dogodkih izpred dveh let, ko je 14. maja, po provokatorskem Almirantejevem zborovanju, škvadra fašističnih pretepačev «Fronte della gioventù» napadla sedeža KPI in PDUP na Trgu stare mitnice. Pritekli so z zakrinkanimi obrazi in izstrelili signalno raketo proti skupini aktivistov obeh strank, ki so stražili sedež, nato pa odvrgli še nekaj kamenja in steklenic. Ena od teh je bila polna pirita, ki pa na srečo ni eksplodiral. Agent, ki je prisostvoval prizoru, je stekel za njimi in prijel Luciana Demarchija. Odvedli so ga na kvesturo, a so ga kmalu zatem izpustili.

Na včerajšnji obravnavi so se morali zagovarjati 25-letni Livio Lai, ki ga je nekaj prič prepoznalo in ki je bil obtožen posesti in uporabe raketne pištole ter 21-letni Luciano Demarchi, 26-letni Almerigo Grilz in sin misovskega deželnega svetovalca Alfia Morellija, 25-letni Paolo: vse tri je obtožnica bremenila združevanja v prevratniške namene. Javni tožilec je za Laia zahteval eno leto in štiri mesece zapora ter 160 tisoč lir globe, proti ostalim pa naj bi se ne postopalo zaradi amnestije. Sodni obravnavi je prisostvovalo precej pripadnikov «Fronte», ki so s krohotom in neokusnimi opazkami spremljali nekatera pričevanja, javni tožilec pa je moral celo zaprositi predsednika, naj posvari obtožence zaradi njihovega nadutega vedenja. Res jim je dejal, naj se bolj dostojno vedejo, saj niso v vrtcu, kot da bi šlo pri vsem le za mladeniško pobalinstvo.

Sodni zbor je nato Laia obsodil na pet mesecev zapora in 50 tisoč lir denarne kazni, vendar pogojno in brez vpisa v kazenski list. Prekršek drugih obtožencev pa je zbrisala amnestija. (db)

Predstavitev knjige prof. Jožeta Pirjevca

Na pobudo Italijanske ustanove za spoznavanje slovenskega jezika in kulture bo v četrtek, 12. t.m. ob 19. uri v kavarni Tommaseo prof. Jože Pirjevec, docent zgodovine slovanskih držav na tržaški univerzi, predstavil svojo knjigo z naslovom «Niccolò Tommaseo med Italijo in Slavijo». Vstop prost.

Ni dovolj prižgana lučka...

Kaj je pravzaprav strah, ta sila težko opredeljivi občutek, ki spremlja tako rekoč slehernega človeka skozi otroško dobo in pogostoma celo še dlje tja do odraslosti, ko se lahko spremenje v takšen ali drugačen psihološki kompleks? Vprašanje si je le malokdo od nas kdaj zastavil in še to zelo verjetno izhajajoč iz napačnega pojma, da je strah pač nekaj prirojenega vsakomur, skratka, nujno zlo. Pa ni tako in tega bi se morali zavedati še predvsem starši, ki prečesto že iz navade vzbujajo v otrocih nove in nove oblike strahu, ko jim za kazen žugajo, denimo, z zdravnikom ali poboljševalnico, namesto da bi v malčkih s potrpežljivostjo in razumevanjem utrdili vero, da strahu kot takega sploh ni, da si ga je človek sam ustvaril in začel prenašati podzavestno na potomstvo z nesmotrnimi vzgojnimi metodami.

Vprašanje so si na dokaj svojevrsten način postavili tudi učenci in učenke gropajsko-padriške osnovne šole «Karel Destovnik Kajuh» ter skušali prav tako izvirno nanj odgovoriti s pomočjo socialne delavke Sonje Baiss ter učiteljice Savice Grgič na sinočnjem snidenju s starši in psihologinjo Zdenko Štrajn.

Najprej so sestavili vprašalno polo, v kateri žele zvedeti od «Strahu», čemu jih sploh straši, od kod prihaja, če se tudi sam česa boji, če ga ima kdo rad, če straši tudi odrasle itd., nato pa na navedena in druga podobna vprašanja odgovorili. V odgovorih se odraža neizpodbitno dejstvo, da se otroki res ne boje tistega, česar ni, temveč le onega, kot na primer kač, pajkov in miši, o čemer z občutki strahu ali gneva govore njihovi očetje in matere.

Res je, strahovi so v doraščajočem otroku nekaj povsem normalnega, kolikor so povezani z razvojem njegovega nestvarnega mišljenja, nerazlikovanja med sanjavimi in dejanskimi doživetji, kakor je poudarila psihologinja Štrajnova. Mali ima premalo informacij o svetu, ki ga obdaja, zato te informacije sam razpleta ter vanje vpleta domišljijo. Polagoma otrokovo mišljenje dozori, strah pa ostane. Zakaj? Ker se ga navzame od staršev, ki ga nanj navajajo in drugič, ker si zaradi določenih ustaljenih avtoritarnih norm, ki urejujejo naš vsakdan, ne upa na dan z resnico v zvezi s katerim od svojih stvarnih doživetij, od tod občutek krivde in strah pred kaznijo. Pri vsem bi se bilo vredno zamisliti ob občutku krivde; da ga namreč odrasli, starši, ne bi pojmovali samo enosmerno, kajti tudi očetje in matere so zmotljivi, tore; (četudi nehote) dovzetni za krivično ravnanje z otroci. In dobro vemo, kakšne notranje konflikte lahko takšno ravnanje sproži v nedoraslem.

To je prišlo do izraza tudi v mikavnem skeču, s katerim so osnovnošolci prikazali utrinek iz vsakdanjega življenja brezimne, poprečne štiričlanske družine: oče kupi Alenki barvice, Jurček skoči pokonci, češ, kaj pa jaz, žena nahruli moža, otroka sta si v laseh, mati ju za kazen pošlje spat. Alenki in Jurčku se prikažeta strahova — pajek in kača — in ju pokarata, ker da sta razsrdila starše, v sobo privihra mati in otroka zažuga s strahovi. Moralo naj bralec kar sam izlušči.

Sledila je krajša debata. Matere so tožile, da se njih malčki boje teme. Bržda bi jim bilo treba pustiti čez noč prižgano lučko? Rekli bi, da ne. Kot je pravilno naglasila Štrajnova, je potrebno z otrokom navezati globlji dialog o teh vprašanjih, prižgana lučka je lahko le začasna rešitev. (dg)

Sporočamo žalostno vest, da nas je nenadoma zapustil naš dragi mož, oče, brat in nono

VIKTOR ŠKAMPERLE

Pogreb bo danes, 10. aprila, ob 17. uri iz hiše žalosti, Kontovel št. 157, na proseško pokopališče.

Žalujoči: žena Marija, hči Anica in sinova Slavko ter Danilo z družinami, brat Danilo, vnuki in ostalo sorodstvo

Prosek, Općine, Dearborn, Maribor, 10. aprila 1979

XII. OBČNI ZBOR SLOVENSKE KULTURNO-GOSPODARSKE ZVEZE

BORIS RACE *PREDSEDNIŠKO POROČILO*

SLOVENSKI NARODNOSTNI SKUPNOSTI IN NJENIM PRIPADNIKOM ZAGOTOVITI POLNE PRAVICE NA CELOTNEM NARODNOSTNO MEŠANEM OZEMLJU

Delegatke in delegati, spoštovani gostje!

SKGZ je organizacija slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, ki združuje slovenske kulturno-prosvetne, strokovno-gospodarske in telesnovzgojne organizacije, sredstva javnega obveščanja in druge.

Je torej zveza, ki na narodnostno mešanem ozemlju Furlanije - Julijske krajine združuje organizirane sile v naporih za ohranitev naše skupnosti, za njeno kulturno, gospodarsko in socialno rast ter v boju za njene pravice in enakopravnost.

Kljub tako izrazito specifičnemu značaju, se nismo v naši Zvezi nikoli zapirali sami vase, ne obravnavamo samo naših problemov in ne zanemarjamo vsega, kar se okrog nas dogaja, kar se dogaja v italijanski državi in v svetu. Predobro se zavedamo, da smo del družbe, v kateri živimo, in da z njo delimo dobro in zlo. Če hočemo tudi sebi dobro, potem moramo vplivati, da se vse, kar je dobrega, uresničuje.

Ker so slovenska narodnostna skupnost in njene pravice osrednje vprašanje, o katerem tečejo razprave in polemike pri nas, se bomo v tem poročilu ob drugih vprašanjih omejili zgolj na omembo.

Splošna politična vprašanja

Ostajamo dosledni naši privrženosti miru v svetu. V narodnoosvobodilnem boju proti fašizmu in nacizmu, smo v prvi vrsti izkazali voljo, da se osvobodimo, toda smo v ta boj zavestno vtkali svoje prepričanje, da se hkrati borimo za mir.

Podpiramo vsa osvobodilna gibanja v svetu, ker smo zatiranje preizkusili sami na svoji koži. Smo pa istočasno na strani tistih, ki se zavzemajo za mirno poravnavo sporov in nas zaskrbljujejo vse napetosti med državami, ki poskušajo reševati odprte probleme z orožjem.

Trdno verujemo v spoznanje, da bo ob najbolj kritičnih trenutkih obvladal čut odgovornosti pred človeštvom, kajti količkaj širši oboroženi konflikti bi ga lahko smrtno prizadeli.

Neuvrščenim državam želimo uspešno delo v aktivnem utrjevanju miru, da jim bo uspelo pridobiti vse druge v naporih, da si majhne države zagotovijo pravico same odločati o svoji usodi, in da jim bo uspelo pridobiti večino sveta za vzpostavitev novega pravičnejšega svetovnega gospodarskega reda.

Zavedamo se pomembnosti prvih neposrednih volitev v evropski parlament, ker pomenijo korak naprej k širšemu združevanju zapadne Evrope in utrjujejo zavest o nujnosti šim večjega povezovanja držav in narodov, ki ga terjajo današnja stopnja razvoja in odnosi, izoblikovani po drugi svetovni vojni. Zavedamo se pa, da evropski parlament ne bo mogel postati v širše dimenzije prenesen nacionalni parlament, ker bo reševanje bistvenih vprašanj, predvsem gospodarskega značaja, še dolgo časa odvisno od sporazumevanja med nacionalnimi vladami.

Možnost, ki jo daje volilni zakon za evropski parlament, da dobijo narodne manjšine svoje izvoljene predstavnike, je uresničljiva samo za nemško skupnost na Južnem Tirolskem. V tem je njegova velika pomanjkljivost.

Za zagotovitev izvolitve predstavnikov naše narodnostne skupnosti v parlament, v deželni in v druge lokalne svete, predlagamo podoben mehanizem, toda prilagojen razmeram, torej brez omenjenih pomanjkljivosti.

V teh letih družbene, gospodarske, politične in moralne krize italijanske družbe smo vedno zagovarjali stališče, da je treba začeti krizo hitro, odločno in dosledno reševati. Vedno smo bili mnenja, da ni mogoče več hoditi po stari poti polovičnega reševanja in odlaganja. Zato smo trdili, da je treba omogočiti dejansko sodelovanje in soodločanje vsem tistim silam, ki so pripravljene prevzeti na svoja ramena odgovornost in si naložiti bremena restrikcij in odpovedi.

Žal se to ni uresničilo. Življenjski problemi so ostali odprti in volivec italijanske republike je ponovno poklican, naj voli. Če volilni programi ne bodo odpirali možnosti najširšega sodelovanja in mobilizacije vseh sil, ne verjamemo, da bo mogoče kaj premakniti, zato pričakujemo, da bo prevladala dobra volja in da bodo odstranjene pregrade in predsodki.

Duha sodelovanja smo si želeli tudi v tržaški občini, zato da bi občinska uprava bila kos velikim nalogam, ki jih mora reševati. Tudi tu niso uspeli napori, da bi združili demokratične sile, predvsem ob pojavu nove, v bistvu konservativne volilne formacije. Današnja občinska uprava Liste za Trst, ki jo vztrajno podpira neofašistična stranka, predstavlja žgoč poraz tržaških demokratičnih sil. Če kdaj, smo si Slovenci prav sedaj želeli tako demokratično upravo Trsta, ki bi podprla naše zahteve o globalni zaščiti, ker se prav tu, v Trstu, rojevajo vse akcije proti nam Slovencem.

Zaskrbljeni smo nad avtonomističnimi težnjami, ki se uveljavljajo v deželi F-JK. Čeprav je avtonomija sama po sebi nekaj, k čemur težijo skupnosti raznih vrst, bi v našem primeru še bolj razdelila našo skupnost, zaradi česar bi prišlo do še večjih razlik v uživanju pravic posameznih njenih delov.

Tiskovna konferenca na sedežu SKGZ za predstavitev občnega zbora

V ospredju pravice slovenske narodnostne skupnosti

Naša skupnost je torej v tem trenutku v središču pozornosti. Tega se ne veselimo. Ne zaradi pozornosti kot take, marveč zaradi vzrokov, ki so jo povzročili. Bili bi več kot zadovoljni, če bi sredstva javnega obveščanja v italijanskem jeziku in večji del italijansko govorečih sodržavljanov stalno sledil našemu narodnostnemu življenju. Želeli bi si, da bi časopisi in druga sredstva stalno obveščala o tem, kaj in kako delamo, kaj proizvajamo v kulturi, kaj delajo naše organizacije, kakšni so naši pogledi na še neurejene naše probleme in kaj zahtevamo. Toda ni tako. V izvoljenih krajevnih svetih se naša vprašanja res obravnavajo, toda za javno mnenje italijanskega dela prebivalstva je malone tako, kot da ni nihče ničesar rekel, ali se zavestno pozabi na vse, kar je bilo rečeno. Italijanski sodržavljani ne berejo slovenskega časopisa, ker ne poznajo jezika. Tako se obveščenost omejuje zgolj na tiste, ki delujejo v politiki in v vrhu uprave. So pa tudi častne izjeme, ki jim gre vse priznanje, predvsem še, če to delajo v težnji, da nam pomagajo.

Zaradi tako umetno ustvarjenega molka v javnosti, Slovencev praktično ni in je tako zadoščeno lažnemu prepričanju, da je to ozemlje, predvsem mesti Trst in Gorica, enonarodno, s čimer se tudi utrjuje v italijanskem delu prebivalstva zavest o enonarodnem značaju ozemlja.

Današnjo pozornost je povzročil prej prezir do nas kakor gola informacija, predvsem pa očitek, kaj si vendar upamo, če zahtevamo enakopravnost. Pozornost je povzročila tudi «skrb», kaj bo, če bomo Slovenci dobili zaščitni zakon. Porušen bi bil namreč mit o tem, da je Trst «italianissimo» in konec bi bilo ustrahovanja, da biti Slovenec v videmski pokrajini pomeni zločin proti državni celovitosti.

Za tako mnenje v večinskem narodu so odgovorne tiste politične sile, ki so se upirale, da bi Slovenci dobili določene pravice, ali ki so s splošnimi frazami odlašale kakršno koli rešitev. Večji del italijanskega prebivalstva na narodnostno mešanem ozemlju je šele sedaj, v zadnjih mesecih, izvedelo, kaj zahtevamo. Glasilo Liste za Trst «La Voce Libera» je objavilo zakonski osnutek KPI z namenom, da bi se italijanski bralec «zgrozil» nad našimi zahtevami.

Vse to se je zgodilo, kot da ni bilo o tem nikoli govora, kot da ne bi bili Slovenci sami in njihove organizacije ter demokratične stranke neprestano terjale to, kar vsebuje zakonski osnutek KPI. Kot da podobnih osnutkov, ki so jih izdelale druge stranke, ne bi bilo.

Slovenski raziskovalni inštitut je za konferenco o manjšinah v Trstu leta 1974 izdal knjigo v slovenščini in v italijanščini, v kateri so bili objavljeni zakonski osnutki KPI, PSI in PSIUP, ki so bili predloženi parlamentu, zakonski osnutek SSk - SDZ, ki je bil predložen kot peticija parlamentu, in osnutek ustavnega zakona SKGZ, ki je bil izdelan kot politični dokument. Vsi ti osnutki so iz leta 1970 in 1971.

Objava te knjige, ki je bila v prosti prodaji, ni naletela na noben negativen odziv. Ker se je današnje nasprotovanje pravicam slovenske narodnostne skupnosti osredotočilo na dvojezičnost, na tako imenovani «bilingvizem», velja povedati, da je v vseh omenjenih osnutkih uporabljena ista ali zelo podobna formulacija, ki pravi, da je «slovenski jezik izenačen z uradnim italijanskim jezikom», torej isto, kar je vsebovano v zakonskem osnutku KPI iz leta 1978, ki je dvignil toliko prahu. Po nacionalistični verziji in trditvah ljudi okrog Liste za Trst naj bi uresničitev te zahteve preobrnila etnično stanje na narodnostno mešanem ozemlju.

Končno gre v vseh teh primerih šele za osnutke zakonov, o katerih se mora parlament še izreči. So pa še drugi dokumenti, in sicer pogodbe, ki so jih predstavniki italijanske republike podpisali in tako obvezali državo, da jih izpolnjuje. Gre za Memorandum o soglasju, podpisan v Londonu 5. oktobra 1954 s priloženim posebnim statutom o zaščiti pravic slovenske manjšine v bivši coni A, ki je obsegala tržaško pokrajino, in italijanske manjšine v bivši coni B, ki je obsegala Koperško in Bujščino.

Člen 5 tega statuta pravi, da «pripadniki jugoslovanske etnične skupnosti na območju pod italijansko upravo in pripadniki italijanske etnične skupnosti na območju pod jugoslovansko upravo bodo lahko svobodno uporabljali svoj jezik v osebnih in uradnih stikih z upravnimi in sodnimi oblastmi obeh območij. Imeli bodo pravico prejemati od oblasti odgovore v tistem jeziku, pri ustnih odgovorih neposredno ali po tolmaču. V korespondenci morajo oblasti poskrbeti vsaj prevod odgovora. Javnim dokumentom nanašajočim se na pripadnike etničnih skupin, vštevši sodne razsodbe, bo priložen v ustreznem jeziku. Isto velja za uradna obvestila, javne razglase in publikacije».

Zakaj se niso nacionalistični krogi razburjali nad dvojezičnostjo že pred 25 leti. Morda zato, ker je takratni tržaški župan Bartoli, predstavnik nacionalističnega Trsta, nudil zadostno jamstvo, da bo v tržaški občini preprečil izvajanje posebnega statuta? Morda zato, ker je prvi generalni vladni komisar Giovanni Palamara, ki je takrat imel zakonodajno oblast in ki je bil kot predstavnik države prvi poklican, da izvaja posebni statut, dajal še večja jamstva?

Poglejmo dva primera: Palamara je 15. maja 1958 izdal ukaz, s katerim je preprečil zborovanje na Trgu Unità samo zato, ker bi eden izmed govornikov govoril po slovensko, kar «so imeli določeni sloji za izzivalno in žaljivo». V «Paese Sera» z dne 6. decembra 1960 je bilo objavljeno Palamarovo pismo v zvezi z recipročnim priznanjem diplom med Jugoslavijo in Italijo. V tem pismu komisar odločno odsvetuje ministrstvu sklenitev podobnega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo, med drugim tudi zato, ker bi tako priznanje «imelo praktično posledice glede določb, ki jih vsebuje posebni statut, ker bi slovenski štu-

dentje, ki bi študirali v Jugoslaviji «poznali vedno manj italijanski jezik, zaradi česar bodo tudi iz praktične potrebe zahtevali uporabo slovenščine v odnosih z javnimi in sodnimi organi».

Omenjena dva dokumenta sta zelo zgovorna: generalni vladni komisar je grobo kršil obveznosti, ki jih je italijanska vlada prevzela z londonskim sporazumom; uzakonil je upravičenost, da so nacionalisti imeli «za izzivalno in žaljivo», če bi bila izgovorjena slovenska beseda na Trgu Unità, ki je bil «povzdignjen v simbol italijanstva Trsta»; z vsemi silami se je trudil, da bi bil Trst videti bolj italijanski, kot je dejansko bil; nič manjši pa niso bili njegovi napori, da bi Slovence odvračal od uveljavljanja svojih pravic. Potemtakem je bil glede Slovencev in njihovih pravic izvrševalec volje nacionalističnega Trsta.

Od takrat je poteklo več kot dvajset let. Medtem se je v italijanski družbi marsikaj spremenilo, uveljavile so se državljanske pravice in svoboščine, s tem pa je tudi demokracija začela dobivati novo vsebino. Kljub takemu razvoju v italijanski družbi, moramo po današnji protislovenski kampanji ugotoviti, da zavest o državljanskih svoboščinah, ki obsegajo tudi pravice manjšin, ni pri nas dosegla stopnje, ki bi ustrezala splošnemu razpoloženju.

Ko predstavniki nekaterih strank, raznih skupnosti in mnogi posamezniki govorijo o pravicah slovenske manjšine, postavljajo v prvo vrsto vprašanje, kako bo na to reagiral italijanski del prebivalstva. Tako se je obrnilo vse narobe: ni glavna skrb, kaj bo treba storiti, da bo manjšina uživala pravice, ki ji gredo kot skupnosti ijudi, ki ima svoje značilnosti in posebnosti in je zato človeško povsem naravno, da je treba omogočiti, da jih obdrži, marveč je glavna skrb posvečena tistim, ki glasno izražajo svojo umetno ustvarjeno zaskrbljenost, kaj bo z italijansko večino, če bodo slovenski manjšini priznane pravice, točneje povedano, koliko bo z manjšo asimilacijo Slovencev italijanska večina manj pridobila, če bo Slovencem zagotovljena enakopravnost.

Ti krogi gledajo še vedno z viška in oholo na slovensko skupnost, njene člane pa imajo za drugorazredne državljane.

Kako si je mogoče drugače razlagati trditev, da je bil zakonski osnutek, ki določa enake pravice za vse Slovence, ne glede na njihovo številčno moč, formuliran tako, zato da bi sprožil nasprotujoča si nacionalizma in da predstavlja napad na mirno sožitje med obema narodoma, ki je bilo po vojni tako težko vzpostavljeno.

Dokler moramo Slovenci prenašati sedanje skrajno nezadovoljivo stanje, razne pritiske, predvsem pa posledice teh pritiskov, dokler izgubljamo pripadnike naše skupnosti, ki se zaradi našega podrejenega gospodarskega, socialnega in političnega položaja v družbi oddaljujejo od naše skupnosti, dotlej smo konstruktivni. Ko pa odločneje terjamo svoje pravice, zato da zaustavimo asimilacijo, postajamo nacionalisti in rušimo sožitje.

Naj se tisti, ki tako mislijo in govorijo, zamislijo, ali je človeško sprejemljivo, da se mora šibkejši žrtvovati, zato da bo postajal tisti, ki je močan, močnejši. Ali je nacionalist tisti, ki zahteva svoje osnovne pravice, ki naj ga popeljejo v enakopravni položaj z drugimi državljani, ali je nacionalist tisti, ki mu te pravice krati in celo odreka?

Od vseh tistih, ki nam niso naklonjeni, ne moremo zahtevati, da pogledajo vase, si zastavijo taka vprašanja in nanje pošteno odgovorijo. Upamo pa, da smemo nekaj takega pričakovati vsaj od velikega dela njih, ki še vedno tako mislijo samo zaradi predsodkov. Ne moremo namreč verjeti, da ne bi bili sposobni v demokratičnem duhu razmišljati in sklepati, ko gre za druge probleme družbe in sožitja. Naj aplicirajo tega duha tudi takrat, ko obravnavajo odnose med obema narodnostima in pravice, ki naj bodo manjšini priznane. Njim je namenjen poziv profesorja Guida Miglie, naj pometejo s staro miselnostjo o manjvrednem (slovenskem) narodu.

Ti krogi dopuščajo možnost, da se nas kot skupnost zaščiti, toda v mejah, ki jih seveda sami postavljajo. Takega paternalističnega gledanja se ne morejo otresti niti ob kritiki osnutka KPI, ki naj bi po njihovem mnenju instrumentaliziral naše vprašanje. Pravijo celo, da zahteve, ki jih vsebuje, presegajo tiste, ki jih postavlja naša skupnost.

Naj v zvezi s tem ponovimo, da so zakonski osnutki drugih strank zelo podobni komunističnemu in da je paket, ki ga je izdelala SKGZ, daleč največja zahteva, ker predvideva, naj se z ustavnim zakonom spremeni statut avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine po vzorcu južnotirolskega paketa. Če je osnutek KPI «sodoben», je zato, ker je bil izdelan lansko leto. Bolj razčlenjen in morda bolj popoln pa je zato, ker so slovenske organizacije vseh vrst in smeri prispevale k njegovi vsebinski obogatitvi.

Če so KPI, PSI in radikalci, prej še PSIUP (s tem v zvezi ne navajamo Slovenske skupnosti, ker je slovenska stranka) izdelali osnutke zakonov v našo korist, so to storili, ker se ravnajo v svojih dejanjih po določenih načelih. Prvi dve stranki sta za vprašanje naše skupnosti še posebej občutljivi iz preprostega razloga, ker imajo člane in volivce Slovence. Radikalna stranka pa je leta 1977 izdelala osnutek zaščitnega zakona za vse manjšine v Italiji, med katerimi je tudi slovenska.

Slovenska narodnostna skupnost kot celota ima v svojem narodnostnem boju tako bogate izkušnje. Utrdile so jo tako težke žrtve in v vsakodnevnih naporih dokazuje tako vztrajnost, da je pripravljena na večje napore. Za nas je žaljivo, če kdo trdi, da predloženi zakonski osnutki predvidevajo več, kakor

mi kot skupnost zahtevamo. Ne potrebujemo nobenega pokroviteljstva in nobenega varuštva, temveč zaveznike v boju za svoje pravice. Ni čudno, če so tisti, ki so se doslej z nami borili, danes nam bližji, toda želimo si še drugih zaveznikov in vabimo zato vse stranke poleg KPI in PSI še KD, PSDI in PRI, ki so 17. decembra 1976 v poslanski zbornici in 24. februarja 1977 v senatu predlagale resolucijo ob sprejetju ratifikacijskega zakona, ki zavezuje vlado, da «poskrbi za ustrezne dokumente za zagotovitev popolne enakopravnosti, svobodnega razvoja in globalne zaščite slovenske narodne manjšine, ki živi v deželi Furlanija - Julijska krajina». Naj postanejo vsi naši zavezniki, da nam bo res in v kratkem zagotovljena popolna enakopravnost.

Ugotavljamo, da niso protislovenski izpadi doslej zajeli goriške pokrajine, za kar gre v prvi vrsti zasluga večji odprtosti vseh goriških družbenih dejavnikov.

Izražamo prepričanje, da bodo demokratične stranke in delavski sindikati, skupno z upravami obmejnih občin in goriške pokrajine, še v večji meri kot v preteklosti izpričali razumevanje za naše probleme in jih bodo razreševali v stalnem konstruktivnem dialogu z našo skupnostjo.

Z zadoščenjem pozdravljamo izglasovanje resolucije o globalni zaščiti v tržaškem občinskem svetu z dne 23. marca letos. Ta resolucija predstavlja nadaljnji korak na poti, da razširimo krog zaveznikov v boju za naše pravice, ker se zavzema za vzajemno spoznavanje med obema narodnostnima komponentama, poudarja nujnost enakopravnosti Slovencev, zavrača kampanjo sovraštva proti Slovencem, in izraža upanje, da bo prišlo do širokega in vedrega soočanja stališč, ter poziva občinski odbor, naj se upre silam, ki podžigajo šovinistična stališča.

Od vseh strank, ki so izglasovale omenjeno resolucijo, pričakujemo, da bodo dosledne v svojem zadržanju, zato naj nekatere opustijo stališča, ki niso v skladu s splošno veljavnimi načeli glede pravic manjšin.

PROBLEM PREŠTEVANJA

Ob ljudskih štetjih 1961 in 1971 so samo v tržaški pokrajini uvedli rubriko o jeziku, ki je v domači rabi, odnosno o narodnostni pripadnosti. Slovenske organizacije vseh vrst in smeri ter stranke, ki so zastopale interese Slovencev, so še pred samim štetjem protestirale proti preštevanju po narodnosti zaradi neenakopravnega položaja slovenske narodnostne skupnosti in njenih pripadnikov, zaradi česar niso še dozorele razmere, v katerih bi Slovenci svobodno, brez pritiskov in bremen preteklosti napisali, da pripadajo k slovenskemu narodu. Omenjene organizacije in stranke so zato ugotovile, da rezultati takega štetja ne morejo biti verodostojni in so zanikale kakršno koli uporabno vrednost rezultatov štetja po narodnosti.

Od takrat do danes se razmere niso bistveno spremenile in ni torej nobenega razloga, da bi sedaj spreminjali mnenje, posebno če upoštevamo, da bi se tako štetje izvedlo na celotnem narodnostno mešanem ozemlju.

Dokler ne bodo ustvarjene take razmere, da bo Slovenec objektivno enakopraven, pomeni zahteva, naj se izrazi, kateri narodnosti pripada, utrjevanje nacionalističnih stališč o omejevanju pravic manjšine zaradi njene «maloštevilnosti» z videzom objektivnih številk, ki naj bi jih štetje «ugotovile».

Ugotavljanje manjšine v takih razmerah je torej manjšini škodljivo, zato ga ne more sprejeti in se mu povsem upravičeno z vsemi silami upira.

S štetjem in ugotavljanjem manjšine se ustvarjajo pogoji za različno stopnjo pravic, ki naj jih uživa večji ali manjši odstotek «ugotovljene» manjšine.

Vsakemu demokratično mislečemu državljanu se mora upirati mnenje, da je obseg pravic odvisen od števila pripadnikov manjšine. Vsaka, tudi najmanjša manjšina in njeni deli imajo pravico uživati polno zaščito. Poznavanje objektivne resnice, da je manjšina v enotah, kot so občine, prisotna, zadostuje, da se na območju takih občin zagotovijo narodnostne pravice.

Upravičenost preštevanja manjšine utemeljujejo njegovi zagovorniki še s tem, da južnotirolski Nemci gradijo na rezultatih štetja vse svoje zahteve in uresničevanje paketa. Poleg tega pravijo, da tudi drugod preštevajo po narodnosti.

Isti zagovorniki štetij nam na vseh področjih odrekajo enako ravnanje, kot ga uživajo južnotirolski Nemci z izgovorom, da so tam razmere in odnosi drugačni. Ko se govori o preštevanju pa nočejo upoštevati, da je na Južnem Tirolskem odnos med obema narodnostima res drugačen, da je zgodovinsko pogojen, s tem da je bil skozi stoletja vladajoči narod nemški, kar ima za posledico socialno in gospodarsko prevlado nemško govorečega prebivalstva.

Drugod, toda ne povsod, po svetu res preštevajo tudi po narodnostni pripadnosti in so rezultati takih štetij dvojne vrste. Tam, kjer prevladuje težnja po asimilaciji manjšine, so rezultati izkrivljeni, drugod pa izvajajo štetje po narodnosti samo zaradi statistike, ker zagotavljajo pravice manjšinam na podlagi objektivnih zunanjih znakov ne glede na število ali odstotek njihovih pripadnikov.

Ker se v zvezi s tem vprašanjem glede tržaške pokrajine dosledno uporabljajo rezultati «štetja» po narodnostni pripadnosti iz leta 1971 in smo negativno oceno tega «štetja» že podali, je naravno, da je za nas na Tržaškem, na Goriškem, v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini, kjer je naša skupnost od nekdaj izpostavljena diskriminaciji in asimilacijskemu pritisku, sprejemljivo ugotavljanje prisotnosti le po objektivnih znakih. Zato pričakujemo, da stranke, ki se za preštevanje zavzemajo, spremenijo svoje stališče. Tu mislimo predvsem na PSDI, ki je v svojem dokumentu nakazala nekaj drugih pozitivnih rešitev. Tiste stranke pa, ki o tem še niso sklepale, ali niso javno podale svojih stališč, naj osvojijo demokratično metodo, ki jo predlagamo.

Potrebno je, da parlament uzakoni, da je v deželi Furlaniji-Julijski krajini 35 narodnostno mešanih občin, in to na osnovi objektivnih znakov. Le na videz je bolj demokratična metoda, če je ta odločitev prepuščena občinam ali krajevnim ustanovam višjega tipa, ker obstaja resna bojazen, da bi odločitve na teh ravneh ne odražale volje svetovalcev, ker bi bili izpostavljeni pritiskom in grožnjam.

«Dvojezičnost in prevlada»

Tisti, ki so v zvezi z zakonskimi osnutki za globalni zaščitni zakon skovali gesli o «dvojezičnosti» in «prevladi» slovenskega prebivalstva nad italijanskim, so dobro merili svoj udarec. Računali so na neinformiranost in naivnost dela prebivalstva italijanske narodnosti. Za tisti del pa, ki se zgrozi, samo če sliši slovensko besedo, so bili gotovi, da bo obe gesli zagrabil z obema rokama, dvignil krik in vik ter bučno razglašal, da bi naše zahteve o pravicah slovenskega jezika in določbe o njihovem uveljavljanju pomenile, da se bodo morali Italijani učiti slovenščine, da bodo ob službo v javnih uradih, če je ne bodo obvladali in podobno.

Del javnega mnenja je, žal, nasedel tem lažem. Ne moremo razumeti pa, da je stranka, ki se sklicuje na svoja liberalna načela, osvojila geslo o «prevladi». Tudi poslanec KD Tombesi je osvojil obe gesli in ju obogatil z «instrumentalizacijo», «provokacijo» in «politizacijo slovenske šole».

Vemo, da Tombesi predstavlja konservativni del svoje stranke na Tržaškem, da lovi glasove skrajne desnice KD in še bolj na desno, zato pa nas je veliko bolj prizadelo poročilo tržaškega pokrajinskega odbora KD, ki tudi govori o instrumentalizaciji in o naravni občutljivosti javnega mnenja ter omejuje uporabo slovenskega jezika na pravico posameznika. Od KD, posebno od njenega deželnega vodstva, pričakujemo bolj konstruktivnih stališč in odločnejšo obsodbo tistih protislovenskih sil, ki v resnici instrumentalizirajo naše zahteve.

Mar kdo, ki kolikor toliko sledi dogajanjem, ki zna trezno presojati, ki pozna gospodarsko in politično moč obeh narodnosti, ki upošteva odnose med njima, misli, da bi res mogli Slovenci kdaj prevladati nad Italijani, tudi če bi, recimo, dobesedno aplicirali paket za Južno Tirolsko?

Mirno lahko trdimo, da takega, kolikor toliko razmišljujočega človeka, ki bi v to verjel, ni med nami. «Prevlada» torej ni samo pretiravanje, marveč gola potvorba, s katero hočejo protislovenske sile preprečiti, da bi prišlo do zaščitnega zakona, ali vsaj doseči, da bi se tak zakon omejil na nekaj deklarativnih izrazov in manjših koncesij. Prav zato, ker gre za potvorbo, se čudimo sorazmerno maloštevilnim izjavam sodržavljanov italijanske narodnosti in tudi strank, da bi to potvorbo razkrinkali.

Slovenci v videmski pokrajini

«Slovenci v videmski pokrajini odločno odklanjajo vsakršno razlikovanje med njimi in drugimi deli slovenske skupnosti, ker je to jasen poskus nadaljevanja politike, ki jih je doslej izolirala in potiskala na raven krajevne posebnosti. Nasprotno, poudarjajo nujnost ukrepov, ki naj popravijo sedanje stanje kulturnega razkroja, v katerem so se znašli zaradi dolgotrajnega izvajanja take politike».

Tako se glasi odstavek Listine o pravicah Slovencev v videmski pokrajini, ki so jo izdelala kulturna in druga društva v letih 1977 in 1978, in ki jo je SKGZ v celoti osvojiia.

V gornjih besedah sta sintetizirana duh in vsebina Listine. Slovenci videmske pokrajine predvsem zahtevajo priznanje, da so sestavni del slovenskega naroda, in odklanjajo, da bi jih proglasili za nekaj «posebnega», za kar se prav sedaj, vzporedno s kampanjo na Tržaškem, s tako zagnanostjo trudijo nekateri posamezniki in organizacije v videmski pokrajini ter nabirajo podpise za «ohranitev krajevnih značilnosti in dialekta», ki so ga v preteklosti oni sami zasramovali in odklanjali.

Skonstruirana teorija o narodnih manjšinskih in etničnih skupnostih, po kateri naj bi bili tržaški in goriški Slovenci narodna manjšina, Slovenci v Benečiji in Reziji pa etnična skupnost, ker «se njihova zgodovina ne razlikuje od drugih etničnih skupnostih območja, na katerem živi»(1), predstavlja teoretično osnovo za politično akcijo v obliki pobiranja podpisov.

Slovenci videmske pokrajine zahtevajo enake pravice kot goriški in tržaški Slovenci, zagotovitev pravic slovenskega jezika, slovensko šolo, razvoj gospodarstva, podporo kulturnim dejavnostim in skratka vse, kar lahko zagotovi njihovo enakopravnost.

Nasprotniki teh zahtev radi poudarjajo, da so bili beneški Slovenci vedno zvesti Italiji, da so bili dobri vojaki in podobno. Namenoma mešajo pojem o narodni pripadnosti s pojmom o pripadnosti državi, zato da bi zanesli dvom v tiste, ki se opredeljujejo za Slovence, ali ni to njihovo opredeljevanje protidržavni akt.

Večina omenjenih podpisov je bila zbrana, ne da bi podpisniki vedeli, za kaj gre, kadar že niso podpisali iz strahu ali bili celo prevarani. Malo je bilo podpisov iz prepričanja.

Drugačne zgodovinske in kulturne razmere Slovencev v videmski pokrajini služijo mnogim za ugovor, da ne morejo zaradi tega biti priznane enake pravice kot Slovencem na Goriškem in na Tržaškem. Razlike v resnici so, in sicer že v tem, da tam ni bilo, razen v Kanalski dolini, nikoli slovenskih šol. Prozorno je, da imajo vsi ugovori namen ustvariti umetno meglo z mešanjem pojmov o pravicah, ki morajo biti zagotovljene, ter o načinu in časovnem zaporedju, v katerem je mogoče te pravice uresničevati.

(1) Guido Barbina: Le comunità etnico linguistiche in rapporto al loro territorio.

Lista za Trst

Nismo se motili v prepričanju, da bo skupina, ki se je tako silovito upirala osimskim sporazumom iz golega protijugoslovanstva, prej ali slej usmerila udarec tudi na našo narodnostno skupnost. Ni torej slučaj, da je glasilo Liste za Trst sprožilo protislovensko kampanjo in skovalo že omenjeni lažni gesli. V tem duhu La Voce libera nadaljuje s sistematičnim objavljanjem tudi najbolj napadalnih in protislovenskih pisem ter s svojim pisanjem opogumlja tiste, ki prek privatnih radijskih postaj razširjajo psovke in žalitve na naš račun.

Župan Cecovini brani svoj list z vztrajnim molkom in je obsodil celo nas, da podžigamo «stara nerazumevanja in nesmiselna nasprotstva».

Ali naj verjamemo njegovim besedam, da sta njegova lista in njegov občinski odbor «za najširšo zaščito narodnih manjšin», če istočasno sprejema tezo, da «zaščita narodne manjšine ne sme pomeniti prevlade nad večino in ne sme žaliti upravičenih čustev večine?» Ali naj verjamemo, da bo ta občinska uprava izpolnila tista njegova zagotovila naši skupnosti, ki jih lahko ocenjujemo za pozitivna, če ima za najbližje sodelavce ljudi, ki govore in delajo nasprotno?

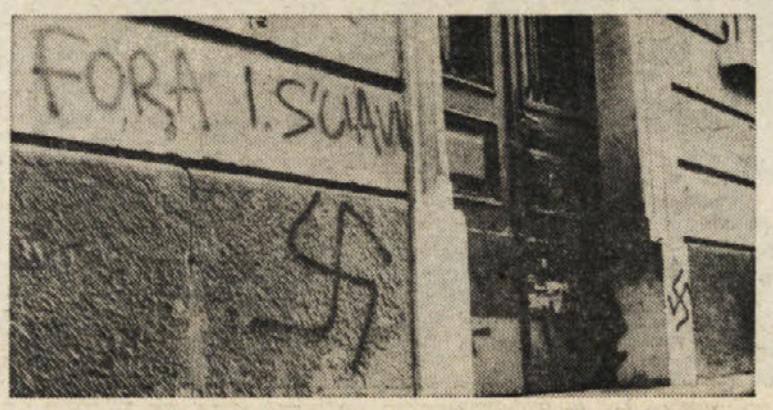

Protislovenski napis na slovenski šoli v Barkovljah

OSIMSKI SPORAZUM

Glede osimskega sporazuma smo se opredelili za Trst, ki gleda naprej, ki skupaj z Gorico in Benečijo ustvarja novo klimo na meji. Odločili smo se za Trst gospodarskega napredka.

Naša opredelitev ni slonela na čustvenih nagibih, ker je bila sopodpisnik sporazuma Jugoslavija. Osimski sporazum je za nas pomenil konec nacionalističnih špekulacij, ki so toliko časa zastrupljale odnose na meji in bile resna ovira za dokončno pomirjenje in ureditev vprašanj naše narodnostne skupnosti.

Osimski sporazum predstavlja trden temelj za poglobitev sodelovanja med Jugoslavijo in Italijo. Dejstvo, da je bil avtonomno sklenjen med dvema državama, služi lahko za zgled, posebno danes, ko je toliko konfliktnih žarišč v svetu. Osimski sporazum smo ugodno ocenili tudi zaradi njegove vsebine, predvsem zato, ker vsebuje obveznosti glede zaščite manjšin, in zaradi široko in dolgoročno zasnovanih gospodarskih delov sporazuma, pri čemer predstavlja sklep o postavitvi mešane proste industrijske cone na meji edinstven znak želje po vedno globljem povezovanju ušod.

Od sklenitve sporazuma so potekla več kot tri leta, večjih premikov v njegovem izvajanju pa doslej še ni bilo. Ugotovili smo že, v kakšnem zaostanku so zaščitni ukrepi v korist slovenske narodnostne skupnosti. Kolikor nam je znano, ni mnogo bolje z gospodarskimi deli sporazuma. Ne razkrivamo nobenih skrivnosti, če ugotovimo, da so temu krive politične sile, ki predstavljajo tisti Trst, ki gleda nazaj, in njegova nacionalistična stališča. Njihov cilj je preprečiti tesnejše gospodarsko sodelovanje Trsta s slovenskim in jugoslovanskim zaledjem. Ker je prav prosta industrijska cona na Krasu najvidnejši izraz volje po integriranju obeh gospodarstev, so svojo ofenzivo usmerili proti njej.

V svoj krog so pritegnili dobronamerne ekologe, lahkoverneže in manjše naprednejše skupine, ki so s tem dejanjem stopile na spolzko pot.

Predstavljamo si, da bosta končno le zmagala zdrav razum in resnična skrb za bodočnost Trsta. Posebno mladina, ki bo deležna sadov današnjih opredelitev, naj trezno premisli, kaj jo čaka, če bo danes prevladovala težnja, da ostane vse pri starem, in bo tako Trst še nadalje propadal.

Za prosto industrijsko cono na meji smo se opredelili že pred tremi leti, kljub temu da je bila določena lokacija na zemljiščih, ki so last ali v posesti Slovencev in kljub temu da smo se in se še vedno branimo nadaljnjih zasedb zemljišč. Na cono smo pristali, ker jo ocenjujemo, da po kvaliteti predstavlja nekaj povsem novega in da združuje interese obeh držav do take mere, da bo važen temeljni kamen za nadaljnje poglabljanje dobrih odnosov in prijateljstva.

Pri tem smo postavili dva važna pogoja, in sicer, da je treba ohraniti obstoječa naselja in njihovo neposredno okolico, in da mora biti dana možnost današnjim lastnikom in uživalcem zemljišč, da bodo v coni v kakršni koli obliki poslovno soudeleženi. Naselja so, po sklepih iz leta 1977, ohranjena, čaka nas še boj za soudeležbo.

Vsekakor je v duhu tistega dela osimskih sporazumov, ki govori o zboljševanju gospodarskega sodelovanja na mejnih področjih, predlog tajnika tržaške federacije KPI na njenem zadnjem kongresu, da je treba pristopiti h konkretnim poskusom gospodarskega sodelovanja v podjetjih z italijansko - jugoslovanskim mešanim kapitalom tudi na površinah, ki so lahko takoj uporabne, to je v tržaški prosti industrijski coni in v drugih delih dežele.

Gospodarstvo in prostor

Na splošno je, vsaj načelno, sprejeto spoznanje, da narodni manjšini, ki svojo narodnostno življenje izraža le z rabo svojega jezika, s šolo in gojenjem kulture, ni zagotovljen obstoj. Ni dvoma, da ti trije elementi predstavljajo bistvene značilnosti za narode in narodnostne skupnosti, toda sami od sebe ne morejo živeti brez materialne osnove. Pomeni torej, da je vsaka manjšina zapisana hitri smrti, če ne more razvijati svojega gospodarstva.

«Zatiranje jezika in potujčevanje sta neločljivo zvezana z gospodarskim zatiranjem» pravi pred dvema mesecema umrli teoretik za narodnostna vprašanja Edvard Kardelj. Na lanski konferenci o etničnih in jezikovnih skupinah v videmski pokrajini je profesor Paolo Leon v zvezi s Slovenci v videmski pokrajini ugotovil, da «zatiranje in razkroj narodne manjšine preprečujeta, da bi si ustvarila lasten kapitalistični sistem, in zato utesnjujeta območje vpliva manjšinske kulture». Naslednja njegova ugotovitev pa velja v večji meri za vso manjšino: «ne smemo pozabiti, da bi zaradi zatiralne politike izginila slovenska kulturna identiteta v Italiji že dolgo tega, če to prebivalstvo ne bi mejilo na Jugoslavijo. Prav ta bližina je omogočila, da je ta kultura ostala pri življenju». K tej ugotovitvi bi še dodali, da je narodnoosvobodilni boj jugoslovanskih narodov, v katerega so se Slovenci teh krajev skupno z demokratičnimi množicami Trsta in Gorice tako plebiscitarno vključili, zapustil velik moralni kapital, ki pa seveda ni neizčrpen.

Razlastitev in uničenje slovenskega privatnega ter zadružnega bančnega in gospodarskega sistema na Tržaškem in Goriškem med obema vojnama in temu sledeči razkroj agrarne družbe, so imeli za posledico, da je slovenska narodnostna skupnost postala objekt izkoriščanja tujega, neslovenskega kapitala in ljudi, je bilo ugotovljeno na manjšinski konferenci v Trstu.

Intenzivna in v veliki meri neutemeljena urbanizacija spodnje tržaške okolice in okolice Gorice po prvi svetovni vojni, ki se je nadaljevala tudi po drugi, se je vršila v ekonomsko in narodnostno škodo Slovencev, ker so oni predstavljali pretežni del prebivalstva okolic in so bili dotlej lastniki urbaniziranih površin.

Razlastitev velikih površin in zemljišč, ki so bila v ogromni večini last Slovencev, za begunska naselja, za industrijo in za infrastrukture po drugi svetovni vojni, večkrat tudi za namene, ki so se pozneje izkazali za škodljive, ter vojaške služnosti na območjih videmske pokrajine so z emigracijo delovne sile zadale hud udarec še preostalim gospodarskim pozicijam Slovencev.

Kljub neizpodbitnim tezam o odločilni vlogi, ki jo igra gospodarstvo za vsako narodnostno skupnost, naletimo ob konkretnih naših zahtevah le na delno razumevanje, raje na popolno nerazumevanje. Ni pravega razumevanja za zahteve, da manjšina aktivno sodeluje pri razvojnih gospodarskih načrtih in pri namembnosti prostora.

V komisiji pri predsedstvu vlade odklanjajo vse tovrstne zahteve z izgovorom, da v gospodarstvu velja zakon o svobodni konkurenci, da Slovenci lahko svobodno izbirajo poklice in dejavnosti. Najodgovornejši predstavniki dežele Furlanije-Julijske krajine se nam čudijo in pravijo, da Slovenci s podobnimi zahtevami terjamo zase nekaj posebnega, saj da gospodarska in prostorska vprašanja zadevajo vse prebivalce ne glede na narodno pripadnost, zato so skupni organizmi popolnoma zadostni.

Taki odgovori so samo delno izraz nerazumevanja in pomenijo v bistvu v današnje razmere prenesen stari odnos do slovenskega gospodarstva, posredno torej do naše skupnosti.

Ta logika spravlja našo narodnostno skupnost v res izjemen položaj, ki pa ni izjemen v pozitivnem smislu, kakor ga upravičeno zahtevamo zaradi «izjemnosti», ki smo ji bili in smo ji še vedno izpostavljeni, marveč smo postali izjema v odnosu do že uveljavljenih teženj v svetu. Sodobna država se namreč «globoko vrašča v sfero produkcijskih odnosov, ker kompleksni sistem ukrepov državne intervencije, od ukrepov kreditno-monetarne politike in planiranja do davčnega zajetja velikega dela družbenega presežka dela in do nacionalizacije proizvajalnih sredstev postaja bistveni del celotnega mehanizma materialne reprodukcije družbenega življenja... prav v tem je treba iskati 'renesanso' nacionalnega vprašanja».(2)

Razumljiva je torej težnja narodov in narodnostnih skupnosti, da postajajo subjekt gospodarskega razvoja, da so torej v gospodarstvu sami udeleženi in da sami soodločajo o njegovih smereh.

Poseg države v gospodarstvo smo Slovenci občutili in ga še občutimo na svoji koži. Z administrativnimi ukrepi so bili Slovencem med fašizmom odvzeti denarni zavodi in nepremičnine, ki so služile naši skupnosti. Z veliko zamudo je italijanska država v izpolnjevanju obveznosti iz Londonskega sporazuma dovolila ustanovitev slovenskega denarnega zavoda v Trstu, ki je šele leta 1977 dobil polna pooblastila za poslovanje z inozemstvom, toda ne more še poslovati na celotnem narodnostno mešanem ozemlju. Tržaška kreditna banka iz Trsta ter Hranilnica in posojilnica z Občin sta v zadnjih letih zaprosili, da bi smeli odpreti v tržaški in videmski pokrajini skupaj pet podružnic, toda Banca d'Italia je vse te zahteve odklonila.

Vidimo torej, da nima predvsem z razvojem bančništva svobodna konkurenca nobene zveze. To nam tudi jasno potrjuje, da je z administrativnimi ukrepi mogoče gospodarski razvoj neke skupnosti zavirati ali sprostiti.

Kakršen koli načrt gospodarskega razvoja in urbanističnega planiranja, ki ne upošteva prisotnosti Slovencev na narodnostno mešanem prostoru, predstavlja resno nevarnost, da bo škodoval interesu slovenske narodnostne skupnosti.

Če res obstaja želja, da bi se v Kanalski dolini, Reziji in Benečiji ohranili še preostali slovenski prebivalci, potem so potrebni posebni ukrepi za ovrednotenje kmetijstva in uvajanja drugih produktivnih dejavnosti.

In če obstaja želja, da se ohrani etnični značaj območij goriškega in tržaškega Krasa, potem so potrebni restriktivni naselitveni instrumenti in zreduciranje zasedbe prostora na najmanjšo mero. Če tako zaseden prostor služi v pridobitne namene, potem morajo biti lastniki zemljišč v primerni obliki materialno soudeleženi. Potrebni sta odprava posebnih vinkulativnih norm ter resna in hitra podpora vsem pobudam zadružnega značaja za ohranitev kmetijstva z ustreznim gospodarskim načrtom.

(2) Najdan Pešič: Nacionalno vprašanje v današnjem obdobju.

Dokument o pravicah Slovencev

Na dnevnem redu današnjega občnega zbora je tudi sprejetje dokumenta o pravicah slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, v katerem so našteta načela in zahteve, ki naj jih po mnenju SKGZ vsebuje globalni zaščitni zakon v korist naše skupnosti.

Zakaj je potrebno, da SKGZ sprejme danes ta dokument, je navedeno v uvodu samega dokumenta, zato se bomo omejili le na nekatere aspekte vsebine globalnega zakona.

Vsi Slovenci v Italiji zahtevamo, da italijanska država sprejme zakonske norme, ki naj bi bile veljavne za celotno narodnostno mešano ozemlje in ki bi zagotovile slovenski narodnostni skupnosti in njenim pripadnikom vse narodnostne pravice. Iste pravice za našo skupnost zahtevajo stranke, ki so že predložile svoje zakonske osnutke. V zadnjem času so se temu konceptu pridružile tudi stranke, ki o tem vprašanju niso imele jasnih stališč, ali so takemu zakonu celo nasprotovale.

Bistveno vprašanje je torej, kakšno vsebino bo imel ta zakon in kdaj bo sprejet.

Mnenja o samem značaju zakona so različna. Še večje razlike so glede vsebine. Nekateri se zavzemajo za to, da bi parlament izglasoval okvirni zakon za vse manjšine v Italiji, drugi so za to, da bi ta zakon veljal samo za slovensko manjšino. Okvirni zakon bi pooblaščal deželo in druge krajevne ustanove, da uveljavijo njegova splošna določila.

Za okvirni zakon, ki bi veljal za vse manjšine, bi bil ta sistem primeren, ker bi bilo samo na tak način mogoče najti ustrezne rešitve za različna stanja. Sicer bi se pa o tem vprašanju morala izreči vsaka manjšina posebej.

Kar se tiče naše manjšine, smo že ugotovili, da je za sprejem globalnega zakona situacija dozorela, zato ne bi bilo primerno vključiti našo zaščito v splošno manjšinski zakon, ker se bo treba zanj še bo-

Pri tem poudarjamo, da bomo odpirali vse pobude, ki imajo namen doseči zaščito vseh manjšin in da bomo predvsem prispevali k rasti zavesti v družbi o nujnosti take zaščite.

V tem poročilu je bilo že omenjeno, da kakršno koli odločanje o naši zaščiti na lokalni ravni ne bi dalo objektivnih rezultatov, zato odklanjamo okvirni zakon in smo za globalni zaščitni zakon.

Globalna zaščita mora ohraniti samobitnost naši skupnosti na celotnem narodnostno mešanem ozemlju z zagotovitvijo in zavarovanjem obstoja in nadaljnjega razvoja slovenske manjšine na političnem, kulturnem, jezikovnem, socialnem in gospodarskem področju z istočasnim uresničevanjem vseh manjšinskih pravic posameznikov, pripadnikov naše manjšine.

Zaradi mnenja, ki se trdovratno ohranja, da treba manjšinsko zaščito omejiti le na priznavanje pravic posameznim pripadnikom, ne pa celotne skupnosti, navajamo mnenji dveh strokovnjakov z manjšinskega področja.

«Manjšinska skupnost ohranja svojo samobitnost prav skozi pravice, ki jih na raznih področjih družbenega življenja uresničujejo posamezniki; posameznik pa more svoj enakopravni položaj uresničiti le v skupnosti, ki ji je zagotovljena možnost obstoja in da ohranja svoje samobitnosti in svoje posebnosti.»(3)

«Prvi kriterij (pri reševanju manjšinskih problemov) obstaja v tem, da se zakonska zaščita jezikovne skupnosti ne nanaša le na posameznike, ki vsakokrat posebej zahtevajo njeno uveljavljanje, marveč na vso 'manjšino', ki jo je treba jemati kot družbeno skupnost.»(4)

(3) Ernest Petrič: Mednarodno varstvo narodnih manjšin.

(4) Alessandro Pizzorusso: Le comunità etnico-linguistiche in rapporto al loro riconoscimento giuridico nello stato italiano.

Zato da se zagotovijo narodnostni interesi skupnosti in posameznikov, polaga dokument SKGZ posebno pozornost predstavništvom manjšine, s tem da je treba zagotoviti izvolitev slovenskih predstavnikov v zakonodajna in druga telesa in ustanoviti posebne organe v obliki komisij na vseh ravneh, od osrednje pri vladi do občinskih komisij. Na ta način je omogočeno skupnosti, da nastopa kot kolektivni subjekt in da kot tak sodeluje in soodloča z večinsko družbo, ko gre za vprašanja, ki v kakršni koli obliki vplivajo na manjšinsko skupnost. Ko gre za izrazito slovenska vprašanja, kot so šola, kultura in podobno, so predvideni taki organi, ki odločajo samostojno.

JEZIK

Ne more biti uresničena manjšinska zaščita, če ni v zadostni meri in povsod zagotovljena raba manjšinskega jezika. Prisiljena raba italijanskega jezika je glavni vzrok, da pripadniki slovenske skupnosti proti svoji volji opuščajo rabo slovenskega jezika, kar je predsoba, ki z vso gotovostjo privede v asimilacijo.

Zaradi tega, ker predstavlja prav jezik oviro ali sredstvo za asimilacijo, je v našem dokumentu in v drugih zakonskih osnutkih posvečena tolikšna pozornost pravici slovenskega jezika.

Naše zahteve so v dokumentu tako odmerjene, da zagotavljajo pripadnikom naše skupnosti, da vse zadeve lahko opravijo v svojem jeziku. Kakršno koli omejevanje bi bilo polovično ne samo iz načelnega stališča, marveč predvsem zaradi praktičnih posledic, ki bi jih polovičarstvo povzročilo.

Nobenega italijanskega državljana ne silimo in ne bomo silili, naj se uči slovensko. Če misli, da je koristno, da slovenski jezik pozna, naj se ga uči. Kljub temu menimo, da je prav, če država in druge javne ustanove omogočajo učenje slovenskega jezika tistim, ki to želijo.

Drugo je seveda naša želja, kakšna sredstva so nujna za ustvaritev boljših pogojev za sožitje med pripadniki dveh narodnosti, ki živijo na istem prostoru.

Višek harmoničnega sožitja je po splošni sodbi dosežen takrat, ko pripadniki obeh narodnosti govorijo oba jezika. Danes si želimo, da bi čim več Italijanov vsaj pasivno poznalo naš jezik, ker je prijetno, če pripadniki dveh narodnosti govorijo vsak svoj jezik in se pri tem dobro razumejo. Tako se ravnamo, kadar se srečamo z odborniki Unione degli Italiani dell'Istria e di Fiume.

Tisti, ki pravijo, da se ne izplača učiti se jezika majhnega naroda, kot je slovenski, niso preveč razmišljali, kaj bi bilo treba storiti, da bo sožitje med pripadniki dveh narodnosti skladno. S tem vprašanjem bi se morali baviti predvsem humanisti, posebno tisti, ki imajo še vizijo o osvobojenem človeku. Nihče ne more biti svoboden, v sredini, v kateri živi, ne more uporabljati svojega jezika.

Zahvaljujemo se za paternalistične nasvete, naj ostanemo samo mi Slovenci dvojezični, kar nas naj bi spravljalo v položaj privilegiranih državljanov. Te, na videz laskave, ugotovitve ne morejo prikriti miselnosti, ki je pri marsikom še zakoreninjena, o državljanih dveh vrst: tistih, ki so jim naložena posebna bremena za splošno korist, in tistih, ki jim je treba prizanesti kakršnokoli breme.

Če hočemo omogočiti rabo slovenskega jezika v javnih uradih in sodiščih, je treba zagotoviti določeno število uradnikov, ki bodo znali oba jezika. Odklanjati to, pomeni, da mora ostati vse pri starem. Posebni statut londonskega memoranduma določa za Slovence celo «pravično zastopstvo na upravnih položajih», kar pomeni, da bi morala biti Slovencem zagotovljena mesta v upravi in v sodstvu v sorazmernem številu, kar je mnogo več od naše zahteve, da samo nekateri javni funkcionarji poznajo oba jezika.

Dokument, ki ga bomo danes sprejeli, je zadosti jasen, da ni za vsa ostala področja potrebna posebna razlaga in utemeljitev.

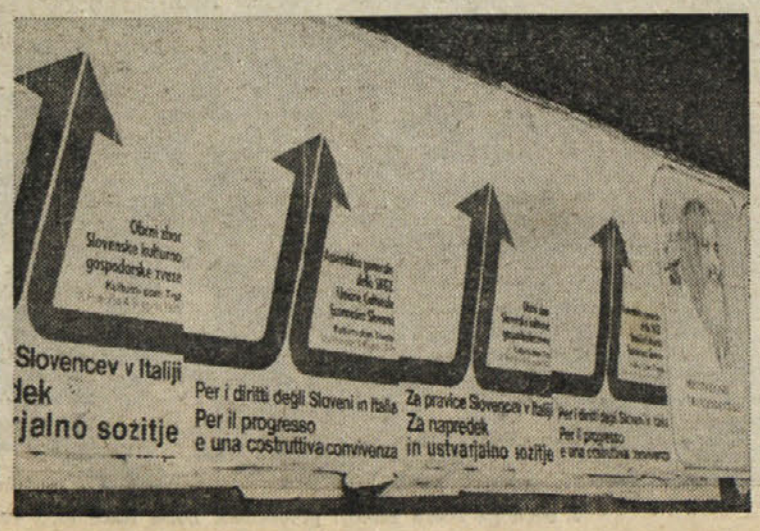

BOJ ZA NAŠE NARODNOSTNE PRAVICE

Goriški Slovenci in Slovenci videmske pokrajine so že leta 1947, ko je bila uveljavljena mirovna pogodba z Italijo, začeli terjati zakonske norme, ki bi jih ščitile. Tržaški Slovenci so od 1947 do 1954 zaman zahtevali uveljavljanje statuta Svobodnega tržaškega ozemlja, ki je izenačeval pravice obeh narodnosti. Od tega leta dalje, ko je tržaška pokrajina prešla v meje Italije in so tržaški Slovenci dobili s to pogodbo posebni statut s podrobno naštetimi pravicami, so se v prvi vrsti borili za uveljavitev določil tega statuta, tudi v prepričanju, da bi z mednarodno pogodbo pridobljene narodnostne pravice na Tržaškem vplivale na ravnanje s Slovenci goriške in videmske pokrajine.

Odpor oblastvenih političnih in sodnih struktur, da bi se na Tržaškem v celoti izvajale določbe posebnega statuta, predvsem glede pravic slovenskega jezika in pravične zastopanosti v javnih službah, je kmalu utrdil prepričanje, da Slovence vseh treh pokrajin veže ista usoda in da je potreben skupen in enoten boj.

Šele v letu 1961 je parlament uzakonil slovensko šolo na Tržaškem in Goriškem in je zaradi političnih stališč tedanje prevladujoče večine diskriminacijsko izvzel Slovence v videmski pokrajini. Enotna zahteva slovenskih organizacij in dveh vsedržavnih strank, da morajo biti na podlagi člena 6 Ustave vključene v posebni statut avtonomne dežele Furlanija - Julijska krajina določbe za zaščito slovenske narodnostne skupnosti, ker bi edino na ta način dežela upravičila svojo posebnost, ni uspela, ker tretji člen statuta v bistvu ponavlja koncept 3. in 6. člena Ustave.

Po tem neuspehu, ki so ga zakrivile tedanje večinske politične sile: se je v letu 1962 porodila misel, da bi se za uzakonitev pravic slovenske narodnostne skupnosti bilo treba zateči k rednemu zakonu. Politični boj za celovito zaščito in za posamezne pravice se je nadaljeval in v letih 1971 in 1972 so bili izdelani, kot že povedano, razni osnutki zakona.

Globalni zaščitni zakon je tako postal točno opredeljen strateški cilj boja Slovencev in njim naklonjenih strank za uzakonitev pravic slovenske narodnostne skupnosti.

V okviru take usmeritve je prišlo do raznih skupnih akcij, predvsem do prvega srečanja s tedanjim predsednikom vlade Emiliom Colombom decembra 1971. Delegacija je predložila predsedniku vlade dokument z zahtevo po uzakonitvi zaščite slovenske narodnostne skupnosti in da se čimprej začne razprava o predloženih zakonskih osnutkih.

Razen majhnih koncesij, ki jih je vlada dala deželi, da sme, vsaj kar se tiče obrobnih vprašanj, sprejemati zakonske ukrepe v korist slovenske narodnostne skupnosti, obisk pri Colombu ni rodil sadov.

Osimski sporazumi so z ureditvijo mejnih vprašanj in z obveznostmi do manjšin ustvarili novo stanje in ugodne pogoje, da se za dosego globalne zaščite sproži nova odločilna akcija.

V ta okvir spada obisk enotne slovenske delegacije pri predsedniku vlade G. Andreottiju avgusta 1977. Predsednik Andreotti je sprejel zahteve delegacije, da vlada imenuje posebno komisijo, ki naj obravnava predložene zakonske osnutke in splošne probleme slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Konec leta 1977 je bila imenovana posebna komisija pri predsedstvu vlade za proučitev predloženih zakonskih osnutkov in problemov slovenske narodnostne skupnosti v Furlaniji - Julijski krajini. Od 21 članov komisije je v njej le pet Slovencev, pri čemer je treba omeniti, da sta tri od teh imenovali KPI in PSI.

Komisija do danes še ni zaključila svojega dela, poleg tega se je proti volji slovenskih članov omejila na zbiranje splošno znanih dejstev, prav tako še ni začela razpravljati o predloženih zakonskih osnutkih.

Večina članov komisije, predvsem tistih, ki so jih imenovala razna ministrstva, je na splošno nenaklonjena vsebinski in učinkoviti zaščiti in sta se v sami komisiji in v njeni delovni skupini o vsakem vprašanju izoblikovali dve stališči: na eni strani omejevalno, na drugi pa vsebinsko popolnejše. Proti volji slovenskih članov je bil 21 občinam videmske pokrajine razposlan vprašalnik v zvezi s položajem neitalijanskih skupnosti na ozemlju vsake občine posebej. Odgovore je v večini primerov pogojevalo pismo vodstva videmske Krščanske demokracije, ki je ustvarilo vtis, da obstaja namen opredeliti Slovence videmske pokrajine za nekaj «posebnega» ne pa za sestavni del slovenske narodnostne skupnosti. To naj bi služilo za izključitev Slovencev te pokrajine iz zaščitnega zakona ali vsaj, da bi jim bile priznane manjše pravice kot goriškim in tržaškim Slovencem.

Vse to se je dogajalo kljub temu, da je na konferenci o etnično jezikovnih skupnostih, ki jo je organizirala lani videmska pokrajina, prišlo jasno do izraza, da nihče ne more zanikati obstoja Slovencev v tej pokrajini.

Medtem nam je Slovencem uspelo, da smo skupaj z veliko večino italijanskih političnih sil preprečili, da bi bil izdan vladni dekret na podlagi nesprejemljivega tolmačenja člena 8 Osimskega sporazuma. Ta dekret bi vsebinsko in teritorialno omejeval pravice naše skupnosti.

Ob naštetih negativnih pojavih se je v vseh slovenskih organizacijah in strankah, v katere so vključeni Slovenci, rodil sklep, da je treba priti v neposreden stik z najvišjimi predstavniki države in vsedržavnih strank, zato da bi čimprej prišli do zaščitnega zakona.

Enotna delegacija se je na podlagi tega sklepa srečala novembra lani s predsednikom republike Sandrom Pertinijem, ki nas je zadovoljil z izjavo, da država nima kaj darovati manjšinam, marveč da mora z njihovo zaščito storiti svojo dolžnost. Enotna delegacija je decembra lani ponovno obiskala predsednika Andreottija, nato predsednika senata A. Fanfanija in poslanske zbornice P. Ingraa, pri katerih je dobila podporo. V teku so obiski pri osrednjih tajnikih strank.

Kljub vsemu temu je na predzadnji seji komisije prišlo na dan, da obstaja namen izvesti neke vrste preštevanja manjšine, kar so slovenski člani komisije in nato še vse organizacije in prizadete stranke, odločno odklonili.

Kako bo posebna komisija zaključila svoje delo, nam ni znano, toda slovenska narodnostna skupnost ne mara in ne more več dolgo čakati. Zato pričakujemo in zahtevamo, da bo novi parlament še letos jeseni sprejel tak zakon, ki bo naši skupnosti in njenim pripadnikom zagotovil osnovne narodnostne pravice.

Upravičeno je nezadovoljstvo celotne naše skupnosti nad tem, da mora biti za Slovence pot do naših pravic tako dolga. Določbe ustave, da država ščiti jezikovne manjšine, so stare 31 let; posebni statut londonskega memoranduma izpred 25 let se je manj kot polovično izvajal; več kot tri leta so potekla od podpisa osimskega sporazuma in smo še vedno prisiljeni dokazovati svojo identiteto in terjati uživanje temeljnih pravic, če naj bomo kot skupnost zaščiteni.

Dosedanje neizpolnjevanje in odlašanje pomenita popuščanje grobemu nacionalizmu, ki se napaja prav na naših nerešenih problemih. Prepričani smo, da se bo nacionalistična histerija polegla potem, ko bomo dobili svoje pravice, kakor se je v zvezi z mejo med bivšima conama A in B polegla potem, ko je bilo rešeno vprašanje meja. Rešitev naših vprašanj ne zadeva torej samo nas, marveč bo vplivalo na splošno politično klimo na narodnostno mešanem ozemlju. Zato pozivamo vse demokratične stranke brez razlike, sindikate, demokratične organizacije, politične osebnosti, delavce, kulturnike, gospodarstvenike in publiciste italijanske narodnosti, naj nam bodo naklonjeni in naj nam pomagajo razkrivati tiste, ki potvarjajo naše zahteve in s tem vnašajo nemir in navajajo k sovraštvu.

Rajonski svet pri Sv. Jakobu v Trstu je enoglasno izglasoval dokument o pobudah, ki bi jih bilo treba uresničiti za skladnejše sožitje med Slovenci in Italijani tega rajona. Dokument navaja potrebo po poučevanju slovenskega jezika na italijanskih šolah na prostovoljni osnovi, zavzema se za sodelovanje med šolami in kulturnimi organizacijami obeh narodnosti in navaja nujnost, da je treba za vse odločitve v mestu konzultirati slovenske organizacije, končno zahteva čimprejšnjo namestitev tolmača pri konzulti sami.

Naj bodo sklepi konzulte Sv. Jakoba primer, kaj je treba storiti, da pride do večjega medsebojnega poznavanja in spoštovanja!

SKGZ hoče prav z današnjim in tako zasnovanim občnim zborom skupaj z vsemi včlanjenimi organizacijami in njihovimi člani dokazati enotnost in odločnost v zahtevi po globalni zakonski zaščiti in s prav tako odločnostjo odgovoriti tistim nazadnjaškim silam, ki bi nas hotele izbrisati ali vsaj potisniti v kot.

Skupni napori vseh Slovencev, vseh slovenskih organizacij in strank, ki vključujejo Slovence, bodo v bodoče še bolj potrebni kot doslej. Z obiski pri najvišjih državnih in političnih predstavnikih je enotna delegacija Slovencev premaknila vprašanje zakona o zaščiti naše skupnosti z mrtve točke. Boj za vsebino zaščitnega zakona bo terjal še večjo strnjenost, ki je niti predvolilno obdobje ne sme načeti. SKGZ ne bo, tako kot ni doslej, štedila z napori, da se uveljavi čimbolj enotno gledanje na vsa vprašanja, ki se tičejo naše skupnosti, da še naprej skupno nastopamo in da pride tudi v javnosti do izraza naša odločnost, da branimo naše pravice.

Zato bo SKGZ predlagala drugim organizacijam in političnim silam, da skupno in odločno odgovorimo, če se sovražna protislovenska propaganda ne preneha.

Delegatke in delegati!

Vsakdo izmed nas je danes postavljen pred preizkušnjo, koliko zna sam braniti svoje pravice. Naj bo čas, ki je pred nami, čas pogumnih izpričanj o naši narodni pripadnosti, naj bo čas zavestnih nastopov pri uveljavljanju našega jezika in vseh pravic, ki pripadajo sleherni narodnostni skupnosti.

Z občnega zbora SKGZ: predsednik Boris Race med svojim uvodnim poročilom

DUŠAN UDOVIČ

TAJNIŠKO POROČILO

DELOVANJE ORGANOV SKGZ IN NJENIH ČLANIC

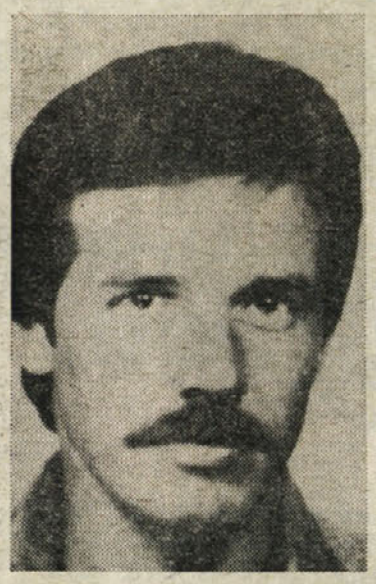

Občni zbor Slovenske kulturno - gospodarske zveze je priložnost, ko na prehodu iz enega mandatnega obdobja v drugo ne samo sintetično pregledujemo delovanje, pač pa tudi razmišljamo o vsem, kar nas spremlja pri vsakdanjem delu, o ustvarjanju in usmerjanju pobud in odnosov, s katerimi je pretkano življenje naše narodnostne skupnosti. Vemo, da si osnovo in pogojev, v katerih živimo in se razvijamo kot specifična družbena skupnost ne določamo sami, in da tudi še nimamo širših instrumentov, da bi nanje vplivali. Vemo tudi, da družbeni procesi različno vplivajo na nas, da učinkujejo na okoliščine in pogoje, ki opredeljujejo naš prostor zdaj v pozitivni, zdaj v negativni smeri. Pri tem je stalno le naše prizadevanje, da si svoj obstoj in razvoj kot skupnost zagotavljamo na osnovi svoje ustvarjalne družbene vloge.

Slovenci v Italiji smo v glavnem vse povojno obdobje z lastnimi silami kljubovali razmeram, ki niso bile ugodne za perspektive našega razvoja. Tudi danes še niso, niti zdaleč ne v tolikšni meri, kot bi to potrebovali. Tega se zavedajo najbolj tisti, ki so v vseh teh letih z nesebičnim požrtvovalnim delom dan za dnem ustvarjali in krepili našo prisotnost v deželi na vseh področjih, ki nas vežejo na osnovi skupnih interesov. Pri tem so se morali dnevno srečevati z neštetimi problemi, ki jih prinaša položaj podrejenosti, tako v gospodarskem kot kulturnem in socialnem pogledu.

Vsekakor nekaj drži in bo držalo v načelih delovanja naših organizacij tudi v bodoče: četudi je bil za našo skupnost trenutek še tako neugoden, niso naše članice in organizacije nikoli branile ozkih ali partikularističnih interesov; vedno so si prizadevale, da bi bile iniciative in cilji delovanja vselej sprejemljivi in koristni za vso družbeno stvarnost dežele, v kateri živimo.

V gospodarskih, kulturnih, tako kot v vseh ostalih dejavnostih, ki množično vključujejo Slovence v okviru naše zveze, je bila in bo stalno prisotna miselnost, zaradi katere je naš človek dejanski in vsakdanji pospeševalec sodelovanja med tu živečima narodoma. Kljub pogostemu nerazumevanju in tudi odkritem nasprotovanju je naš človek vselej na najbolj naraven in neposreden način s svojim delom izpričeval vse to, kar nekateri sodržavljani italijanske narodnosti o nas danes šele odkrivajo. Ne da bi si prilaščali preroških sposobnosti, lahko mirno rečemo, da duh, ki ga prinaša osimski sporazum, potrjuje dolgoletno pravilno usmeritev in delo vseh naših organizacij in članic.

Odprtost do širših vprašanj tukajšnjega prostora je bila vsem našim organizacijam osnovno vodilo in podlaga naše splošne politične usmeritve, čeprav je to za take strukture kot jih v sedanjih razmerah premoremo včasih hud napor.

Pri tem je umestno opozoriti na dvoje: aktivnost naših organizacij že sama na sebi dopolnjuje tukajšnji prostor s kvaliteto, ki s strani velike večine italijanskega prebivalstva ni bila nikoli poznana in zato tudi ne priznana. Naša integriranost v širši deželni prostor bi bila v pogojih enakopravnosti naraven proces, v katerem bi se lahko skupno uresničevali cilji naše narodnostne skupnosti, kakor tudi cilji vseh demokratičnih sil večinskega naroda, ki želijo v praksi uresničiti črko in duha osimskih sporazumov. V sedanjih pogojih pa so vse naše pobude v tej smeri v bistvu le odpiranje nove fronte, ki nas sili v nenehen boj za upoštevanje interesov naše skupnosti. Če so bila doslej ta naša prizadevanja uspešna, je to predvsem zasluga naše vitalnosti, pa tudi tistih, žal še vedno preredkih naprednih sil večinskega naroda, ki se zavzemajo za naše pravice v okviru boja za demokratično preobrazbo italijanske družbe.

Te stvari smo danes dolžni povedati s posebnim poudarkom, ker prihajajo na površje sile, ki na račun naše stvarnosti napletajo najrazličnejša groba potvarjanja. Te sile bi rade med italijanskim prebivalstvom obujale narodnostno nestrpnost, med naše ljudi pa razširile občutek negotovosti do lastnega prepričanja. Odgovorno ravnanje in vsakdanje ustvarjalne prispevke Slovencev je v prvih dveh desetletjih po vojni velika večina oblastnih dejavnikov večinskega naroda sistematično spregledovala in glede naših vprašanj izbirala sramežljiv ali oportunističen molk, če že ni šlo za odkrito nasprotovanje. Zato je tudi razumljivo, da je demagoška protislovenska gonja naletela pri italijanskem prebivalstvu na plodna tla predsodkov in skoro popolne neinformiranosti.

Zaradi vsega tega tudi ne vidimo pravega razloga za to, da bi se organiziranemu življenju naše skupnosti očitala kakršna koli zaprtost ali težnja k izolaciji. Takšno poenostavljeno tolmačenje našega življenja je danes tudi za tiste, ki tako mislijo, v dobri veri znak še vedno prepovršnega odnosa do naše stvarnosti.

Iz vsega navedenega izhaja, da je delovanja vseh naših struktur še vedno utesnjeno od potrebe po kljubovanju neenakopravnemu položaju, v katerem se Slovenci nahajamo. Vendar je tudi nekaj spodbudnih rezultatov, ki potrjuje dejstvo, da sta vitalnost in iniciativnost naših ljudi, tako danes kot v naprej temeljnega pomena za naš obstoj in razvoj.

Vse to moramo v tem trenutku še posebej upoštevati, želimo si pa, da bi to vedel tudi vsak pripadnik italijanske narodnosti, ki je naši narodnostni skupnosti naklonjen in bi nas rad bolje poznal.

Današnji občni zbor Zveze se vrši v izjemnem trenutku: po eni strani so vse naše moči vperjene v akcijo za uresničitev zahtev po globalni zaščiti naše narodne skupnosti, po drugi strani pa se nam iz dneva v dan postavlja vse več vprašanj, na katera moramo znati učinkovito odgovarjati. Pri tem postaja vse bolj pomembno, da dobro poznamo lastne zmogljivosti, pozorni pa moramo biti tudi do metodoloških prijemov, ki bodo omogočali, da dosežemo zastavljene cilje. Slovenska kulturno - gospodarska zveza je s svojimi članicami v zadnjih letih razširila področje prisotnosti in vpliva, tako da dan za dnem odkrivamo nove potrebe, ki bi jim morali zadostiti. Oblike dela, ki smo jih v naših strukturah vse do nedavnega uspešno uporabljali, danes niso več primerne. Do tega spoznanja smo že pred časom prišli in marsikaj je bilo v tej smeri že storjenega. Zlasti v zadnjem obdobju nas spremlja občutek, da se stvari premikajo v pravo smer, vendar smo prepričani, da bo treba v tem smislu še mnogo narediti.

Na prejšnjem občnem zboru smo, kot je znano, izvedli nekatere novosti, ki so organe zveze postavili na širšo, ustreznejšo osnovo z namenom, da se decentralizira sistem odločanja in se obenem omogoči čim širšemu krogu ljudi, da se vključijo v delovanje zveze. Tako odločitev je narekovala tudi potreba po večji elastičnosti delovanja, predvsem pa nujnosti hitrejšega in strokovnejšega sklepanja. S tem namenom so bili ustanovljeni teritorialni in področni odbori, povezovalno in splošno usmerjevalno vlogo pa je novi pravilnik poveril enotnemu izvršnemu odboru. Izvršnemu odboru so poleg tega pri delu pomagale še nekatere komisije.

Po dveh letih lahko trdimo, da je praksa potrdila, da so bile take spremembe potrebne, predvsem pa iz tega obdobja izhajamo z novimi izkušnjami, ki nam bodo tudi v bodoče zagotavljale vse večjo uspešnost, če jih bomo znali pravilno upoštevati. Naša presoja o tem, kako delamo danes in kako bomo jutri, mora zato izhajati iz kritičnega pogleda na izkušnje, slabe ali dobre, ki smo si jih nabrali z delovanjem po reorganizaciji. Pri tem pa je prav, da se držimo principov, ki smo jih pred dvema letoma na občnem zboru evidentirali v politično-programskem okviru zaključne resolucije.

Gospodarska dejavnost

Vedno bolj se zavedamo, tako mi, kot tudi tiste sile, ki so manjšini naklonjene, da je gospodarsko uveljavljanje eden osnovnih pogojev za obstoj in razvoj vsake narodne skupnosti. Ob tem, da je manjšinska skupnost sestavni del širše družbene stvarnosti, v kateri živi, je istočasno tudi nosilec specifičnih sociogospodarskih značilnosti. Zato je nujno, da manjšinska skupnost vzporedno s krepitvijo kulturnega in jezikovnega bogastva razvija tudi svojo gospodarsko osnovo. Nastopati kot gospodarski subjekt je za nas imperativ, ki posebno v zadnjih letih vse bolj preveva in pogojuje tudi našo splošno politično usmeritev.

Kot gospodarski subjekt pa se lahko uveljavimo, če kot skupnost razpolagamo z osnovnimi sredstvi gospodarskega razvoja in če lahko v vseh organih družbenega načrtovanja enakopravno soodločamo o splošnih smernicah razvoja. Ob tem moramo biti aktivno udeleženi v gospodarski dejavnosti, zagotoviti moramo rast življenjske ravni pripadnikov naše skupnosti, kot tudi enakopravno zaposlovanje. Ta vloga subjekta je prvenstvenega pomena za učinkovit boj proti asimilaciji in za naš enakopraven razvoj.

V uresničevanju gospodarskega dela osimskih sporazumov je priložnost, da se manjšina vključi kot subjekt v gospodarsko sodelovanje na obmejnem prostoru. To nam narekuje tudi zahtevnejšo vsebino in bolj izpopolnjene oblike dela, kar nujno vodi v večjo specializacijo in višjo strokovnost naših gospodarskih struktur. Operativna sposobnost strokovnih organizacij se mora teritorialno razširiti na vse tri pokrajine naše dežele. Treba je okrepiti pogoje in možnosti za njihovo vsebinsko in organizacijsko prodornost, da bodo lahko vsestransko usmerjevale in povezovale gospodarske interese naše narodnostne skupnosti. Tak razvoj nedvomno terja tesnejšo povezavo, večjo usklajenost delovanja ter učinkovit sistem pretoka informacij med vsemi organi SKGZ in njenimi gospodarskimi članicami.

Z vprašanji, ki se neposredno tičejo naših izbir v gospodarski politiki, se je v preteklem mandatnem obdobju intenzivno bavil odbor za gospodarstvo SKGZ. Delovanje tega odbora je v marsičem preseglo meje zgolj načelne razprave, pri čemer nosi glavno zaslugo dobro organiziran sistem dela. Seveda je ugodno vplivala tudi pozornost, ki jo zveza v zadnjih letih izkazuje gospodarskim vprašanjem. Odbor se v sedanji fazi že loteva zahtevnejših nalog, posebno kar zadeva strokovni pristop k vprašanjem, o katerem moramo imeti jasne pojme in dokumentirana stališča. V ospredju obravnave so bili zlasti vsepogostejši urbanistični posegi na področju, kjer prebivajo Slovenci, proučevanje gospodarskega dela osimskih sporazumov ter spremljanje vseh aktualnih vprašanj gospodarskega značaja.

Na tej podlagi je odbor izdelal vrsto strokovno utemeljenih stališč. Izdelal je na primer pripombe k deželnemu urbanističnemu načrtu, k načrtu za ljudske gradnje v tržaški občini in k dokumentu o turističnem razvoju občine Devin - Nabrežina. Odbor je obravnaval vprašanja razlastitev v Štandrežu, kot tudi v zvezi z načrtom hitre ceste v tržaški pokrajini. Posebno pozornost je posvetil delovanju gospodarskih članic SKGZ in proučevanju možnosti za gospodarsko obnovo Benečije. Odbor se za utemeljevanje svojih stališč in za konkretne pobude lahko tudi poslužuje treh stalnih strokovnih komisij.

V sistem delovanja se je vrasel tudi kriterij pogostega obveščanja preko javnih občil in posluževanje strokovnih sodelavcev glede specifičnih vprašanj.

Slovensko deželno gospodarsko združenje je svojo dejavnost v zadnjih letih razširilo in kvalitetno obogatilo, tako da je opazna njegova vedno večja prisotnost v dogajanju in razpravah o gospodarstvu. Strokovne usluge, ki jih združenje nudi članom s svojo službo, so v veliko pomoč našim gospodarskim operaterjem. Status sindikalne in strokovne organizacije v deželnem merilu omogoča združenju, da se uveljavlja ne samo kot zagovornik naših narodnostnih interesov in obenem interesov posameznih kategorij operaterjev, ampak tudi kot katalizator gospodarskih pobud med Slovenci. Pri tem velja zlasti omeniti prizadevanja, da bi se obrtniki in mali trgovci združevali v nove, uspešnejše oblike poslovanja.

Vsekakor je pa najbolj razveseljivo dejstvo, da je združenje pred kratkim začelo razvijati svojo dejavnost na Goriškem in da smo tudi pred njegovim razširjenjem na videmsko pokrajino. Ti dve dejstvi bosta gotovo spodbudili večjo organiziranost gospodarskih iniciativ na teh področjih. S tem dobiva združenje še pomembnejše mesto na deželni ravni, kar je za celotno našo skupnost pomemben korak naprej v gospodarstvu.

Strnjenost in učinkovita povezanost ozemlja, kjer prebiva naša narodnostna skupnost je eden izmed osnovnih elementov obrambe pred asimilacijskim pritiskom. Toliko večji je zato pomen ohranjevanja in razvijanja kmetijskih dejavnosti. Vendar ima naš teritorij značilnosti kraškega in hribovitega sveta, tako da ne daje velikih možnosti ekstenzivnemu tipu kmetijske dejavnosti. Zato je primerno razvijati in kar najbolj podpirati pobude zadružniškega značaja. Obenem je potrebno, da se z vsemi silami upiramo nadaljnjemu razlaščanju našega teritorija, ki med drugim tudi siromaši in uničuje kmetijski potencial.

To spoznanje je tudi izhodišče delovanja Kmečke zveze, ki se kot najpomembnejša strokovna organizacija kmetov zavzema za ovrednotenje kmetijstva v tržaški pokrajini. Prizadevanja zveze zavirajo številna nerešena vprašanja, ki bremenijo položaj kmetijstva v državi in deželi. Delovanje Kmečke zveze se zato iz dneva v dan vključuje v boj za načrtovanje kmetijskih dejavnosti, in obenem za zaščito teritorija, ki ga pogosti vinkulativni posegi silijo v splošno degradacijo. Kmečka zveza je prisotna v številnih javnih organih in komisijah, kjer zastopa interese obstoječega kmetijstva in se zavzema za nove pobude, ki bi ustrezneje odražale realne in potencialne možnosti razvoja kmetijskih dejavnosti na našem področju. Pomemben korak naprej predstavlja tudi prisotnost zastopnika slovenskih kmetov v vodstvu trgovinske zbornice, medtem ko sta dva predstavnika tudi v sekciji za kmetijstvo. Uradi Kmečke zveze in Patronata so tako v Trstu, kot v Gorici stalno in neposredno povezani s člani in prispevajo k reševanju najrazličnejših problemov tehnično - strokovnega značaja in na področju socialnega varstva. Že nekaj časa je skrb Kmečke zveze čedalje bolj usmerjena k pospeševanju pobud zadružnega značaja, v katerih dejansko obstaja perspektiva razvoja, ki jo potrjujejo tudi nekateri spodbudni rezultati

Kar se tiče živinoreje deluje že nad 80 let naša članica Zavarovalnica za govejo živino v Bazovici, ki bi se razvila v pomembnejšo ustanovo, če bi se vanjo včlanile živinorejske zadruge, o čemer je bil govor na njenem zadnjem občnem zboru. Tak razvoj bi bil razveseljiv, ker vidimo, da smo pri individualnih oblikah kmečkega gospodarstva priča stalnemu upadanju števila živine

Prostori Tržaške kreditne banke

Mladinska dejavnost

Mladim, njihovim potrebam in njihovemu položaju v družbi smo dolžni posvečati vse večjo pozornost, saj so se prav pri mladih kot posledica splošno družbeno - gospodarske krize v kapitalističnem svetu in še posebej v Italiji protislovja najbolj zaostrila. Veliko število mladih nima možnosti vključitve v proizvajalni proces, kar pa je osnovni pogoj, da si mlad človek pridobi primerno mesto v družbi, s tem pa tudi realno, konstruktivno, kritično razmerje do vsega, do družbenega dogajanja. Ta osnovna pomanjkljivost povzroča pri mladih tesnoben občutek emarginacije in ima neizbežne posledice za vso družbo. Tako opažamo pri mladini težnje po iracionalnem odklanjanju družbe kot celote, s tem pa tudi tiste vsebine, ki predstavlja njeno napredno in demokratično bistvo. V takih pogojih se povsem naravno širi tudi miselnost, ki sili veliko mladih k umiku v privaten, individualističen odnos do življenja.

Kot skupnost, ki je del širše družbene stvarnosti nismo zavarovani pred takimi vplivi, zato se tudi zavedamo globokega pomena tega vprašanja, zavedamo se, da moramo neprestano ustvarjati možnosti, ki naj mladim v naši sredi zagotovijo življenjski prostor.

Dolga leta smo se prizadevali, da bi mladinsko delovanje postavili na trdnejša tla. Izkušnje so osvetlile številne šibke točke, zaradi katerih je delovanje stalno nihalo med nenadnimi vzponi in padci. Če lahko danes na tem področju beležimo obetajoč napredek, gre zasluga za to predvsem mladinskemu odboru, vendar moramo povedati, da zveza v celoti gleda na vsebino in oblike aktivne prisotnosti mladih kot na organski del njene splošne politike.

Mladinski odbor je v dveh letih svojega dela izhajal predvsem iz naslednje usmeritve: delovanje je treba razvijati glede na realne potrebe in specifične interese mladih samih, vendar je nujno te interese usklajevati z interesi naše skupnosti v celoti. Aktivnosti je treba zagotoviti trajnost in možnost razvoja z ustvarjanjem kvalitetno popolnejših oblik.

Lahko rečemo, da je mladinski odbor v principih in praksi ustvaril možnosti, da gremo po tej poti naprej. Delovanje odbora so označevali redno sestajanje in velika operativnost, ki je zajela širši krog mladih.

Med pobudami naj omenimo zlasti izobraževalno dejavnost na raznih seminarjih, intenzivno navezovanje stikov z republiško konferenco ZSMS in njenih obmejnih konferenc ter redno sodelovanje z mladinskimi federacijami naprednih sil v Italiji. Konkretni rezultati tega sodelovanja so se pokazali zlasti pri raznih javnih manifestacijah in pri volitvah na univerzi. Odbor si prizadeva, da tesneje poveže aktivne mladince iz vseh treh pokrajin, zato bo v bodoče potrebna še trdnejša organizacijska mreža z večjim številom osnovnih organizacij; izboljšati bo treba tudi kvalitetno raven posameznih pobud, kar velja še zlasti za organizirano prisotnost mladih na šolah in univerzi, ki je še vedno pomanjkljiva.

V okviru delovanja tabornikov Rodu Modrega vala beležimo uspehe, ki so toliko pomembnejši, če upoštevamo, da si ta organizacija že več let trajno prizadeva ohranjati in razvijati strukturo, ki je od svojega nastanka vse do danes izrazito kadrovska. Za svoje delo je letos prejela najvišje priznanje Zveze tabornikov Slovenije «kip ilegalca». Leto za letom se vrstijo redna taborjenja kot vrhunec intenzivnega vsakodnevnega dela, ki večkrat poteka nekako v senci drugih, na zunaj vidnejših mladinskih pobud. To nas ne sme zavajati v površno ocenjevanje kvalitete, ki je bila med našo mladino stalno prisotna in ima zato tudi toliko večjo vrednost. V bodoče mora biti naloga vseh organov zveze, da skupno z vodstvom taborniške organizacije proučijo njeno vlogo, in jo vsebinsko bolje uskladijo z delovanjem drugih mladinski struktur.

Obstaja še sklop problemov, ki se jih moramo učinkovito lotiti, ker smo to že spoznali za potrebno.

Dijaška matica že vrsto let upravlja dijaška domova v Trstu in Gorici; druga njena funkcija je podpiranje študirajoče mladine. Oba domova sta svojo prvotno vlogo že izpopolnila v obliko mladinskih centrov, ki naj bi mlade združevala in jim omogočala vsestransko delovanje. Ta načrt se postopoma uresničuje. Treba se je še dogovoriti o širši vlogi, ki naj bi jo Dijaška matica prevzela, zlasti kot pobudnik akcij za študijsko usmerjanje in nosilec vzgojno-izobraževalnih iniciativ. Prav tako bo treba čimprej obravnavati vlogo in delovanje komisije za doraščajočo mladino, kjer njena sedanja struktura ne zadošča več zahtevam širokega programa, ki ga namerava komisija v bodoče še izpopolniti. Tako se že tradicionalno letovanje otrok bogati z novimi problemi, poleg teh iniciativ pa je tu še cela vrsta otroških srečanj, pri katerih sodelujejo tudi šole.

Navedena nerešena vprašanja zahtevajo globljo razpravo v okviru celotne zveze, zato smo tudi sklenili, da ji posvetimo razširjeno sejo glavnega odbora v obliki celodnevnega posveta. Sklepa iz objektivnih razlogov še nismo uspeli uresničiti, zato bo to ena izmed prvih nalog bodočega izvršnega odbora.

Telesnokulturna dejavnost

Obdobje, ki nas ločuje od prejšnjega občnega zbora označuje tudi večjo pozornost zveze vprašanju telesne kulture. Dozorelo je prepričanje, da je ob vse bogatejši športni dejavnosti pri nas treba pospešiti tudi razpravo o njeni vsebini, da začnemo reševati dileme in ustvarjati merila za napredno idejno podlago telesnokulturne politike. Poleg že dosežene množičnosti in razvejanosti potrebuje zamejski šport tudi idejni impulz, da se uveljavi tak koncept telesne kulture, ki bo v večji meri ustrezal splošnim potrebam naše skupnosti.

Slovenska kulturno - gospodarska zveza je temu vprašanju namenila razširjeno sejo glavnega odbora v obliki celodnevnega posveta, s čimer se je razprava o vsebini športa na širši osnovi pravzaprav le začela. Posvetu je kot prvi ukrep sledila ustanovitev odbora za telesno kulturo, ki nadaljuje razpravo izhajajoč iz sklepov posveta, v povezavi z vsemi športnimi strukturami. S tem seveda problem še ni rešen, vendar smo pri obravnavi tega vprašanja dosegli novo, kvalitetnejšo raven. V bodoče bomo morali za to problematiko zainteresirati vedno širši krog javnih delavcev, tudi takih, ki se s športom neposredno ne ukvarjajo. V naših ljudeh in organizacijah je treba utrditi prepričanje, da je telesnokulturna dejavnost neločljiv del družbenega dogajanja in da zato to dogajanje nanjo tudi vpliva, bodisi kvarno, bodisi koristno. O tem, kaj je za nas koristno, moramo globlje razpravljati, ker lahko telesna kultura v naši sredi odigra eno izmed vodilnih vlog kot učinkovita oblika vzgajanja in osveščanja širokega kroga mladih.

Naloga Združenja slovenskih športnih društev v Italiji je povezovati, usmerjati svoje članice, nuditi strokovno pomoč in v mejah možnosti usklajevati in podpirati njihovo delovanje. V okvir rednega delovanja spada prirejanje strokovnih tečajev za razne športne panoge, skrb za usposabljanje trenerskih kadrov in prirejanje seminarjev za odbornike športnih društev. Vedno več je tudi pobud, pri katerih Združenje sodeluje s telesnokulturnimi organizacijami v matični domovini in na Koroškem. Pomembno je, da se je združenje v zadnjih letih usmerilo tudi k pobudam rekreativnega značaja, s čimer izpolnjuje sprejeto načelo, da je našemu športu treba zagotoviti poleg tekmovalnega tudi množično rekreativen pomen.

Podatek, da se z aktivnim športom ali z rekreacijo ukvarja 4.000 ljudi je razveseljiv, čeprav se to število po splošnih ocenah lahko še krepko poveča. Tudi zato je vedno pomembnejše, da združenje usmerja svoje delovanje v tesnem dogovoru s članicami in da je tudi stalni pobudnik dogovarjanja, kolikor bi bilo slednje pomanjkljivo. Odziv bo tem večji, kolikor bodo članice prepoznavale lastne interese v splošnih smernicah in konkretnih iniciativah združenja.

Na področju športno rekreaktivne dejavnosti je tako v Trstu kot v Gorici občutiti večjo prisotnost obeh planinskih društev. Število članov narašča, pri čemer beležimo priliv mladih, ki se v društvi vključujejo ne samo kot planinci ali izletniki, temveč tudi kot organizatorji in nosilci pobud. Društvi sta zajeli širok krog ljudi zlasti s stalnim prirejanjem izletov; družabnih srečanj in podobnih iniciativ, ki imajo toliko večjo vrednost, kolikor so učinkovita sredstva proti individualiziranemu, odtujenemu pojmovanju življenja. Tržaško planinsko društvo že nekaj let organizira tudi množične zimske športne igre, goriško pa sodeluje na Posoškem smučarskem prvenstvu. V bodoče bi bilo vsekakor koristno, če bi se pri takih množičnih pobudah društvi odločili za skupno akcijo.

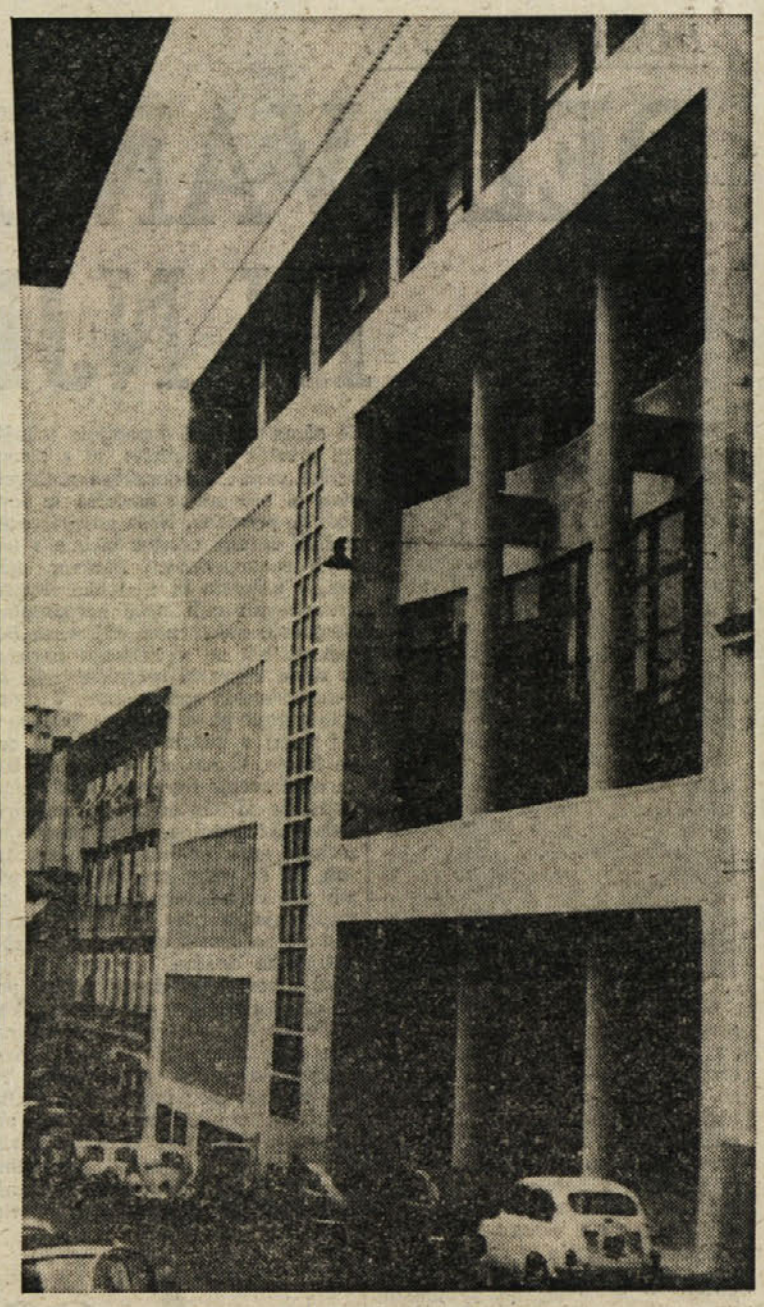

Kulturni dom v Trstu

Kulturna dejavnost

Tu moramo nekatere stvari še enkrat ponoviti. Kulturno delovanje je v naši sredi od vedno odražalo hotenje našega človeka, da se izrazi v vseh razsežnostih svojega načina življenja in ustvarjalnosti. Naša kulturnoumetniška tvornost, ki živi in nastaja v tem prostoru, ni samo zavestno in poudarjeno izražanje naše nacionalne pripadnosti, ampak je predvsem z zgodovinsko tradicijo in družbenim razvojem oblikovana vrednota, ki se je našemu človeku globoko vtisnila v zavest kot neločljiv del njegovega pojmovanja življenja. V tej osnovi so tudi vsa gibala in vse pojavne oblike našega kulturnega življenja.

Velikokrat smo rekli, da si kot ustvarjalna, napredna skupnost želimo kulturnega sodelovanja z večinskim narodom. Danes vztrajamo pri tem, ker smo prepričani, da so razmere že dovolj zrele in so nekatere nedavne izkušnje tudi pokazale, da je to mogoče, prav tako pa so potrdile, da je za vse, ki si želimo trajnega sožitja obeh narodov, to tudi edino pravilna pot. Če doslej sodelovanje ni bilo razvito v tolikšni meri, je treba iskati razloge v pomanjkanju pozitivnega odnosa in pobud italijanskih vodilnih krogov v kulturi, ki so se dolga leta obnašali tako kot da nas tukaj ni in dopuščali, da so se v večini italijanskega prebivalstva razvijali predsodki in mentalna lenoba, namesto konstruktivne, globljega poznavanja željne radovednosti.

Slovenska prosvetna zveza s 40 včlanjenimi društvi najbolj verodostojno odraža bogastvo našega množičnega kulturnega udejstvovanja in njegovo razvejanost. Na Tržaškem in Goriškem pomeni njena prisotnost dejansko vez z ljudstvom in njegovim kulturnim gibanjem. Množičnost tega gibanja ustvarja v naši sredi nešteto priložnosti, da ljudje sooblikujejo lastno kulturno sredino, ki je temeljnega značaja za ohranjevanje naše žive prisotnosti v teh krajih.

Nad 500 prireditev v enem letu, uspešno delovanje 27 pevskih zborov, petih dramskih skupin in folklorna dejavnost, ki vključuje tudi nad 300 otrok, vse to priča o zavzetosti množice prostovoljnih kulturnoprosvetnih delavcev. Usmeritev Prosvetne zveze se v zadnjem obdobju prilagaja tudi potrebam po vnašanju kvalitetnejših in sodobnejših oblik delovanja, pri čemer vsekakor obstaja problem usposabljanja večjega števila kulturnih delavcev in animatorjev. V okviru prosvetnega delovanja je dozorelo prepričanje, da kultura ne sme ostati za zidovi tega ali onega društva, ampak se mora vsebinsko navezovati na življenjsko problematiko ljudi in na vse dejavnike, preko katerih se izražajo družbeno življenje in interesi krajevnih skupnosti. V tej smeri društva še razvijajo in prilagajajo svoje delovanje. Prav tako je še vedno treba okrepiti prepotrebno dejavnost v mestnih središčih. Na Goriškem bo težko pričakovana dograditev kulturnega doma gotovo pripomogla k aktivnejši kulturni prisotnosti.

Znane so še vedno težke razmere, v katerih opravlja svoje poslanstvo slovensko gledališče. Po dolgoletnem prizadevanju mu je bil sicer priznan status stalnega gledališča in je bilo s tem formalno uvrščeno na isto raven z enajstimi stalnimi gledališkimi ustanovami v Italiji, kljub temu pa se še vedno nenehno in vsakodnevno bori za najnujnejša sredstva, da bi si zagotovilo nemoteno delovanje.

Vsekakor se je tudi v takem položaju programska usmeritev Stalnega slovenskega gledališča obogatila, tako da poleg vedno številnejših predstav iz rednega repertoarja izvaja še program za šole in društva in načrtuje obiske tudi tistih odmaknjenih krajev, ki ne razpolagajo z odrskimi deskami.

Narodna in študijska knjižnica je z vselitvijo v nove prostore polneje zaživela kot ustanova, ki s 57.000 enotami knjižnega fonda dopolnjuje in bogati našo kulturno in znanstveno raven. Funkcionalnost novih prostorov z urejeno čitalnico in študijsko sobo je dala knjižnici značaj shajališča, ki je vedno bolj obiskano in omogoča celo vrsto specializiranih tečajev in študijskih dejavnosti.

Do novih prostorov je v stavbi Kulturnega doma prišel tudi odsek NŠK za zgodovino, ki mu je s tem omogočeno kvalitetnejše delo pri zbiranju in proučevanju gradiva o naši zgodovini

Glasbena matica slavi letos pomemben jubilej, 70-letnico svoje ustanovitve. Kljub najrazličnejšim težavam, ki so vseskozi spremljale njeno delovanje je opravila ogromno delo, ki je za razvoj naše glasbene kulture neprecenljive vrednosti. Zgovorni so že podatki delovanja v preteklem letu, ki pričajo o 452 gojencih, vpisanih k individualnemu glasbenemu pouku in o 202 članih v mladinskih in komornem zboru. Poleg tega razvija matica še bogato koncertno dejavnost in izvenšolsko sodelovanje učnega kadra pri številnih prireditvah prosvetnih društev in drugih ustanov.

Veliko pridobitev predstavlja ustanovitev nove podružnice v Petjagu, v Beneški Sloveniji, prav tako je bila v Kanalski dolini izražena želja, da bi Glasbena matica skrbela za obstoječe glasbene tečaje v Ukvah in Žabnicah.

Vsakomur je lahko jasno, koliko truda je vloženega v to delo, če upoštevamo, da deluje šola brez rednih podpor iz javnih sredstev, in da še vedno ni rešeno vprašanje njene publicizacije.

V mejah možnosti delujeta v okviru naše zveze tudi članici Kulturni sklad in Filatelistični klub «Lovro Košir».

Vse kulturno delovanje, katerega tu lahko samo bežno prikažemo, bo moralo biti v bodoče z naše strani deležno večje pozornosti. Večkrat ugotavljamo, da nastajajo med raznimi oblikami našega kulturnega izražanja prekati, pri čemer se čuti pomanjkanje večje koordiniranosti za dinamično in enotno oblikovanje naše kulturne politike.

Raziskovalna dejavnost

Ko je bil pred petimi leti ustanovljen Slovenski raziskovalni inštitut verjetno nismo pričakovali, da bo tako kmalu postal nenadomestljiv člen v življenju naše skupnosti. Delo inštituta se odraža v vseh naših stališčih, njegova raziskovalna in strokovna dejavnost nam predstavlja vedno bogatejši vir globljega in temeljitejšega spoznavanja razmer, v katerih živimo. Brez podatkov, ki nam jih nudijo rezultati njegovih raziskav, bi bilo vsakršno kvalitetno delo v sedanjih pogojih praktično nemogoče. Nemogoče je tudi v skopih besedah opisati veliko število raziskav, ki jih je kolektiv inštituta izvedel in jih izvaja v vseh smereh na teritoriju treh pokrajin, kjer prebivamo Slovenci. Raziskovalna dejavnost inštituta je že dosegla visoko znanstveno raven in se uveljavila tudi izven našega prostora. Tako so pomembnost te dejavnosti priznale tudi nekatere javne ustanove, največje priznanje pa je SLO RI dobil iz Bruslja s finančnim prispevkom Evropske gospodarske skupnosti.

Inštitut in njegovi člani so aktivno prisotni na tukajšnjih in mednarodnih srečanjih, posvetih in simpozijih. Posebno je treba podčrtati prisotnost inštituta na svetovnem kongresu sociologov v Uppsali na Švedskem, kjer je imel možnost prikazati svojo dejavnost mednarodni javnosti. Ob tej priložnosti je bil inštitut sprejet v svetovno organizacijo sociologov.

Inštitut razvija svojo dejavnost s sodelovanjem velikega števila mladih, ki s svojim zavzetim delom omogočajo izvajanje zahtevnih raziskovalnih nalog. S tem se tudi ustvarjajo in uveljavljajo učinkovite oblike mentorstva, kar jamči, da se bo v bodoče delo inštituta uspešno razvijalo.

Beneška Slovenija

Položaj v Beneški Sloveniji je v zadnjih letih doživel pomembne premike. Vztrajna aktivnost kulturnih društev in drugih slovenskih organizacij je obrodila rezultate v več smereh. Pri tem je pomembno, da številne uspešne iniciative utrjujejo v ljudeh samozavest in voljo do obstoja. Obenem so morale oblasti pod težo dejstev uradno priznati obstoj Slovencev v videmski pokrajini.

Strnjeni nastop beneških Slovencev na lanski videmski konferenci o jezikovni skupnosti je ponovno neizpodbitno dokazal, da so upravičene zahteve, ki jih postavljajo slovenske organizacije rezultat dolgo zatiranih teženj beneškega in kanalskega prebivalstva, ki noče več ostajati gospodarsko, socialno in nacionalno zapostavljeno. Vsa ta vprašanja so močneje prodrla v javnost ob težkih posledicah potresa, ki je pred tremi leti prizadel našo deželo. Beneško prebivalstvo je v naporih za obnovo izkazalo trdno voljo, da se na tem področju ohrani. Kljub hudi nesreči se je dejavnost organizacij in društev še okrepila, kar pomeni, da beneški Slovenci uspešno premagujejo psihološke posledice stoletnega pritiska in si organizirano prizadevajo za uresničenje zahtev, ki so zapisane v Listini o pravicah Slovencev v videmski pokrajini. V tem trenutku izvajajo društva beneških Slovencev številne pobude, zato da se uprejo ponovnim nazadnjaškim poskusom pritiska in ustrahovanja.

Poleg naše članice društva Ivan Trinko deluje danes v Benečiji še vrsta drugih kulturnih društev in organizacij, ki so posejane po celotnem, s Slovenci naseljenem teritoriju videmske pokrajine, vse do Rezije in Kanalske doline.

Zveza beneških izseljencev je svoje delo razširila in okrepila povezavo s sekcijami emigrantov po Evropi; zavzema se za gospodarski preporod Benečije, ki naj bi omogočil izseljencem vrnitev v domače kraje. Konec maja čaka zvezo odgovorna naloga, da organizirano nastopi na deželni konferenci o emigraciji.

Časopis Novi Matajur dobiva v tem položaju vedno važnejšo vlogo kot vesten spremljevalec življenja beneških Slovencev in obenem kot učinkovito sredstvo v boju za njihove pravice.

Delovanje organizacij v Benečiji, ki so povrhu vsega razpršene na zelo širokem teritoriju, zahteva v današnji fazi učinkovite organizacijske oblike. Beneške organizacije in društva so že dolgo tega našle pot enotnega nastopanja. Pri uresničevanju kateregakoli dolgoročnega načrta in teh je v Benečiji veliko, je ta enotnost izredno pomembna in je svojo učinkovitost tudi že izkazala. V tej smeri predstavlja tudi začetek delovanja teritorialnega odbora SKGZ za videmsko pokrajino pomemben korak naprej.

Dejavnost sredstev množičnega obveščanja

V življenju skupnosti, kakršna je naša, so sredstva množičnega obveščanja prvenstvene važnosti. Predvsem zato, ker se ne omejujejo le na golo posredovanje informacij, temveč morajo spremljati dogajanja in v interesu celotne skupnosti nanje vplivati. Od tod tudi skrb naše zveze za občila, s katerimi razpolagamo, in prizadevanje za njihovo rast in izpopolnitev.

Primorski dnevnik je kot edini slovenski dnevnik v Italiji vsakodnevni zagovornik interesov slovenske narodnostne skupnosti v okviru boja za demokracijo in osvobajanje dela in človeka. To vlogo uspešno opravlja, pri čemer je njegova stalna skrb povezovanje Slovencev različnih svetovnih in političnih nazorov, poleg tega da vrši funkcijo informacije, usmerjanja in mobilizacije.

Upoštevajoč potrebo, da bo po vsebini in obsegu še bolj ustrezal svojemu namenu, je naša zveza v preteklem mandatnem obdobju skupno z redakcijo razčlenila vsa vprašanja, ki zadevajo razvoj dnevnika, da bo tudi v bodoče uspešno opravljal svojo vlogo.

Agencija Alpe Adria se je dokončno vrasla v naše življenje, s čimer se je na področju obveščanja utrdila nova kvaliteta, za nas še posebno dragocena, ker obvešča o našem življenju tudi velik del Italijanske javnosti. Agencija je v nenehnem razvoju, kar dokazuje tudi dejstvo, da se je velikemu številu vsakodnevnih informacij pred kratkim pridružila še okrepitev oddaje «Odprta meja», ki je sedaj na sporedu dvakrat tedensko.

Odbor za sredstva množičnega obveščanja SKGZ je spremljal problematiko javnih občil, pri čemer so njegovo delo večkrat pogojevala tekoča vprašanja in hitre spremembe v dogajanju. Vplival je tudi na izvajanje reforme radiotelevizijske službe in bil pobudnik akcije za dosego funkcionalne avtonomije tržaške slovenske radijske postaje.

DELOVANJE ZVEZE IN NJENIH ORGANOV

Slovensko kulturna - gospodarska zveza sklepa z današnjim občnim zborom preteklo mandatno dobo, ki je potekala v znamenju vsestranskega prizadevanja, da se z dosego globalne zakonske zaščite uresničijo dolgoletne zahteve naše narodnostne skupnosti. Zato smo si prizadevali, da bi bili čim bolj aktivni in borbeni. Naša prva skrb je bila pri tem ustvarjanje akcijske enotnosti vseh Slovencev in tesno povezovanje Slovencev vseh treh pokrajin. Menimo, da je bilo to prizadevanje uspešno, kar je prišlo predvsem do izraza v skupnih nastopih enotne delegacije v Rimu. Tako smo obrazložili svoje zahteve predsedniku republike Pertiniju, predsedniku vlade Andreottiju, predsedniku obeh domov parlamenta Ingrau in Fanfaniju ter vsedržavnemu tajniku liberalne stranke Zanoneju. V programu so bila tudi srečanja z ostalimi vsedržavnimi tajniki strank ustavnega loka, ki jih do sedaj še ni bilo mogoče izvesti.

Naša akcija je potekala tudi na krajevni in deželni ravni, s tem da smo intenzivno spremljali politično dogajanje in posegali vsakokrat, ko so bili na kakršen koli način ogroženi interesi naše narodnostne skupnosti.

Po lanskih junijskih volitvah, ko se je politični položaj v Trstu poslabšal in so se porajali zametki vzdušja, ki je postopoma naraslo v napadalno protislovensko gonjo, smo sklenili, da moramo naše ljudi opozoriti o nastalem položaju. Tako smo izvedli akcijo informiranja v velikem delu tržaškega in goriškega teritorija. Akcija poteka tudi v sedanjem trenutku in bomo z njo tudi nadaljevali. Poleg tega smo sklenili napeti vse sile, da v vseh možnih oblikah obveščamo tudi italijansko prebivalstvo, ker smo prepričani, da je mnogo ljudi v dobri veri nasedlo lažem in demagogiji. Vzdrževali smo stike z drugimi političnimi silami in se v zvezi z našimi vprašanji tudi sestali z nekaterimi deželnimi vodstvi strank ustavnega loka, katerim smo ponovno obrazložili naše zahteve.

Drugo veliko skrb smo posvečali delovanju naše organizacije in njenih struktur. Pri tem smo si prizadevali, da bi se delovanje odvijalo v duhu sklepov zadnjega občnega zbora in da bi se uveljavile nove organizacijske oblike.

Sestankov glavnega odbora Zveze je bilo osem, od katerih je eden potekal v obliki celodnevnega posveta o športni problematiki. Izvršni odbor se je sestal 35 krat in vršil usmerjevalno politično vlogo, ter se pri tem naslanjal na samostojno delovanje odborov. Izvršni odbor je poleg tega izvajal še celo vrsto obveznosti, ki so zahtevale naglega sklepanja. Člani izvršnega odbora, zadolženi za posamezne sektorje, so bili vsak na svojem področju polno angažirani pri izvajanju skoro vsakodnevnih nalog. Vzdrževali smo redne stike z drugimi manjšinami kot so italijanska in madžarska v Sloveniji, še bolj pa smo bili povezani s koroškimi Slovenci. Lansko leto je naša zveza tudi priredila tretje srečanje manjšin sosednih dežel. Tudi s predstavniki matične domovine smo imeli celo vrsto stikov, še posebno s SZDL Slovenije, ki zavzeto sledi razvoju položaja naše skupnosti.

Kot smo že rekli, je bila poglavitna novost reorganizacije samostojno delovanje področnih in teritorialnih odborov. Zlasti nekateri odbori so si uspeli urediti sistem notranjega in zunanjega poslovanja in je zato njihovo delo bilo tudi uspešnejše. Poleg tistih, ki so bili v poročilu že omenjeni, je treba omeniti še teritorialni odbor za goriško pokrajino in odbor za šolstvo.

Teritorialni odbor za goriško pokrajino je v dveh letih obstoja močno utrdil prisotnost naše zveze na Goriškem. Ukvarjal se je praktično z vsemi vprašanji, ki zadevajo našo skupnost na Goriškem, od gospodarskih, do šolskih, mladinskih, kulturnih in športnih. Pri tem je svoja stališča pogosto soočal s stališči drugih družbeno-političnih sil, strank in sindikatov, s katerimi je navezal uspešne stike. Pospešil je tudi obmejno sodelovanje na področju novogoriške občine.

Odbor za šolstvo je aktivno spremljal dogajanje okrog reforme višje srednje šole in obravnaval delovanje šolskih organov. Prizadeval si je za enotne nastope Slovencev na šolskem področju in za povezanost problematike šolstva iz vseh treh pokrajin. Posebno pozornost je posvetil razvijanju izobraževalnih pobud v Beneški Sloveniji, za katere je sestavil dolgoročen organski načrt na podlagi že močno razvitih obstoječih pobud.

Omeniti je še treba delovanje komisije za izobraževanje in usmerjanje, ki se ukvarja z realizacijo programa za usmerjevanje študija, ugotavljanje kadrovskih potreb naše skupnosti in z načrtovanjem oblik permanentnega izvensolskega izobraževanja.

Ostali odbori so bili v mejah možnost tudi prisotni na svojih področjih. Skrbeti pa bo treba zato, da njihovo strukturo okrepimo, da bomo lahko delovali bolj uspešno. Pri tem se je izkazalo, da odbori potrebujejo operativna tajništva, o čemer zgovorno priča že dejstvo, da poteka delo bolje na področjih, kjer smo to vprašanje rešili.

Zveza bo morala skrbeti tudi za to, da se v bodoče okrepijo stiki s članicami.

Zaključna misel

Delovanje zveze na novi organizacijski osnovi kaže obetajoče rezultate, saj smo v zadnjem obdobju posamezna vprašanja obravnavali in reševali dokaj uspešneje. Jasno pa je, da organizacijskih ukrepov ne smemo pojmovati le kot birokratsko potezo, ampak je treba duha in smisel novih načinov dela sproti uveljavljati in utrjevati. Obseg delovanja organizacije, kakršna je naša, postaja tolikšen, da moramo vanj sistematično vgrajevati učinkovite oblike organiziranosti, ki bodo izrazile bogato artikulacijo dejavnosti in mišljenja naših ljudi. Tega se zavedamo še posebno zato, ker vidimo, da si veliko število naših ljudi tako ali drugače na različnih področjih našega delovanja prizadeva dan za dnem ustvarjati nove pridobitve, ki so v korist celotni naši narodnostni skupnosti. Zaradi tega gre vsem tudi naše priznanje.

Pogled na polno dvorano Kulturnega doma med nedeljskim občnim zborom Slovenske kulturno - gospodarske zveze

DOKUMENT O PRAVICAH SLOVENSKE NARODNOSTNE SKUPNOSTI V ITALIJI

Italijanska država še ni izpolnila ustavne obveze o zaščiti slovenske narodnostne skupnosti. Po podpisu, odobritvi in ratifikaciji osimskih sporazumov je dozorel čas za sprejetje zakonskih določb, ki naj celovito, ozemeljsko in področno brez razlike in diskriminacij, opredelijo v najširšem demokratičnem duhu skupinske in posameznikove narodnostne pravice, da bi se začela graditi vsebinska in formalna enakopravnost kot podlaga za nemoten razvoj, s čimer bi se odpravile diskriminacije in pritiski, ki so vzroki asimilacije.

Slovenska kulturn - gospodarska zveza kot neposred. nadaljevalka antifašističnega osvobodilnega boja slovenskega naroda že od svojega nastanka odločno zahteva od italijanske države, naj izpolni svojo demokratično dolžnost, sprejeto v ustavi ter nekaterih mednarodnih dokumentih in obveznostih. Slovenska kulturno-gospodarska zveza je v neštetih dokumentih pred ustanovitvijo dežele Furlanije - Julijske krajine zahtevala, da se za Slovence goriške in videmske pokrajine spoštujejo ustavne določbe o zaščiti jezikovnih manjšin, za tržaške Slovence pa posebni statut Londonskega sporazuma. Ob ustanovitvi avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine je zahtevala, naj deželni posebni statut vsebuje konkretne in natančne določbe o zaščiti slovenske narodnostne skupnosti, kar pa takrat ni bilo sprejeto zaradi še vedno prevladujočega negativnega odnosa nekaterih strank do pravic slovenske narodnostne skupnosti.

Pravilnost stališča SKGZ, da je treba veliko večino pravic slovenske narodnostne skupnosti v Italiji zapisati v posebni statut avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine, je bila potrjena najprej z dejstvom, da je takšno pot ubrala italijanska država v primeru francoske, nemške in ladinske skupnosti, nato pa še z izglasovanjem podrobnejšega posebnega statuta za Južno Tirolsko in Tridentinsko. Zato je Slovenska kulturno - gospodarska zveza v duhu enakega ravnanja 15. septembra 1971 izdelala predlog ustavnega zakona, ki naj bi služil kot podlaga za razpravo o ustavni ureditvi slovenskega vprašanja, čeprav se je zavedala, da obstajajo nekatere specifične značilnosti, ki jih ni mogoče enačiti z drugimi primeri.

Demokratične sile, ki so v povojnih letih podpirale slovensko narodnostno skupnost v njenih prizadevanjih za dosego ustavnih pravic, so prišle do zaključka, da bi bila v sedanjem času najpreprostejša pot za uresničenje ustavnih določb sprejetje rednega zakona o globalni zaščiti. Tudi druge demokratične sile so v težkem procesu širjenja demokratične podlage v Italiji stopile pozneje na to pot.

SKGZ je odobravala in s politično akcijo podpirala pobude demokratičnih strank ter se v vsakodnevni politiki vseskozi zazvemala za tako rešitev, še posebej z enotnimi nastopi s strankami in organizacijami, ki zastopajo slovensko narodnostno skupnost.

S takim stališčem se je dejansko pridružila mnenju strank, da je v današnjih političnih odnosih v italijanski družbi uresničljiv le redni zaščitni zakon. S tem pa se ne odpoveduje svojemu konceptu in sodi, da bo ustavni zakon moral biti uresničen v ugodnejših političnih razmerah, ko bo odločanje v vedno večji meri prehajalo iz centra na periferne organe.

Vendar se v tem trenutku vsiljuje potreba, da SKGZ sprejme danes tak dokument, ki bo uporaben v boju za redni zaščitni zakon.

SKGZ sodi, da ni več na mestu kakršnokoli omahovanje v zvezi z globalno zaščito slovenske narodnostne skupnosti, ker so demokratične sile v Italiji in Furlaniji - Julijski krajini dovolj močne, da z odobritvijo takega zakona odvzamejo še en vir, iz katerega se napajajo mračnjaški in nacionalistični ostanki, ki še vedno nasprotujejo vsebinski in formalni enakopravnosti Slovencev ter jih po zgledu tragičnih in hudih ekscesov preteklosti, predvsem fašizma, hočejo odpraviti kot narodnost, jih asimilirati in jim tako odvzeti identiteto, ki se je izoblikovala v teku stoletij.

Globalni zaščitni zakon za slovensko narodnostno skupnost mora vsebovati sledeče:

1. Opredelitev ozemlja, kjer veljajo določbe o globalni zaščiti

Narodno mešano ozemlje obsega 21 občin v videmski pokrajini (Tablja, Naborjet - Ovčja vas, Trbiž, Ravanca, Bardo, Tipana, Gorjani, Čenta, Neme, Ahten, Fojda, Tavorjana, Podbonesec, Sovodnje, Grmek, Dreka, Špeter Slovenov, Sv. Lenart, Srednje, Praprotno, Čedad), 8 občin v goriški (Dolenje, Krmin, Števerjan, Gorica, Sovodnje, Doberdob, Ronke, Tržič) in vseh 6 občin v tržaški pokrajini (Devin - Nabrežina, Zgonik, Repentabor, Trst, Dolina, Milje). Predpise, ki se nanašajo na globalno zaščito Slovencev, je treba azumeti tako, da zadevajo poleg občin vse oblike medobčinskega združevanja ali sodelovanja, javne storitve, pokrajinske, deželne in državne periferne urade, ustanove, ki so ozemeljsko kompetentni na narodno mešanem ozemlju ali kakorkoli učinkujejo na njegovo prebivalstvo.

Zakonska določitev narodno mešanega ozemlja spada v pristojnost državne zakonodajne oblasti.

2. Slovenski jezik

Za uveljavitev enakopravnosti in za zadovoljitev vsakodnevnih potreb mora biti slovenski jezik povsem izenačen z uradnim italijanskim jezikom. Slovenski narodnostni skupnosti in njenim pripadnikom mora biti zagotovljena pravica do uporabe, javna uprava v vseh svojih različnih stopnjah in vrstah ima pa dolžnost zagotoviti uporabo slovenskega jezika v ustni in pismeni obliki. Periferni državni, deželni, pokrajinski, medobčinski in občinski izvoljeni in imenovani organi ter uradi in ustanove morajo zagotoviti upravljanje v ustni in pismeni obliki, kar naj omogoči slovenski narodnostni skupnosti in njenim pripadnikom neovirano uporabo materinega jezika. Poslovanje omenjenih organov, uradov in ustanov mora biti urejeno tako, da bodo imeli na razpolago zadostno število osebja, ki bo lahko dvojezično opravljalo svojo službo, sprejemalo ustne in pismene zahteve, urejevalo dvojezično javno in interno gradivo, uradne listine, znamenja, razglase in podobno.

Periferni, državni, deželni, pokrajinski, medobčinski, občinski organi in uradi na narodno mešanem ozemlju ali tisti organi, ki imajo sedež izven ozemlja in so pristojni za narodno mešano ozemlje, morajo poskrbeti za vidna znamenja dvojezičnega poslovanja z opremljanjem z javnimi napisi in dvojezično toponomastiko na vseh ravneh, vključno z obnovitvijo zemljepisnih imen izpred obdobi ko so bila nasilno spremenjena.

Ista načela morajo veljati za podjetja in ustanove, ki delujejo na področju javnih storitev

Na področju sodnega poslovanja — kazenskega, civilnega, upravnega in davčnega — morajo biti zagotovljene iste pravice.

Znanje slovenskega jezika predstavlja v natečajih dodatne točke.

Upoštevajoč, da je obojestransko poznavanje jezika dveh skupaj živečih narodnosti neobhodno potrebno za medsebojno poznavanje, razumevanje in mirno sožitje, naj država, dežela in druge ustanove s posebnimi ukrepi stimulirajo državljane italijanske narodnosti, da se uče slovenskega jezika. Posebno pomembno je učenje slovenskega jezika na italijanskih šolah.

3. Šola, vzgoja, izobraževanje, poklicno usmerjanje, univerza

Slovenski narodnostni skupnosti v deželi Furlaniji - Julijski krajini mora biti zagotovljena potrebna struktura šol vseh vrst in stopenj od otroških jasli in vrtcev do višje srednje šole. V videmski pokrajini je treba ob obstoječih italijanskih šolah omogočiti odprtje tudi slovenskih šol.

Slovenski skupnosti je treba zagotoviti ustrezno strokovno šolstvo, ki bo omogočilo strokovno izobraževanje v slovenščini v vseh poklicih. Dežela Furlanija - Julijska krajina mora z ustreznimi sredstvi omogočiti in zagotoviti tudi ustrezne tečaje za poklicno usmerjanje, strokovno usposabljanje, specializacijo, preusmeritev in podobno

Slovenska šola mora imeti svojo lastno ureditev, ki naj bo s posebnim slovenskim deželnim in pokrajinskimi organi neposredno povezana z ministrstvom za javno vzgojo. Državni periferni organi za slovensko šolo morajo imeti pristojnosti, ki jih imajo pokrajinska skrbništva in deželni skrbnik. Državni periferni organ za slovensko šolo je avtonomen pred ostalimi državnimi perifernimi organi za italijansko šolo in usklajuje z njimi morebitna skupna vprašanja.

Slovenska šola mora imeti avtonomne deželne in druge izvoljene organe namesto okrajev in pokrajinskih šolskih svetov za italijanske šole. Posvetovalni izvoljeni organi za slovensko šolo morajo združevati pristojnosti okrajnih in pokrajinskih šolskih svetov ter pristojnosti obstoječe deželne komisije pri deželnem skrbništvu. Omenjeni organi morajo biti voljeni na način, ki je predviden za italijanske šolske svete.

Za poklicno izobraževanje v deželni pristojnosti se ustanovi pri deželnem odborništvu za kulturo in poklicno usmerjanje poseben oddelek za slovensko izobraževanje, šolstvo in poklicno usmerjanje.

Država mora zagotoviti slovensko glasbeno šolo z ustreznim programom, avtonomnim vodstvom, posebnimi tečaji in podružnicami v deželnem merilu.

Na univerzah v Trstu in Vidmu morajo biti ustanovljeni oddelki, ki bodo v slovenščini pripravljali študente na humanističnem in družboslovnem področju. Poleg tega morajo biti v vseh študijskih smereh zagotovljeni posebni tečaji v slovenščini, da se bodo slovenski študentje usposobili v slovenskem izrazoslovju vsake študijske smeri posebej.

Slovenskim dijakom in visokošolcem iz Furlanije - Julijske krajine mora biti olajšan vpis na ustreznih srednjih in visokih šolah v SFR Jugoslaviji, s tem da po zaključnem študiju država prizna njihove diplome in veljavnost njihovih diplom na poklicnem področju.

Država mora s posebnimi normami omogočiti in pospeševati stalno sodelovanje med slovenskimi šolami v Furlaniji - Julijski krajini in šolami v SFR Jugoslaviji. Prav tako se mora poglobiti sodelovanje med univerzama v Furlaniji - Julijski krajini in jugoslovanskimi univerzami, zlasti univerzama v Ljubljani in Mariboru.

Država mora v učne programe italijanskih šol na narodno mešanem ozemlju uvesti spoznavanje slovenske zgodovine, slovenske kulture in jezika. Pospeševati mora medsebojno spoznavanje in povezovanje med italijanskimi in slovenskimi šolami.

4. Prostor in gospodarstvo

Ohranitev in razvoj gospodarstva slovenske narodnostne skupnosti in njenih pripadnikov na narodno mešanem ozemlju je eden izmed osnovnih pogojev za preprečevanje sprememb etničnega značaja in asimilacije.

Država, dežela in druge ustanove morajo sprejeti v soglasju s predstavniki slovenske narodnostne skupnosti ukrepe normativnega, upravnega in finančnega značaja za ohranitev slovenskih gospodarskih dejavnosti, za njihov razvoj in za nove pobude.

Država, dežela, pokrajine, medobčinske skupnosti, občine in javne ustanove morajo v skladu s svojimi pristojnostmi pritegniti izvoljene predstavnike in zastopnike najbolj reprezentativnih organizacij slovenske narodnostne skupnosti k soodločanju o ukrepih, ki bi kakorkoli učinkovali na prostor, na katerem živijo Slovenci, ter na socialne in gospodarske razmere v tem prostoru.

Za površine, gospodarske ter druge objekte in strukture na prostoru, ki so last pripadnikov slovenske narodne skupnosti in ki so jim odtujene v korist celotne družbe, morata biti zagotovljena lastnikom in uživalcem jusarskih pravic neposredno soodločanje o namembnosti površin in ustrezna soudeležba. Slovenski narodnostni skupnosti pa morajo biti zagotovljene ustrezne trajne protiusluge za narodnostno škodo, ki jo prinaša prostorska izguba.

Posebno skrb je treba posvetiti vprašanjem slovenskih izseljencev in ukrepom za pospeševanje pogojev za njihovo vrnitev na domača tla. Na tujem jim je treba nuditi potrebna sredstva za kulturni in jezikovni razvoj. Vključiti je treba njihove organizacije v postopek soodločanja pri reševanju njihovih problemov.

Država mora pospešiti odpravo vojaških služnosti, ki prizadevajo prav posebno veliko gospodarsko škodo na prostoru, kjer živijo Slovenci v videmski pokrajini.

5. Kultura, znanost, organizacije, ustanove, društva

Delo slovenskih umetnikov, znanstveno - raziskovalno delo, ljudsko izročilo, šege in navade, knjižnice, muzeje, ljudsko-prosvetno udejstvovanje in vse, kar odraža kulturno identiteto slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, morajo država, dežela in krajevne ustanove upoštevati z vključevanjem v kulturno stvarnost narodnostno mešanega ozemlja, jim omogočiti obstoj in razvoj ter pospeševati njihovo poznavanje v italijanskem svetu.

V ta namen morajo podpirati tudi vse pobude za obojestransko globlje medsebojno poznavanje.

Država mora poskrbeti za dokončno ureditev pravnega statusa in priznanje naših temeljnih kulturnih ustanov ter za njihovo ustrezno vzdrževanje.

Za naravno kulturno rast slovenske narodnostne skupnosti je nujno potrebna tesna in nepretrgana povezanost s kulturnim življenjem matičnega naroda. Ta povezanost mora biti zajamčena in podpirana, kakor morajo biti nujno podprte vse kulturne izmenjave med Furlanijo-Julijsko krajino in Jugoslavijo. Zato je treba poskrbeti tudi za olajšave v zvezi z začasnim uvozom in izmenjavo kulturnih dobrin.

Z ozirom na položaj slovenske narodnostne skupnosti morajo država, dežela in krajevne ustanove osnovati poseben letni sklad za subvencioniranje slovenskih kulturnih dejavnosti, ustanov, organizacij in društev, ki ne morejo razpolagati z istimi viri financiranja in podpor kot pri večinskem narodu. Ta sklad naj upravlja posebna komisija, sestavljena iz zastopnikov Slovencev, ki jih po svojih zakonodajnih organih imenujeta država in dežela. Podpore deli pod nadzorstvom oddelka računskega dvora, pristojnega za deželo Furlanijo - Julijsko krajino.

6. Založništvo in sredstva množičnega obveščanja

Radijska in televizijska sredstva množičnega obveščanja morajo dobiti svojo upravno in programsko avtonomijo v okviru javne radijske in televizijske mreže.

Država mora zagotoviti slovenski narodnostni skupnosti finančna sredstva, ki naj omogočijo informiranje in založniško dejavnost v slovenskem jeziku, da bi se odpravila njena objektivna gospodarska slabost na tem področju.

Množičnim sredstvom informiranja je treba omogočiti, da so, neglede na jezik, dejavnik razumevanja in dobrega sožitja na narodnostno mešanih področjih dežele Furlanije-Julijske krajine.

7. Šport in rekreacija

Država, dežela in druge javne ustanove morajo enakopravno priznati slovenske telesnokulturne organizacije, kot so priznane druge tovrstne organizacije večinskega naroda. Zato je treba zagotoviti v vseh odločujočih forumih in raznih komisijah prisotnost pripadnikov slovenskih športnih in rekreacijskih organizacij in društev.

Ker sta telesna kultura in rekreacija del splošne kulture naroda, je treba društvom in organizacijam zagotoviti podpore iz javnih sredstev v skladu s specifičnimi potrebami slovenskega športa in rekreacije, da sta jima omogočena nemoteno delovanje in razvoj.

8. Povezava z matičnim narodom

Država mora olajšati vzajemno povezavo slovenske narodnostne skupnosti in njenih pripadnikov z matičnim narodom in zato mora omogočiti, da tako povezavo uresničujejo tudi dežela, pokrajine, medobčinska združenja in občine, kjer živijo Slovenci.

9. Politično predstavništvo

Da omogoči prisotnost slovenskih izvoljenih predstavnikov v zakonodajnih in drugih telesih, mora država v zakonskih določbah za globalno zaščito predvideti izvolitev zastopnikov Slovencev v parlament republike, vsaj enega zastopnika Slovencev v deželnem svetu za vsako pokrajino, kjer živijo Slovenci, ter ustrezno število predstavnikov v svetih videmske, goriške in tržaške pokrajine. Zagotovitev izvoljenega predstavništva naj sledi izboljšanemu postopku, ki je predviden za izvolitev manjšinskih predstavnikov v evropski parlament.

10. Posebni organi

Pri oblikovanju in uresničevanju določb zakona o globalni zaščiti, za njihovo spoštovanje in za morebitne nove ukrepe je treba ustanoviti posebne paritetne komisije pri vladi, v deželnem zboru, v videmskem, goriškem in tržaškem pokrajinskem svetu. Te komisije izrekajo mnenje pred sprejetjem kakršnegakoli sklepa izvršnih teles, ki zadeva pravice slovenske narodnostne skupnosti in njenih pripadnikov. Podobne komisije izvolijo tudi gorske skupnosti in občine na narodno mešanem ozemlju.

11. Sodna jamstva

Kršenje zakonsko zapisanih pravic slovenske narodnostne skupnosti in njenih pripadnikov mora sprožiti ustrezen kazenski postopek pri vseh vrstah in stopnjah sodišč italijanske republike ter evropskega sodišča za človekove pravice

Ščuvanje h kršitvi pravic in drugim dejanjem proti obstoju in razvoju slovenske narodnostne skupnosti in njenih pripadnikov je kaznivo.

12. Druge zahteve

a) Poenostaviti je treba postopek za ponovno pridobitev izvirne oblike poitalijančenega priimka ali imena ter za pridobitev slovenske oblike priimka in imena. Izvedba mora biti brezplačna.

b) Slovenski narodnostni skupnosti mora biti povrnjena škoda, ki jo je z odvzemom lastnine kulturnih, gospodarskih in drugih domov povzročil fašizem. V tem smislu je treba omogočiti slovenski narodnostni skupnosti posest omenjenih domov ali nadomestitev s primerno odškodnino.

c) Vsem pripadnikom slovenske narodnostne skupnosti, ki so utrpeli kakršnokoli škodo zaradi političnega preganjanja morajo biti priznane pravice, ki jih italijanski zakoni predvidevajo za dobo odporništva in antifašističnega udejstvovanja.

d) Olajšati je treba ponovno pridobitev ali pridobitev državljanstva pripadnikom slovenske narodnostne skupnosti ali njihovim potomcem, ki so ga izgubili zaradi izselitve za časa fašizma ali ki ga ne dobijo, čeprav živijo v Italiji od uveljavitve mirovne pogodbe in Londonskega sporazuma.

e) Raba slovenskih narodnostnih znamenj (simbolov je za slovensko narodnostno skupnost in njene pripadnike svobodna.

SLOVENSKI KLUB v Trstu
Ulica sv. Frančiška štev. 20/II.

Danes, 10. aprila, ob 20.30

GOBAR, NA PLAN!

Naše gobe, okolje in pogoje, v katerih rastejo bo predstavil tudi s projekcijami **Milko Čebulec.** Če bodo vremenski pogoji le dovolj ugodni, bodo spomladanske gobe predstavljene tudi na manjši priložnostni razstavi.

PD SLAVEC
RICMANJE — LOG

Jutri, 11. aprila, ob 20. uri v Prosvetnem domu v Ricmanjih

ZA NAŠO ENAKOPRAVNOST

Prof. Jože Pirjevec, Branko Jazbec, Paolo Privitera — Dvojezičnost: reakcija na italijanskih šolah.

Vabljeni!

Uprava občine Dolina sklicuje v četrtek, 12. t.m., ob 20. uri v osnovni šoli pri Domju

JAVNI SESTANEK

DNEVNI RED:
— Gradnja občinske hiše
— Gradnja telovadnice
— Razno

Vabljeni!

Komisija za doraščajočo mladino pri SKGZ prireja letovanje za otroke v Zg. Gorjah in Savudriji.

Informacije in vpisovanje od jutri, 11. aprila, dalje na sedežu SKGZ v Trstu, Ul. sv. Frančiška 20/III od 9. do 12. ure, tel. 744-249.

Šolske vesti

Ravnateljstvo državnega učiteljišča Anton M. Slomšek s priključenim tečajem za vzgojiteljice vabi starše dijakov na roditeljski sestanek, ki bo danes, 10. t.m., ob 16.30 na šoli, kjer bo tudi razstava ročnih del dijakov učiteljišča ob zaključku tečaja za ročno delo.

Šola Glasbene matice - Trst — V sredo, 11. aprila, ob 18. uri v šolski dvorani, Ul. R. Manna 29, bo interni nastop gojencev šole Glasbene matice. Vabljeni!

Razna obvestila

PD Rdeča zvezda in ŠK Kras prirejata na velikonočni ponedeljek (16. 4. 1979) s pričetkom ob 15. uri na dvorišču gostilne Grilanc v Saležu, ples z ansamblom L. Furlan. S tem želita društvi obuditi stari vaški običaj. Poskrbljeno bo za pijačo in jedačo. Vabljeni!

Odbor Sindikata slovenske šole je uredil za svoje člane vstop v grosistično trgovino Ingros v Trstu, v Ul. Macelli 3. Kogar zanima, naj se zglasi v tajništvu Sindikata

Bazovske žene in dekleta so se odločile, da bodo sešile nekaj narodnih noš za potrebe vasi. Zato so denar, ki je bil zbran ob praznovanju 8. marca, določile v ta namen. Zbrale so namreč 90 tisoč lir. Vsi, ki želijo v ta namen prispevati, naj se obrnejo na Suzano Grgič (Zelcetovo).

Razstave

V **galeriji Kulturnega doma** v Trstu, Ul. Petronio 4 razstavlja **Jože Ciuha** 31 grafičnih listov.

Izleti

Mladinski krožek Trst vabi na dvodnevni velikonočni izlet dne 14. in 15. aprila (Pleterje, Gor. Stubica, Kumrovec, Krapina, Trakoščan, Ptuj, Ptujska gora). Informacije in vpisovanje na sedežu SKGZ v Trstu, Ul. sv. Frančiška 20, od 18. do 19. ure (tel. 74-42-49).

Združenje Union priredi 16. aprila izlet v San Candido, v primeru slabega vremena pa v Jesolo. Informacije in prijave na sedežu združenja v Ul. Valdirivo 30, tel. 64459 vsak dan razen ob ponedeljkih od 10.30 do 12. ure in od 17. do 19.30, ob četrtkih od 17. do 19.30 in ob sobotah od 10.30 do 12. ure.

Nocoj bo ob 22.00 v okviru oddaj Aktualne teme TV Koper predvajala daljši prispevek agencije Alpe Adria pod naslovom «Manjšina zahteva» («Una minoranza chiede»).

Kino

La Capella Underground Zaprto.
Ariston 16.00 «Lo specchio». Andreja Tarkovskega. Barvni film.
Ritz 16.30 «Concorde affaire 79». James Franciscus, Mimsy Farmer, Van Jonson. Barvni film.
Eden 16.30 «Il ritorno di palma d'acciaio». Prepovedan mladini pod 14. letom. Barvni film.
Grattacielo 16.30—22.20 «L'insegnante balla... con tutta la classe». Nadia Cassini, Lino Banfi, Renzo Montagnani. Prepovedan mladini pod 14. letom. Barvni film.
Excelsior 16.00 «California suite». Jane Fonda, Walter Matthau, Bill Crosby, Michael Caine.
Fenice 16.00 «Filo da torcere». Clint Eastwood. Barvni film.
Nazionale 15.00 «Il gatto venuto dallo spazio». Walt Disney.
Mignon 16.00 «Ufo robot contro gli invasori spaziali».
Filodrammatico 16.00 «Piaceri solitari». Barvni film. Prepovedan mladini pod 18. letom.
Cristallo 16.00 «In nome del popolo italiano». U. Tognazzi, V. Gassman. Sledi revija «Strip-tease nel mondo». Prepovedan mladini pod 18. letom.
Moderno 16.30 «Aquila grigia, capo cheyenne». Barvni film.
Aurora 16.15 «Pretty baby». Luis Malle. Barvni film. Prepovedan mladini pod 18. letom.
Capitol 16.00 «Corleone». G. Gemma, C. Cardinale. Barvni film.
Vittorio Veneto 16.30 «Il paradiso può attendere». Barvni film.
Volta Milje Zaprto.

BCIKB
BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
S.P.A.
TRST - ULICA F. FILZI 10 - ☎ 61-448

SREDNJI TEČAJ BANKOVCEV
9. 4. 1979

Ameriški dolar	841,50
Funt šterling	1725.—
Irski funt šterling	1675.—
Švicarski frank	480.—
Francoski frank	193.—
Belgijski frank	27.—
Nemška marka	440.—
Avstrijski šiling	59.—
Kanadski dolar	670.—
Holandski florint	410.—
Danska krona	155.—
Švedska krona	188.—
Norveška krona	155.—
Drahma	24.—
Mali dinar	39,50
Veliki dinar	39,50

MENJALNICA
vseh tujih valut

Prispevki

V spomin na Zoro Presl daruje Pepina Mahnič 10.000 za ŠD Zarja in 10.000 lir za cerkev v Bazovici.

V spomin na Zoro darujeta družini Sain in Simonič 30.000 lir za ŠD Zarja.

Namesto cvetja na grob Emilije Petaros daruje Zmaga Petaros 5.000 lir za nakup oblek pevskemu zboru Slovenec.

Namesto cvetja na grob Emilije Petaros daruje družina Rapotec (Boršt 18) 5.000 lir za PD Slovenec.

V počastitev spomina Stanka Franoviča, očeta delovnega tovariša Edija Franoviča, darujejo nameščenci ZTT: 10.000 lir za Skupnost družina Občine, 11.000 za Dijaško matico, 21.000 za ŠD Bor, 23.000 za poimenovanje osnovne šole v Škednju po Ivanu Grbcu, 14.500 za spomenik padlim v NOB iz Škednja, s Kolonkovca in od Sv. Ane, 2.000 za PD Igo Gruden iz Nabrežine, 7.000 za ŠD Breg, 5.000 za RMV, in 18.000 lir za sklad Albina Bubniča.

Namesto cvetja na grob Zore Presl darujejo: Ivanka Križmančič 5.000, Zdenka Križmančič 5.000, Cvetka Križmančič 5.000, Slavka Čufar 5.000, Silvana Grgič 5.000 ter družina Leo Kralj 5.000 lir za sklad za narodne noše v Bazovici.

Ob dnevu praznika žena daruje Marija Blažina 5.000 lir za poimenovanje šole v Gabrovcu.

Pogrebci Štefana Grgiča darujejo 20.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB v Padričah.

V spomin na Štefana Grgiča daruje Stanko Grgič 5.000 lir za pogrebno podporno društvo v Bazovici.

Gledališča

VERDI
Jutri ob 20. uri četrta uprizoritev opere «Mazepa» Čajkovskega. Abonma reda D.

AVDITORIJ
Danes ob 20.30 bo Teatro Stabile uprizoril «Staromodno komedijo» Alekseja Arbuzova. Nastopata Lina Volonghi in Ferruccio De Ceresa. V abonmaju: odrezek št. 5.

Minimalni dnevni dohodki za odmero socialnih dajatev

Zavod za socialno skrbstvo INPS obvešča, da je bila 16. marca z ministrskim odlokom določena minimalna dnevna plača za odvisno osebje, na osnovi katere so delodajalci dolžni vplačati predvidene socialne dajatve. V industriji znašajo minimalni dnevni dohodki vodilnega osebja 35.000, uradnikov 9 tisoč in delavcev 8.000 lir, v javni upravi 28.000, 12.000 in 10.000, v obrtništvu 10.000 lir za uradnike in 8.000 za delavce, v kmetijstvu 22 tisoč za vodilno osebje in 15.000 za uradnike, v bančništvu in zavarovalstvu 35.000 za vodilno osebje, 11.000 za uradnike in 10.000 za delavce; v trgovini 33.000 za vodilno osebje ter 8.000 za uradnike in delavce. Novi minimalni dohodki veljajo od 1. januarja dalje, morebitno razliko pa so delodajalci dolžni poravnati zavodu INPS z marčno prijavo.

● **Uprava dolinske občine** sporoča, da bo tudi letos priredila tradicionalno vinsko razstavo in sicer 5., 6., 7. in 8. maja. Vsi zainteresirani vinogradniki iz dolinske občine lahko prinesejo vzorce svojega pridelka na županstvo (soba 41) do vključno 19. aprila t.l.

● **V prihodnjih dneh** se bo začel tečaj srbohrvaščine, ki ga prireja Center za kulturne izmenjave. Predavanja z avdiovizivno metodo bodo potekala dvakrat tedensko. Vse informacije posreduje tajništvo Centra v Ul. Valdirivo 30 ob delavnikih (razen sobote) od 17. do 20. ure.

● **V tem tednu** bodo izvedli trimesečno anketo o delovni sili v naši pokrajini. Anketirali bodo 348 družin, ki so jih izbrali na podlagi kriterija, ki ga določa osrednji statistični urad. Tržaška občina vabi vse anketirance naj pri anketi sodelujejo.

POPRAVEK

V članek o poimenovanju osnovne šole iz Medje vasi, ki je bil objavljen v naši nedeljski številki, se je vrinila neljuba napaka. V imenu staršev se je zahvalil Aleksander Pahor in ne Danilo Pahor, kot je bilo pomotoma napisano.

Mali oglasi

PRODAM ali zamenjam lesene smuči, izdelane med NOB v partizanski delavnici. Ponudbo na uredništvo Primorskega dnevnika v Gorici.

GOSPODINJAM, ki imajo popoldne dovolj prostega časa (in denarne probleme), nudimo možnosti dobrega in takojšnjega zaslužka. Ponudba velja tudi za moške. Telefonirati na (0481) 882-112 ob delavnikih med 13. in 15. uro.

V ŠTANDREŽU prodajam enostanovanjsko hišo. Načrt za dograditev hiše je že odobren. Prostor v pritličju je pripraven za skladišče ali obrtno delavnico. Telefonirati na štev. 89-479.

ODDAM v najem majhen vinograd nad Grljanom lahko dosegljiv z vozilom. Ponudbe pod šifro — Vinograd.

ZA 60.000 lir mesečno oddam pošteni osebi v najem opremljeno sobo s kopalnico in telefonom. (Predmestje). Ponudbe pod šifro — Soba.

ZAMENJAM dvosobno družbeno stanovanje v Novem Beogradu za večje na slovenski obali. Pisati na ADIT (Sedmak) P.P. 9 — Sežana.

UGODNO prodam trisobno prazno stanovanje - Altura. Tel.: 227372.

KDOR IMA doma šotor ali opremo za taborjenje, ki ju ne rabi več, naj stopi v stik s TPK Sirena, telefon 417697. Iščemo tudi gumijasti čoln (gommone) po možnosti z motorjem.

V DOLINI na št. 320 dam v najem dobro vpeljan frizerski salon. Zainteresirani lahko telefonirajo na številko 228213.

PRODAM motorno kolo «ducati 350» v zelo dobrem stanju. Telefonirati v jutranjih urah na številko 200407.

JUKEBOX «AMI» v dobrem stanju 450.000 lir, prodaj bar «Canarino» na Opčinah.

SLOVENSKA poklicna šola industrijske smeri nujno išče profesorja/ico suplenta/ko za kemijski laboratorij. Informacije na tajništvu šole v Trstu, Ul. Matteotti štev. 12, tel. 765276.

PRODAM dobro ohranjeni otroški voziček. Telefonirati 272595 po 20. uri.

PRODAJAM zvočnika Whaffrdale glendale 3XP v zelo dobrem stanju. Telefonirati 794672 int. 23 v večernih urah (po možnosti četrtek ali petek).

RIHARD ŽIVEC iz Koludrovice je odprl osmico; toči pristno črno in belo vino.

KUPIM rabljeno žensko kolo, telefon 213034.

OSMICA — Anton Gombač, Lonjer štev. 291, je odprl osmico; toči belo domačo vino. Poskrbljeno za prigrizek.

ZARADI bolezni v družini oddam psa boksarja 2 leti starega osebi (ljubitelju živali). Tel. 825049.

MARIO in LADI Kocjan iz Doline 147 sta odprla osmico, kjer točita pristno domačo kapljico.

MLAD zdravnik išče v najem prostore primerne za ambulanto. Rojan Greta Barkovlje. Tel. 410615

ODBOR ljudskega doma iz Križa išče novega najemnika za gostilno

TRIDNEVNI SIMPOZIJ GINEKOLOGOV

Gorica tudi na področju zdravstva most med sosednima državama

Na nedeljski otvoritveni svečanosti na goriškem gradu so bili prisotni predstavniki sosednih dežel in mest - Simpozij se zaključi danes v Avditoriju

Pogled na udeležence simpozija na otvoritveni svečanosti

Na svečan način in ob prisotnosti številnih zastopnikov tukajšnjega in slovenskega javnega življenja se je v nedeljo zvečer v dvorani deželnih stanov pričel italijansko - slovenski simpozij o operativni ginekologiji, ki se ga udeležuje približno dvesto zdravnikov iz sosednih držav. Za organizacijo simpozija sta poskrbeli splošna bolnišnica v Gorici in bolnišnica «Dr. Franca Derganca» v Šempetru pri Novi Gorici. Po svečanem začetku v nedeljo popoldne se je strokovno delo simpozija nadaljevalo včeraj ves dan v dvorani goriškega avditorija, prav tako bodo zdravniki poslušali italijanske in jugoslovanske predavatelje tudi danes ves dan in seveda tudi posegli v diskusijo.

O važnosti takih strokovnih in znanstvenih mednarodnih srečanj so spregovorili zastopniki iz obeh držav na nedeljski svečanosti. O vlogi Gorice in Nove Gorice v utrjevanju prijateljskih odnosov sta spregovorila goriški župan Pasquale De Simone in predsednik občinske skupščine Nova Gorica Jože Šušmelj. Tudi direktor šempetrske bolnišnice Makarović in predsednik upravnega sveta goriške bolnišnice ing. Agostinis ter primarija ginekoloških oddelkov dr. Stane Urbančič in prof. Filippo Destro so govorili o tem sodelovanju in so še posebej omenili strokovno sodelovanje med zdravniki obeh bolnišnic, ki traja že dolgo vrsto let.

O širših oblikah sodelovanja na zdravniškem področju med Jugoslavijo in Italijo in med sosednima deželama še posebej pa sta spregovorila predsednik komiteja za zdravstvo SRS dr. Anton Fazarinc in predsednik deželnega sveta KJ-K Mario Colli.

Na svečanosti v dvorani deželnih stanov so bili tudi podpredsednik izvršnega sveta SRS Dušan Šinigoj, generalni konzul SFRJ v Trstu Štefan Cigoj, goriški prefekt dr. Barrasso, predsednik pokrajine prof. Pagura, deželni odbornik Cocianni in drugi ugledni gostje.

Po pozdravih je gostom na čast nekaj pesmi zapel goriški zbor «Seghizzi». Sledil je v knežji dvorani sprejem, ki ga je priredila goriška občina.

Zvečer pa je bil v dvorani UGG folklorni nastop, na katerem sta nastopili skupini «Santa Gorizia» z nekaj furlanskimi plesi in akademska folklorna skupina «France Marolt» iz Ljubljane z bolj zahtevnim programom. Poleg udeležencev simpozija je bilo na večernem nastopu prisotno le nekaj slovenske publike, čeprav je goriška občina povabila prebivalstvo na brezplačni obisk te folklorne prireditve.

Delovni del simpozija je bil včeraj ves dan in se bo nadaljeval tudi danes v dvorani goriškega avditorija. Na sporedu so številna strokovna poročila jugoslovanskih in italijanskih kirurgov.

Včeraj so si soproge zdravnikov ogledale rimske razvaline v Ogleju, danes pa gredo na obisk partizanske bolnišnice «Franja» v Cerkno. Včeraj zvečer je podpredsednik IS SRZ Dušan Šinigoj priredil zdravnikom sprejem v Novi Gorici.

Župan iz Yverdona (CH) obiskal Novo Gorico

Župan švicarskega mesta Yverdon Les Bains Pierre Duvoisin in tamkajšnji občinski odbornik Federico Spagnoli sta dospela včeraj dopoldne v Novo Gorico na obisk te občine. Spremljal jih je beneški rojak Dino Del Medico, ki je živel dolgo let kot sindikalni funkcionar v tem švicarskem mestu, v katerem živi precej beneških izseljencev.

Švicarska gosta so sprejeli predsednik novogoriške občinske skupščine Jože Šušmelj s sodelavci. Včeraj sta si gosta ogledala šempetrsko bolnišnico «Dr. Franca Derganca» in zadružno vinsko klet v Brdih, danes pa si bosta ogledala tovarni Meblo in Iskra. Zanimata se ne le za gospodarski razvoj mesta ob meji, marveč tudi za jugoslovansko delavsko samoupravljanje.

IZVOLJEN S 17 GLASOVI

Socialist Luigi Blasig od sinoči župan v Tržiču

Zanj so glasovali svetovalci KPI, PSI in PSDI

Socialist Luigi Blasig je bil sinoči z večino izvoljen za župana v Tržiču. Zanj so glasovali komunisti, socialisti in socialdemokrati.

Do izvolitve je prišlo po obširni debati, v katero je prvi posegel komunist Marin. Preklical je izjavo, ki jo je bil dal na petkovi seji tržiškega občinskega sveta, ko je demokristjane obtožil šakalstva v zadevi Alda Mora in dejal, da si KPI prizadeva obnoviti razbito nacionalno enotnost v državi in tudi v naši deželi ter v Tržiču.

S svoje strani je demokristjan Rebulla v zelo umirjenem tonu, tudi on z razliko od tistega, ki ga je imel prejšnji petek, sprejel to stališče komunističnega zastopnika, poudaril pa je ponovno opozicijo krščanske demokracije levičarskemu odboru.

Bivši župan socialist Maiani pa je dejal, da je v Tržiču nujna enotnost med levičarskimi silami. Pozval je tudi republikance k sodelovanju. Dejal pa je, da je PSI zaskrbljena zaradi ostrih stališč (tako KPI kot KD), ki so prišla do izraza na prejšnji seji, sinoči pa so se docela spremenila.

Potem ko so posegli v razpravo še zastopniki drugih strank je prišlo do volitev novega župana.

Gostovanje iz Železnikov v Sovodnjah

Člani dramske družine iz Železnikov so v nabito polni dvorani Kulturnega doma v Sovodnjah v soboto zvečer pozabavali domačine z veseloigro «Naši trije angeli» in želi precejšen uspeh. Pred začetkom igre sta na kratko spregovorila predsednik domačega prosvetnega društva Emil Tomšič in tajnik Slovenske prosvetne zveze Marko Waltritsch, ki sta poudarila tesne vezi, ki se že več let prepletajo med Sovodnjami in škofjeloško občino ter dejstvo, da je prav SPZ že pred leti pričela s tem sodelovanjem, ki je takrat bilo razširjeno na vso Goriško in da je prav zaradi tega sodelovanja na kulturnem področju prišlo do pobratenja med občinama Sovodnje in Škofja Loka.

Igralci iz Železnikov so s tem gostovanjem vrnili obisk, ki so ga Sovodenjci napravili pred časom s «Hlapcem Jernejem» v njihovem kraju.

Ob tej priliki so z člani dramske družine prišli v Sovodnje tudi nekateri zastopniki krajevne skupnosti v Železnikih in škofjeloške občine ter tamkajšnje Zveze kulturnih organizacij in se domenili o nadaljnem sodelovanju v prvih mesecih tega leta. V soboto, 14. aprila, pridejo v Sovodnje učenci ene izmed osnovnih šol in se bodo srečali z domačo šolsko mladino. 25. aprila gredo na izlet v Škofjo Loko mladinci iz Sovodenj. 29. aprila pride na domači praznik v Rupi Komorni zbor «Loka». Dekliški zbor «Danica» v Vrha pa bo v maju sodeloval na občinski reviji pevskih zborov v Škofji Loki. Za vnaprej pa pridejo na vrsto še druga medsebojna gostovanja.

Gledališča

Primorsko dramsko gledališče v Novi Gorici, danes ob 16. uri, Franček Rudolf: Veronika. Abonmajska predstava za red BP, v veliki dvorani PDG v Novi Gorici, Soška, 1.

Kino

Gorica

CORSO 17.30—22.00 «Labbra il lurido blu». Prepovedan mladini pod 18. letom.
VERDI 17.00—22.00 «Concerto con delitto». P. Falk in John Cassavetes.
VITTORIA Danes zaprto. Jutri: 17.00—22.00 «Le deportate della sezione speciale SS». Prepovedan mladini pod 18. letom.

Tržič

EXCELSIOR 16.30—22.00 «Bees - lo sciame che uccide»
PRINCIPE 17.30—22.00 «L'amico sconosciuto».

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
Danes ves dan in ponoči je v Gorici dežurna lekarna Pontoni & Bassi, Raštel 52, tel. 83-349.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
Danes ves dan in ponoči je v Tržiču dežurna lekarna San Nicolò, Ulica 1. maja, tel. 73-328.

Vzgojiteljski svet, tehnično osebje in domska skupnost gojencev dijaškega doma izrekajo ravnatelju Mundiju Košuti iskreno sožalje ob smrti drage mame.

Goriška sekcija VZPI - ANPI izreka globoko sožalje Mundiju Košuti ob izgubi drage mame.

Slovenska prosvetna zveza izraža članu nadzornega odbora Edmundu Košuti sožalje ob izgubi drage mame.

Slovenski fotoklub «Skupina 75» izraža ob izgubi matere sožalje članu Edmundu Košuti.

Enotni šolski odbor za Goriško izraža sožalje ob izgubi matere svojemu predsedniku Edmundu Košuti.

Svojemu članu Edmundu Košuti izraža ob smrti matere sožalje Zavodni svet klasičnega liceja «Primož Trubar» v Gorici.

VZPOREDNE PRIREDITVE OB 9. SEJMU ESPOMEGO

Veliko pozornosti razvoju morskega turizma in usklajevanju ponudbe

3. maja dan Koroške, 4. maja pa dan Madžarske - V Gradežu praktična vaja o uporabnosti radiogoniometričnega sistema pri iskanju plovil, ki so se znašla v težavah

Od 28. aprila do 6. maja bo na goriškem razstavišču že 9. sejem ESPOMEGO. Uradno ga bo odprl predsednik deželnega odbora Antonio Comelli. Kakor že prejšnja leta, se bo poleg osrednje blagovne razstave zvrstilo v tednu dni nekaj dopolnilnih, a zato nič manj zanimivih prireditev, namenjenih predvsem delavcem v turizmu, strokovnjakom na področju gospodarstva in ne nazadnje tudi političnim delavcem.

Koledar tovrstnih prireditev se bo začel v sredo, 2. maja, s posvetom o turizmu. Glavno poročilo bo podal profesor tržaške univerze, Giorgio Bazo. Skušal bo osvetliti vprašanja usklajevanja in dopolnjevanja turistične ponudbe, medtem ko bo Michele Formentini prikazal nekatere pobude združenja Agriturist, ki deluje za pospeševanje tako imenovanega kmečkega turizma. Napovedan je tudi poseg predsednika goriškega združenja Assonautica Grigolona.

V četrtek, 3. maja, bo razstavišče pri ločniškem mostu obiskala delegacija koroških gospodarstvenikov. Obiskali bodo tudi goriško trgovinsko zbornico ter si ogledali pristaniške naprave v Tržiču. 3. maja bo na razstavišču ESPOMEGO dan Koroške, medtem ko bo 4. maja dan Madžarske.

V prostorih hale C bodo prikazovali dokumentarne filme o Madžarski, govorili pa bodo tudi o blagovni menjavi med Italijo in Madžarsko. Menda pripravljajo v okviru dneva Madžarske tudi presenečenje za sladokusce in ljubitelje dobre kapljice.

Nedelja, 6. maja, bo v glavnem posvečena obravnavi različnih vprašanj morskega turizma in priobalne plovbe. Strokovnjaki in delavci na tem področju se bodo tokrat preselili v Gradež, kjer bodo preizkusili uporabnost in koristnost novega radiogoniometričnega sistema pri iskanju in nudenju pomoči manjšim plovilom, ki se znajdejo v težavah. V jutranjih urah se bodo udeleženci posveta zbrali v zavodu Leonardo da Vinci, kjer je tudi šola za radiotelegrafiste, druga skupina pa se bo odpravila na morje. Vaja se bo predvidoma zaključila v prvih popoldanskih urah. Popoldne bo tudi občni zbor Mednarodnega odbora za morski turizem in priobalno plovbo. V glavnem bodo razpravljali o vprašanjih, o katerih je bil govor že na prejšnjih zborih na Dunaju in v Zagrebu. Severni Jadran je namreč področje, ki je zanimivo za turistične delavce in ljubitelje morja različnih narodov. Prav zaradi tega je nujno usklajevanje različnih pobud s končnim ciljem, da se doseže enotni normativ, ki bo obvezoval vse dežele članice.

Goriška uspešna na GAST 19 v Celovcu

Spomladanski sejem GAST 79 v Celovcu je pokazal, da obstajajo lepe možnosti za trgovinsko izmenjavo med Goriško in Koroško. Goriška je na tem sejmu uredila svoj paviljon, v katerem je razstavila najznačilnejše proizvode prehrambene industrije, kot so vina, siri in slaščice. V paviljonu trgovinske zbornice so se predstavili turistični ustanovi v Gradežu in v Gradišču, deželna enoteka «La Serenissima» ter konzorcija za zaščito tipičnih briških in posoških vin. Svoj pridelek je razstavilo kar 10 vinogradnikov iz Brd ter trije z ravninskega dela goriške pokrajine. Navzoče so bile nekatere najbolj znane tovarne za proizvodnjo slaščic ter gradeška ribogojnica in krminska sirarna.

Sejem si je ogledala tudi delegacija goriške trgovinske zbornice, ki so jo sestavljali predsednik Lupieri ter člana odbora Tacchino in Forcessini. Predstavniki koroškega gospodarskega življenja so se zadržali v goriškem paviljonu ter so izrekli priznanje razstavljenim izdelkom. Opazovalci vidijo v zanimanju obiskovalcev sejma lepe možnosti za okrepitev turističnega sodelovanja.

Na klubskem sedežu v Ulici sv. Ivana so izvolili odbor nove goriške sekcije prostovoljnih krvodajalcev. Za predsednika so izvolili Sergia Menuzza, podpredsednik je Giuseppe Glessi.

● **Zaradi del** na železniškem nadvozu je od včeraj zaprta cesta med Sovodnjami in Rubijami. Predvidoma bodo dela dokončali do 20. aprila.

Pokopali so Maria Tiberia

Včeraj dopoldne so na glavnem pokopališču v Gorici pokopali Maria Tiberia, dolgoletnega predsednika krajevne sekcije vsedržavne zveze nekdanjih političnih preganjancev. Pokojnik, ki je umrl zaradi posledic dolgotrajne bolezni, je bil zaradi svojega protifašističnega delovanja preganjan, ter so ga Nemci odpeljali v koncentracijsko taborišče. Tiberia je veliko postoril, da so politični preganjanci prišli do svojih pravic, udeleževal se je vsedržavnih kongresov ter vzdrževal stike s člani. Dokler je bil v delovnem razmerju, je zavzemal mesto direktorja INAM.

Včeraj - danes

Iz goriškega matičnega urada

ROJSTVA: Patrizia Bignolini, Carmen Paludi, Stefano Minini, Giada Jansig, Daniela Obedič, Francesca Flamio, Sara Renna, Emanuele Fiorin in Manuela Tomšič.

SMRTI: 72-letna gospodinja Erminia Colautti vd. Marino, 53-letna Carmela De Fino por. Barbiero, 69-letni upokojenec Ernest Vogrič, 68-letna upokojenka Filomena Iripani, 83-letni upokojenec Emilio Lipizer, 59-letni upokojenec Aldo Buffolin, 51-letna delavka Marija Bernik por. Tomšič, 76-letni upokojenec Luigi Stocola, 87-letna gospodinja Lojzka Zavadlav por. Nanut, 90-letna Giuseppina Lorenzetto vd. Zafutta, 85-letna gospodinja Luigia Cucat vd. Pertot, 67-letni kmet Alberto Bressan.

OKLICI: šofer Gilberto Paulin in gospodinja Loredana Peteani, finančni stražnik Giuseppe Giudice in bolničarka Emanuela Spessot, uslužbenec Mauro Tommasi in uslužbenka Gigliola Pillon, študent Aldo Garra in učiteljica Annalisa Redi, geolog Renzo Soica in uslužbenka Maria Maddalena Ravaccia.

NEMOGOČE? NE!!!
Nič ni nemogočega v trgovini ELIO «IN» MODE
V DAR
DEŽNI PLAŠČ
moški ali ženski,
(izbira barve: rumen — rdeč — rjav),
vsakomur, ki kupi en par JEANSOV
iz opranega platna za ceno 10.900 lir.
Ne verjamete? OBIŠČITE NAS!
Ponudba je veljavna
od danes, 10. aprila, do sobote, 14. aprila 1979
ELIO «IN» MODE
ULICA FORMICA 28 GORICA

PRIJETNA SLOVESNOST V KANALSKI DOLINI

Ukvanske otroke obdarili z Galebovimi majicami

Majice je v soboto izročil glavni urednik mladinske revije «Galeb» Lojze Abram

Mladinska revija Galeb, ki praznuje letos 25. obletnico svojega rednega izhajanja, je za ukvanske otroke pripravila lepo presenečenje. V soboto je glavni urednik mladinske revije «Galeb» Lojze Abram obiskal šolarje v Ukvah v Kanalski dolini, ki obiskujejo tečaj slovenskega jezika, ki ga požrtvovalno vodita župnik Mario Garjup in Salvatore Venosi. Mladim tečajnikom je urednik revije «Galeb», ki jo v Ukvah redno prejemajo že vrsto let, in s pomočjo katere se mladi tečajniki izpopolnjujejo v znanju materinega jezika, prinesel Galebove majice, ki jih je pripravila revija ob letošnjem 25. jubileju. Abram je imel kratek nagovor in spodbudil ukvanske šolarje naj se pridno učijo slovenščine in naj bodo obenem ponosni nad svojim slovenskim pokolenjem, saj se nimajo ničesar sramovati pred pripadniki večinskega naroda. Slovenci imamo prav tako bogato kulturo in zgodovino in smo enakopravni z našimi sosedi. Znanje materinščine je nekaj prvobitnega za vse Slovence, ki živimo kot manjšina v sklopu italijanske države.

Vsi udeleženci tečaja slovenščine v Ukvah so potem prejeli Galebove majice in značke. Veliko je bilo veselje ukvanskih šolarjev, ko so dobili darilo. V zahvalo so potem zapeli nekaj slovenskih narodnih pesmi, vendar so v sobi, kjer imajo običajno tečaj, komaj strpeli. Nestrpno so čakali, da jim je župnik Garjup dal dovoljenje, da so stekli domov pokazat svojim staršem in znancem, kaj so dobili.

Včeraj - danes

Danes, TOREK, 10. aprila
MARKO
Sonce vzide ob 5.29 in zatone ob 18.44. — Dolžina dneva 13.15. — Luna vzide ob 16.42 in zatone ob 4.40.

Jutri, SREDA, 11. aprila
FILIP

Vreme včeraj: najvišja temperatura 14,8 stopinje, najnižja 8,8, ob 13. uri 14,8 stopinje, zračni tlak 1017,2 mb ustaljen, vlaga 55-odstotna, nebo jasno, veter 8 km na uro severozahodnik, morje skoraj mirno, temperatura morja 11 stopinj.

ROJSTVA IN SMRTI

Dne 9. aprila so se v Trstu rodili 4 otroci, umrlo pa je 14 oseb.

RODILI SO SE: Giulio Scocchi, Michele Pregi, Sara Tessitore, Lorenzo Coceani.

UMRLI SO: 49-letni Giorgio Tomasi, 67-letni Guerrino Grimm, 77-letni Umberto Civello, 48-letna Emilia Pettirosso vd. Pettirosso, 54-letna Natalia Cocce por. Coloni, 46-letna Nerina Mian, 75-letni Luigi Petelin, 82-letna Anna Legovich vd. Solaro, 57-letni Erminio Fusci, 64-letni Giusto Catolla, 76-letna Maria Giaschi vd. Cerdonio, 70-letna Silvana Calligaris, 67-letna Norma Safret por. Reggente, 84-letna Antonia Zenko, 78-letni Mario Tiberio.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 8.30 do 20.30)
Trg Garibaldi 5, Ul. Diaz 2, Ul. Soncini 179, Ul. Revoltella 41.
(od 8.30 do 13. in od 16. do 20.30)
Trg S. Giovanni 5, Campo S. Giacomo 1.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 20.30 dalje)
Trg S. Giovanni 5, Campo S. Giacomo 1.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba za zavarovance INAM in ENPAS od 22. do 7. ure: telef. štev. 732-627.

LEKARNE V OKOLICI
Boljunec: tel. 228-124; Bazovica: tel. 226-165; Opčine: tel. 211-001; Prosek: tel. 225-141 - Božje polje; Zgonik: tel. 225-596; Nabrežina: tel. 200-121; Sesljan: tel. 209-197; Žavlje: tel. 213-137; Milje: tel. 271-124.

AVTOMOBILIZEM

VELIKA NAGRADA ZDA-ZAHOD

Villeneuve zopet slavil

Ferrarijevo premoč je potrdil tudi Scheckter z drugim mestom

Tudi na VN ZDA - Zahod so italijanski ferrariji slavili.

Gilles Villeneuve je dosegel svojo drugo zaporedno zmago, drugi pilot italijanskega bolida Jody Scheckter pa je bil ponovno drugi. Premoč ferrarijev je bila tokrat še bolj očitna kot na VN Južne Afrike. Po prvem napačnem štartu je v drugem Villeneuve takoj prevzel vodstvo in vsak krog večal prednost, ki je znašala tudi 40 sekund. Praktično je kanadski pilot ob vsakem krogu vozil kar sekundo hitreje kot vsi ostali. Za njim se je kmalu vnel razburljivi boj. Potem ko je lažja nesreča takoj po štartu izločila iz borbe Laudo, Tambaya in Hunta (še pred startom pa sta odpovedali Reutemann in Laffitte, ki sta sicer tekmovala z rezervnima avtomobila), se je za Villeneuvom ustalila četverica bolidov, katere je vodil Jarjer (tyrrel) pred Schecktorjem, Depaillerjem (ligier) in Andrettijem (lotus). Številna prehitevanja med temi piloti so seveda še bolj koristila Villeneuve in ko je končno Jarjerjev motor vidno popustil, se je iz četverice odcepil Scheckter, ki je brez težav osvojil drugo mesto. Dobro je vozil tudi Jones, ki je kmalu prehitel vse konkurente in s spektakularno vožnjo osvojil odlično tretje mesto.

Novi ferrarijev model T-4 je torej zopet pokazal svojo trenutno premoč, zopet pa je treba poudariti, da tekmujejo vse ostale firme še s starimi modeli. Nove avtomobile bomo lahko videli že 29. aprila na VN Španije.

VRSTNI RED
VN ZDA - ZAHOD

1. Villenueve (ferrari) 1.50'40" s poprečno hitrostjo 142 km na uro
2. Scheckter (ferrari) po 29"28
3. Jones (williams)
4. Andretti (lotus)
5. Depailler (ligier)

LESTVICA VN

Villenueve 20 točk; Laffite 18; Scheckter 13; Reutemann 12; Depailler 11; Andretti 8; Jarier 5; Watson, Jones 4; Pironi 3; Fittipaldi, Lauda 1.

VRSTNI RED

1. Moser (It.), ki je 259 km prevozil v 6.17'28" s poprečno hitrostjo 43,165 km na uro.
2. De Vlaeminck (Bel.) po 40"
3. Kuiper (Niz.) isti čas
4. Zoetemelk (Niz.) isti čas
5. Raas (Niz.) po 2'14"

ROKOMET

1. ITALIJANSKA LIGA

Cividin sam na vrhu

V nadaljevanju italijanskega rokometnega prvenstva A lige je prišlo do velikega presenečenja. V 9 povratnem kolu je namreč najhujši nasprotnik tržaškega Cividina Volani izgubil in povrhu še pred domačimi gledalci z ekipo Loacker iz Bocna. Sedaj ima Cividin tri točke prednosti pred najhujšim tekmecem za osvojitev državnega naslova, toda pri tem je potrebno poudariti, da mora Volanj odigrati še zaostalo tekmo z Banco Roma, ki bo na sporedu jutri.

V domačem srečanju s Taco in Vareseja je Cividin pospravil dve pričakovani točki. Gostje so se močno upirali in to še posebej v prvem polčasu. V nadaljevanju pa je le prišla do izraza premoč Miljaka in tovarišev.

IZIDI 9. KOLA

Volani - Loacker	21:22
Rapida - Fippi	19:13
Forst - Edilarte	29:14
Mercury - Eldec	18:17
Albatros - Ruggerini	20:23
Banco Roma - Teramo	23:23
Cividin - Tacca	22:14

LESTVICA

Cividin 41; Volani 38; Rapida 33; Loacker 29; Banco Roma, Forst 26; Tacca 21; Fippi 20; Teramo 17; Mercury 16; Eldec 15; Ruggerini 11; Edilarte 6; Albatros 5.

Volani in Banco Roma sta odigrala tekmo manj.

TENIS

Borg najboljši

ROTTERDAM — Šved Bjorn Borg je osvojil prvo mesto na teniškem turnirju WCT v Rotterdamu.

V finalu je premagal Američana Johna McEnroja s 64:4, 6:2. V finalu dvojic sta zmagala McEnroe in Fleming, ki sta odpravila par Mitton - Gunthardt s 6:4, 6:4.

NICA — Paragvajec Victor Pecci je zmagal na mednarodnem teniškem turnirju v tem mestu.

V finalu je premagal Avstralca Johna Alexanderja s 6:3, 6:2, 7:5.

KRASNODAR RORA ZA NAŠE ČITATELJE

Boj na dnu lestvice zanimivejši

Le petnajst zadetkov (2,40 na tekmo), pet tesnih zmag z 1:0 in eno srečanje brez gola, na splošno slabša kakovost igre: to je obračun sobotnega in nedeljskega, dvaindvajsetega kola prve jugoslovanske nogometne lige.

Po razpletih v tem kolu je prvenstvo postalo celo zanimiveje zaradi hude borbe, ki se obeta na dnu lestvice, kot zaradi boja za naslov državnega prvaka. V boj za obstanek med najboljšimi je sedaj neposredno vpletena četverica ekip, toda že v prihodnjem kolu bo stanje nekoliko jasnejše. Olimpija, ki je tokrat v Ljubljani kar s 3:0 premagala Napredak, je tako napravila izredno važen korak naprej po poti za rešitev. Ljubljančani pa bodo imeli že v prihodnjem zavrtljaju izredno priložnost, da svoje stanje na lestvici še znatno izboljšajo, saj bodo sprejeli v goste Beograd, ki jim je neposreden tekmec v tej, sicer ne zavidljivi borbi.

Od «možnih drugoligašev» bo v prihodnjem kolu Napredak zopet pred izredno težko nalogo, ko bo doma igral verjetno z letošnjim prvakom, splitskim Hajdukom, ki je v 22. kolu v osrednji tekmi spored premagal Budućnost in to zanesljiveje, kot kaže izid (1:0). Če še dodamo, da je Zagreb v hudi krizi, saj ga je Borac premagal kar s 3:0, potem je jasno, da imajo ljubljanski nogometaši lepe možnosti, da si zagotovijo obstanek v ligi.

Za presenečenje je tokrat poskrbela Crvena zvezda, ki je v gosteh premagala Železničar, ki je v spomladanskem prvenstvu nizal zmago za zmago. Bilo je to srečanje «neizkoriščenih priložnosti», kar se seveda v nogometu krepko maščuje. No, tokrat se je Železničarju to nogometno pravilo maščevalo in Sarajevčani so tako pred lastnim občinstvom ostali praznih rok.

Druga važnejša tekma tega kola je bila v Zagrebu, kjer je Dinamo zasluženo premagal Partizana, ki pa je v tem srečanju s prikazano igro zadovoljil in tudi dokazal, da si ne zasluži tako majhne bere točk na lestvici. Dinamov branilec Džoni, ki je zgrešil enajstmetrovko, si je nato prislužil rumeni karton in ker je to zanj druga disciplinska kazen, bo za eno kolo izključen. To pa prav v zelo kritičnem trenutku. Dinamovci bodo namreč v prihodnjem kolu igrali s Crveno zvezdo, to je v tekmi, ki bo verjetno odločala o usodi zagrebške enajsterice.

IZIDI 22. KOLA

Beograd - Vojvodina	0:0
Velež - Rijeka	3:1
Osijek - Sarajevo	0:1
Borac - Zagreb	3:0
Radnički - Sloboda	1:0
Dinamo - Partizan	1:0
Željezničar - C. zvezda	0:1
Hajduk - Budućnost	1:0
Olimpija - Napredak	3:0

LESTVICA

Hajduk 32, Dinamo 30, Budućnost 28, C. zvezda 27, Velež 26, Sarajevo 25, Željezničar 24, Radnički 23, Sloboda, Rijeka, Vojvodina, Partizan, Osijek in Borac 20, Napredak 17, Beograd in Olimpija 15, Zagreb 14.

PRIHODNJE KOLO (15. 4.)

Olimija - Beograd, Napredak - Hajduk, Budućnost - Željezničar, C. zvezda - Dinamo, Partizan - Radnički, Sloboda - Borac, Zagreb - Osijek, Sarajevo - Velež, Rijeka - Vojvodina.

NAJBOLJŠI STRELCI

17 — Savić (C. zvezda)
14 — Halilhodžić (Velež)
12 — Žungul (Hajduk)
10 — Cerin (Dinamo) in Lukačević (Osijek)

KOŠARKA

PRVENSTVO A-2 LIGE

Pagnossin presenetil

Goričani so v Vidmu nepričakovano, toda zasluženo premagali Mobiam - Tudi tržaški Hurlingham uspešen

Mobiam — Pagnossin 85:102 (40:50)

MOBIAM: Andreani 2, O. Savio 10, Giomo 18, Cagnazzo 5, Bettarini 3, Fuss, Garrett 35, Gallon 12, Vidale.

PAGNOSSIN: Campestrini, Valentinsig 4, Pondexter 39, Soro 7, Premier 11, Ardessi 10, Laing 19, Bruni 12, Trucco, Antonucci.

SODNIKA: Baldini iz Firenc in Montella iz Neaplja.

PROSTI METI: Mobiam 15:22, Pagnossin 12:18.

PON: Cagnazzo (21) in Soro (39).

Pagnossinu je uspelo iztržiti zmago na videmskem igrišču ter ima tako možnost, da se po dodatnih srečanjih dokoplje do A-1 lige. Goričani so v Vidmu zmagali povsem zasluženo, saj so bili celo tekmo v vodstvu. Kot običajno je zablestel Pondexter, tokrat pa se je izkazal tudi Laing, ki je gospodaril pod obema košema ter jasno osvojil osebni dvoboj s centrom Mobiama Gallonom. Mobiam ima za poraz opravičilo odsotnost Giampiera Savia, ki je eden izmed ključnih mož Guerrierijeve ekipe.

Hurlingham — Juve Caserta 117:113 (102:102; 52:46)

HURLINGHAM: Laurel 48 (8:12), Boston 36 (4:5), Bechini 4 (0:2), Ritossa 6 (2:2, Meneghel 12 (2:2), Forza 3 (1:3), Scolini 2, Jacuzzo 6, Čuk, Pieri.

CASERTA: Talamas, Cioffi 18 (4 proti 8), Simeoli 7 (3:7), Donadoni I. 35 (11:11), Donadoni II., Del Pezzo, Fucile, De Lise, Di Lella 15 (5:7), Brown 36 (6:11).

SODNIKA: Ardone iz Pesara in Groti iz Pescare.

PROSTI METI: Hurlingham 17:26, Caserta 29:42.

PON: Ritossa (26), Meneghel (41), Bechini (45) in Brown (45).

Po dopadljivi, a ne preveč občuteni tekmi (tako med igralci kot med občinstvom, ki se je razgrelo šele v poslednjih minutah) je Hurlingham po 45 minutah igre premagal ekipo iz Caserte. Obe ekipi sta polagali pozornost predvsem napadu, kjer smo bili priča tudi nekaterim atraktivnim potezam; bolj pa je pešala obramba, kjer so se večkrat tako na eni kot drugi strani odpirale ogromne vrzeli. Tak način igre je tudi razumljiv, saj je bila to zadnja tekma prvenstva, obe društvi pa sta si že zagotovili obstanek med prvoligaši že pred časom. Od posameznikov sta se pri Hurlinghamu zopet izkazala oba Američana (Laurel je dosegel kar 48 točk, treba pa je pripomniti, da je tudi ogromno metal), pri gostih pa je odlično zaigral Sergio Donadoni.

IZIDI 26. KOLA

Mobiam - Pagnossin	85:102
Sarilla - Rodrigo	88:86
Pintinox - Postalmobili	93:86
Acentro - Bancoroma	69:105
Hurlingham - Juve C.	117:113
Superga - Manner	116:105
Eldorado - Jolly	67:71

LESTVICA

Superga 34, Jolly in Eldorado 32, Mobiam, Pagnossin, Pintinox in Bancoroma 30, Postalmobili in Hurlingham 26, Sarila 24, Rodrigo in Juve Caserta 20, Acentro 16, Manner 14.

Superga in Jolly se bosta spoprijela s 7. oz. z 8. uvrščeno ekipo A-1 lige za prestop v «play-off»; Eldorado ter zmagovalec dodatnih srečanj četrtouvrščenih ekip (Mobiam, Pagnossin, Pintinox in Bancoroma) bosta v prihodnjem prvenstvu nastopala v A-1 ligi; Acentro in Manner izpadeta v B ligo.

A-1 LIGA

IZIDI 26. KOLA

Emerson - Antonini	70:73
Chinamartini - Canon	80:79
Mercury - Gabetti	98:114
Billy - Mecap	101:86
Scavolini - Xerox	85:71
Arrigoni - Sinudyne	72:76
Harrys - Perugina Jeans	105:97

LESTVICA

Emerson 36, Sinudyne 34, Gabetti 32, Billy in Perugina Jeans 30, Arrigoni in Antonini 28, Xerox in Chinamartini 26, Canon in Scavolini 22, Mecap 20, Harrys 16, Mercury 14.

Emerson, Sinudyne, Gabetti, Billy, Perugina Jeans in Arrigoni so neposredno pripuščeni v «play-off». Antonini in Xerox se bosta spoprijela z 2. oz. 1. uvrščeno ekipo A-2 lige. Mercury, Harrys, Mecap in poraženec srečanja Scavolini - Canon izpadejo v B ligo.

PARI «PLAY-OFFA»

Emerson — zmagovalec srečanja Xerox - Superga; Sinudyne — zmagovalec srečanja Antonini - Jolly; Gabetti - Arrigoni; Billy - Perugina Jeans.

Marko

NOGOMET

V PRVI ITALIJANSKI LIGI

MILANU TOČKA V PERUGII

Podvig Torina v Neaplju - V prihodnjem kolu Torino-Milan

Italijansko nogometno prvenstvo A lige postaja vse bolj zanimivo.

Pet tekem pred koncem ima Milan samo dve točki prednosti pred najnevarnejšim nasprotnikom Perugio. Vse bolj nevaren pa postaja Torino, ki bo gostil v nedeljo nogometaše iz Milana.

Osrednje srečanje 25. kola je bilo prav gotovo v Perugii med domačo istoimensko enajsterico in Milanom. Srečanje se je končalo brez zmagovalca in oba gola so dosegli iz najstrožje kazni. Z dvema izredno dragocenima točkama se je vrnil Torino iz Neaplja. Tako sedaj zaostajajo Turinčani za vodečim Milanom za tri točke in prihodnji neposredni obračun med tema dvema zastopnikoma bo izredno zanimiv in lahko postane odločilen pri nadaljevanju prvenstva.

Tudi tekma z ekipo Ascolija je zopet potrdila, da je Inter prisiljen na domačem igrišču na delitev izkupička. Medtem ko je Verona že skoraj matematično obsojena na nazadovanje, pa pomeni zmaga Bologne korak bliže obstanku v tej konkurenci. V preostalih tekmah pa se obeta izredno ogorčen boj za določitev tretjega zastopnika, ki bo moral zapustiti družbo najboljših. Med temi je tudi Avellino, ki je doma remiziral z Romo, ki tudi ni na najbolj varnem mestu razpredelnice. V nepreveč varnem položaju so tudi Rossi in tovariši, ki so morali tokrat prepustiti izredno dragocen izkupiček Fiorentini.

Vse boljši Juventus je nasul Atalanti kar tri gole. Ne bomo pretiravali, toda ta poraz bo za nogometaše iz Bergama slej ko prej usoden. Izdatno zmago je v tem kolu slavil še Lazio, ki je gostil Catanzaro.

IZIDI 25. KOLA

Avellino - Roma	0:0
Bologna - Verona	1:0
Inter - Ascoli	1:1
Juventus - Atalanta	3:0
LR Vicenza - Fiorentina	0:1
Lazio - Catanzaro	3:1
Napoli - Torino	0:1
Perugia - Milan	1:1

LESTVICA

Milan 36, Perugia 34, Torino 33, Inter in Juventus 32, Lazio 27, Fiorentina 26, Napoli 25, Catanzaro 24, Ascoli in LR Vicenza 22, Roma 21, Avellino 20, Bologna 19, Atalanta 16, Verona 11.

STRELCI

15 — Giordano
14 — Rossi
10 — Palanca, Muraro, Altobelli, Pulici
9 — Bigon, Savoldi, Graziani

PRIHODNJE KOLO (14. 4.)

Atalanta - Ascoli, Avellino - LR Vicenza, Bologna - Lazio, Inter - Juventus, Perugia - Napoli, Roma - Fiorentina, Torino - Milan, Verona - Catanzaro.

V PRVENSTVU B LIGE

Zopet poraz Videmčanov

Cagliari — Udinese 1:0

STRELEC: Bellini v 71. min.

Udinese je doživel ponoven poraz v Cagliariju in tako že za eno točko poslabšal svoj, sicer še vedno odličen položaj na lestvici. Tudi tokrat je bil poraz nezaslužen saj je bila igra dokaj izenačena. Domačini so v prvem polčasu igrali zelo zanesljivo in večkrat zaposlili vratarja Dalle Corne. V drugem delu, ko je že kazalo, da bodo Videmčani povedli, pa so domačini dokaj nepričakovano dosegli zmagoviti zadetek po napaki videmske obrambe.

OSTALI IZIDI 27. KOLA

Bari - Rimini	0:0
Brescia - Sambenedettese	0:0
Cesena - Pescara	0:1
Foggia - Nocerina	3:0
Palermo - Genoa	1:0
Sampdoria - Varese	2:0
Spal - Pistoiese	1:1
Taranto - Lecce	1:1
Ternana - Monza	3:1

LESTVICA

Udinese 38, Cagliari 35; Pescara 34; Pistoiese 33; Lecce 32; Monza 31; Palermo 30; Sampdoria, Brescia 28; Foggia 27; Spal 26; Ternana 25; Bari 24; Genoa, Cesena, Sambenedettese 23; Nocerina, Taranto 21; Rimini, Varese 19.

PLAVANJE

NA DVOBOJU NDR - SZ

Kopica rekordov

POTSDAN — Tradicionalni plavalni dvoboj NDR - SZ je sicer že vnaprej obetal odlične rezultate, toda glavni junak ni bil tisti, ki so ga napovedovali. Vladimir Salnikov je bil kandidat za rezultat pod 15 minutami na 1500 m prosto. Dosegel pa je «le» 15'07"89 in pred tem svetovni rekord na 400 m s 3 min. 51"0. Prej je bil rekorder Američan Goodell s 3'51"56. Z novim svetovnim rekordom se je izkazala tudi Kačušite (SZ) z 2'28"36.

Največje priznanje pa je vendarle požel Sergej Kopljakov, ki je na 200 m kot prvi plavalec premagal mejo 1'50". Nov svetovni rekord na 200 m prosto je namreč sedaj 1 min. 49"83. Stari rekord je pripadal Furnissu ZDA s 1'50"29. To je morda najboljši dokaz, da so plavalci SZ odlično pripravljeni za letošnjo sezono in na prihodnjih OI bo potrebno nanje resno računati.

KOŠARKA

V PROMOCIJSKEM PRVENSTVU

Lahka zmaga jadranovcev

Naši košarkarji so v gosteh premagali Stello Azzurro kar z 29 točkami razlike - Boris Vitez dosegel največ košev - Še naprej prvi

Stella Azzurra — Jadran 70:99 (35:49)

JADRAN: A. Sosič (k) 10, Daneu 7 (3:6), E. Sosič, M. Vitez 4, V. Sosič 4 (0:2), Kraus 8 (0:1), I. Starc 26 (4:6), B. Vitez 29 (3:4), Ban 11 (1:6), I. Ambrožič.

SODNIKA: Allegretto in Peraino.

PON: Kraus v 40. min.

Jadranovi košarkarji so v nedeljo rutinsko pospravili nov par točk v promocijskem prvenstvu proti predzadnji na lestvici Stelli Azzurri. Jadranovci so imeli še odprt račun s to ekipo, saj jim je letta v prvem delu prvenstva zadala nepričakovan poraz, ki je pomenil tudi začetek dolge krize in skorajšnji konec vseh upov za napredovanje. V nedeljo so začeli zelo zbrano in izid spravili takoj na varno. (14:2 v 3. min., 30:11 v 10. min.). To hitro vodstvo je naše košarkarje nekako uspavalo, saj so dopustili nasprotnikom, da celo zmanjšajo razliko večkrat v drugem polčasu, vendar so se kmalu zbrali in brez večjih težav privedli končni izid v okvire prave razlike med obema moštvoma.

Jadranovci so igrali vsi dokaj nezbrano in omenili bi le Iva Starca, ki je potrdil trenutno odlično formo, in požrtvovalnega, čeprav trenutno zaskrbljujoče netočnega Borisa Viteza, medtem ko je zatajil Marko Ban, kar pa se z njim redno dogaja, ko igra proti slabšim nasprotnikom.

Sergij Tavčar

Cartaria — Bor 56:92 (19:42)

BOR: Trevisan, Žerjal 38 (2:4), L. Koren 4, R. Kneipp 6, Ražem 8, Klobas 19 (3:5), Race 8 (0:3), Krečič (k) 3 (1:3), B. Kneipp 6 (0:3).

PM: 8 na 20.

PON: L. Koren (39).

SODNIKA: Minca in Bais (TS).

Bor je v predzadnjem kolu promocijskega prvenstva tržaške skupine premagal brez večjih težav skromno peterko miljske Cartarie in jo tako dokončno obsodil na zadnje mesto razpredelnice ter na morebitni izpad iz lige. Na podlagi izjav italijanskih igralcev po tekmi smo razbrali, da so Miljčani še upali na zmago proti borovcem, a so že po uvodnih minutah to misel zapustili, saj so bili «plavi» vsaj za dva razreda boljši.

Glede posameznikov je bil Žerjal daleč najboljši in z 38 točkami izkupička v samih 30 minutah postavil nov rekord Borove peter za letošnje prvenstvo.

Bor si je s to zmago matematično zagotovil četrto mesto.

—fp—

IZIDI 17. KOLA

Jeans Corner - Barcolana	70:41
Stella Azzurra - Jadran	70:99
Scoglietto - Ferroviario	63:72
Cus - Grandi Motori	102:77
Cartaria - Bor	56:92

ZAOSTALA TEKMA

Cus - Jadran	76:97

LESTVICA

Jadran, Jeans Corner, Ferroviario 26, Bor 24, Barcolana in Scoglietto 18, Cus 14, Grandi Motori 12, Stella Azzurra 4, Cartaria 2.

PRIHODNJE KOLO

Cartaria - Jadran (21.4. ob 21.00 v Miljah); Barcolana - Cus; Scoglietto - Stella Azzurra; Ferroviario - Bor (22. 4. ob 11.30 v Ul. Miramare); Grandi Motori - Jeans Corner.

1. DIVIZIJA

Kontovel — Barcolana 89:59 (48:25)

KONTOVEL: Bratož 8, Zavadlav 3, Ukmar 4, Ban 12, Kerpan 18, Danieli 10, Lisjak 7, Lukša 10, Benčina 9, Bukavec 8.

PM: 11 na 25.

SODNIKA: Lenardon in Zucchi.

Po začetnem zastopu, ko so zagodno igro povsem ustrezali starejšim in počasnim nasprotnikom, so se Kontovelci razigrali. Gostom so tokrat vsilili hiter tempo igre in z bliskovitimi akcijami so v nekaj minutah dosegli prednost kakih dvajsetih košev.

Tekma je bila praktično že odločena, saj so bili Kontovelci očitno boljši, da bi jih lahko nasprotniki še lahko ogrožali, obenem pa niso domačini ponovili istih napak kot v tekmi z Borom.

Torej v celoti popolnoma pozitiven nastop kontovelske peterke, ki se odraža tudi v pogledu na končni izid.

H. L.

Bor B — Servolana 101:127 (44:68)

BOR B: Udovič (k) 7 (1:3), Mesesnel 24 (4:5), Koren, Male 10 (0:2), Lokar 22, Jančar 2 (0:1), Pegan 21 (5:6), Canciani 12 (6:9), Bajc 3 (1:2).

SODNIKA: Allegretto in Policastro.

Borovci so v 3. kolu ponovno izgubili. Premagala jih je solidna ekipa Servolane; menim pa, da kljub temu razlika le ne bi smela biti tolikšna. Še bolj kot poraz je zaskrbljujoča namreč slaba igra in še posebej neborbenost pod košema.

Že začetek je kazal, da bodo «plavi» tokrat igrali le podrejeno vlogo. Nasprotnikov pressing jih je namreč popolnoma zmedel in Servolana je že v prvih desetih minutah povedla za kar 15 točk.

V drugi polovici so se «plavi» le nekoliko prebudili. S preudarnejšo igro v napadu, s srčnejšo in bolj agresivno obrambo so se začeli uspešneje upirati nasprotnikom in tako vsaj delno omilili, sicer itak visoko razliko.

Meko

IZIDI 3. KOLA

Inter Milje - Alabarda	84:89
Don Bosco - Stella Azzurra	85:81
Bor B - Servolana	101:127
Kontovel - Barcolana	89:59
SGT - Saba	

Počitek: Bor A

LESTVICA

Servolana in Kontovel 6, Alabarda, Don Bosco in Inter Milje 4, Bor B, Barcolana in SGT 2, Bor A, Stella Azzurra in Saba 0.

PRIHODNJE KOLO

Servolana - Bor A (11. 4. ob 19.30 v Škednju); SGT - Stella Azzurra; Inter Milje - Kontovel (11. 4. ob 20.00 na odprtem igrišču v Miljah); Don Bosco - Bor B (14. 4. ob 20.00 v Ul. dell'Istria); Saba - Alabarda.

Marko

Lepa podaja jadranovca Adrijana Sosiča

NOGOMET

3. ITALIJANSKA LIGA

Triestina razočarala

Dobri obrambi Lecca in nerazpoloženosti domačih veznih igralcev je treba pripisati neodločen izid

Triestina — Lecco 0:0

TRIESTINA: Bartolini, Cei, Lucchetta, Fontana, Prevedini, Mascheroni, Quadrelli, Lenarduzzi (Trainini od 65. min.), Panozzo, Franca, Andreis.

LECCO: Troilo, Giglio, Santi, Arrigoni, Cerletti, Medea, Izzo (Rigamonti), Pozzoli Galluzzo, Bocchinu, Crotti.

SODNIK: Leni (Perugia).

KOTI: 17:1. GLEDALCEV: 11.000.

Številnim navijačem je Triestina tokrat pripravila veliko razočaranje. Lepo vreme in prizadevanje raznih «Triestina club», ki so z raznimi pobudami skušali pritegniti na mestni stadion čimvečje število gledalcev (skoraj polovico jih je vstopilo brezplačno), se tako ni obneslo, saj je bila prikazana igra taka, da si lahko toliko gledalcev na naslednjih tekmah tržaško vodstvo ne pričakuje več.

Takoj je treba pripomniti, da to kar najbolj preseneča ni toliko končni izid saj je znano, da ima Triestina v napadu vedno velike težave, poleg tega pa je Lecco s pazljivo in učinkovito razporeditvijo igralcev na sredini igrišča res prijetno presenetil. Triestina je tako razočarala prav v svojem najboljšem elementu, to je v gradnji igre na sredini igrišča. Prvič v letošnjem prvenstvu se vezni igralci res niso izkazali. Zelo slabo je igral Lenarduzzi, Quadrelli je zgrešil preveliko število podaj, Franca, ki je sicer pokazal največ, pa je imel slab pregled nad igro. Najboljši so tako bili zopet Mascheroni, Prevedini in Panozzo, ki si je zelo prizadeval in si sam ustvaril najzrelejšo priložnost za zadetek, ko je v 62. min. zadel stativo.

Ker je zaradi prve spomladanske vročine tekma imela dokaj nizek ritem, so skušali domačini presenetiti Lecco s hitrimi podajami in tehnično igro, pri tem pa so očitno precenjevali lastne sposobnosti, saj so bile vse podaje netočne in plen nasprotnika med katerimi sta se najboljše izkazala št. 2 Giglio in napadalec Galluzzo. Tudi visoko število kotov (kar 17), ki jih je Triestina izvedla, ne sme dati vtisa, da je bil pritisk Tržačanov stalen in vsiljiv, saj so Tržačani igrali, kot znajo, le v zadnjih 10 minutah prvega polčasa, tekmo pa so celo končali v obrambi.

A. K.

OSTALI IZIDI 26. KOLA

Alessandria - Treviso	0:1
Biellese - Forli	1:0
Como - Cremonese	2:0
Modena - Reggiana	0:0
Novara - Juniorcasale	3:0
Padova - Trento	0:3
Parma - Mantova	1:0
Piacenza - Spezia	3:0

LESTVICA

Como 39; Reggiana in Triestina 34; Novara 32; Parma 31; Alessandria 29; Biellese 28; Piacenza 27; Juniorcasale, Cremonese 24; Mantova 23; Trento 22; Treviso, Forlì, Lecco 21; Modena 20; Spezia, Padova 19.

Komentar Mirka Novosela

Partizanu še tretji naslov

Letošnja klubska košarkarska sezona v Jugoslaviji se je gotovo končala v znaku beograjskega Partizana. Beograjčani so po osvojitvi pokala Radivoja Korača, po prvem mestu v državnem prvenstvu dodali letošnji beri izjemnih uspehov še naslov jugoslovanskega pokalnega prvaka.

Skratka, izreden podvig tega kluba, ki je tako na najboljši način končal letošnji pravi košarkarski maraton.

Finalno srečanje v Nišu med Partizanom in Zadrom sicer ni zadovoljilo številnih gledalcev na tribunah, pa tudi ne velikega avditorija pred televizijskimi ekrani. Partizan je sicer zasluženo zmagal, jasno pa je bilo, da Beograjčani niso igrali maksimalno motivirani, saj so le pred kratkim že dosegli dva velika uspeha. Sicer pa je bilo v tej tekmi dovolj, da se je v drugem polčasu za dve minuti razigral najboljši jugoslovanski košarkar Dragan Kičanović in srečanje se je tako končalo po predvidevanju — z zmago favoriziranega partizana (93:86).

Prejšnji teden pa je bil tudi mejnik na poti velikih uspehov jugoslovanske košarke. Ta uspeh traja že več let. No, vseeno pa doslej jugoslovanska košarka še ni dosegla zmage v pokalu evropskih prvakov. Za podvig pa je v četrtek poskrbela sarajevska Bosna, ki je v Grenoblu zasluženo premagala Emerson in sedaj ni naslova v mednarodni areni, ki bi ga Jugoslavija ne imela.

Da je postala Jugoslavija košarkarska velesila, o tem ni dvoma. Z reprezentanco je osvojila vse, kar se je osvojiti dalo. Sedaj pa se v evropskem merilu uveljavljajo tudi jugoslovanski klubi, pa čeprav je znano, da nastopajo v izredno ostri konkurenci, saj ostala evropska košarkarska društva uvrščajo tudi po več ameriških košarkarjev. Slavje jugoslovanskih klubov in jugoslovanske košarke je torej še večje in spodbudno.

Jugoslovanska klubska sezona je torej končana, toda glavni junaki prvenstvenih bojev ne bodo imeli predaha. Že jutri bo namreč zvezni kapetan Peter Skansi začel v Pulju priprave z reprezentanco. Od 15 izbranih košarkarjev bo v Pulj dopotovalo le 12. Čosić se bo priprav udeležil kasneje, ker je še zaposlen s Sinudynejem, Slavnić je še lažje poškodovan, Dalipagić pa se bo zaradi odsluževanja vojaškega roka udeležil priprav čez nekaj dni.

Kot je znano, bo jugoslovanska košarka pred novo, veliko obveznostjo: ohranitev evropskega naslova na EP, ki bo letos od 9. do 20. junija v Italiji. Jugoslovanski reprezentanti so tudi tokrat glavni favoriti za osvojitev tega naslova, kot vedno pa jim bosta Sovjetska zveza in Italija najnevarnejša tekmeca. Sicer pa je kakovost «plave» reprezentance taka, da so Kičanović, Delibašić in ostali absolutni favoriti za četrto zaporedno zmago tudi na tem evropskem prvenstvu.

Totocalcio

Avellino - Roma	X
Bologna - Verona	1
Inter - Ascoli	X
Juventus - Atalanta	1
LR Vicenza - Fiorentina	2
Lazio - Catanzaro	1
Napoli - Torino	2
Perugia - Milan	X
Cesena - Pescara	2
Spal - Pistoiese	X
Taranto - Lecce	X
Livorno - Reggina	X
Riccione - Ancona	1

KVOTE

13 — 23.141.000 lir
12 — 615.300 lir

TOTIP

1. —	1. Calanna	1
	2. Sellano	X
2. —	1. Gal Petrol	1
	2. Lo Scia	X
3. —	1. Haziri	X
	2. Chiaromonte	X
4. —	1. Miss Iane	2
	2. Cilvia	1
5. —	1. Asteroide	1
	2. Polaniek	X
6. —	1. Giraglia	X
	2. Falansa	1

KVOTE

12 — 42.237.000 lir
11 — 426.000 lir
10 — 33.900 lir

DVIGANJE UTEŽI

SR Vardanjana

MIESSEN — Na mednarodnem tekmovanju v dviganju uteži za «Pokal modrega meča» je Jurik Vardanjan (SZ) v polteži kategoriji s potegom dvignil 211,5 kg in tako za pol kilograma izboljšal svoj stari rekord.

PLAVANJE

Italija prva

RIO DE JANEIRO — Italijanska reprezentanca je zmagala na letošnjem latinskem pokalu v plavanju. V skupnem seštevku točk je namreč Italija prehitela Francijo in Španijo. Med rezultati v posameznih disciplinah naj omenimo nov italijanski rekord Marcella Guarduccija na 100 m prosto s časom 51"24.

OBVESTILA

PD Rdeča zvezda in ŠK Kras

prirejata na velikonočni ponedeljek, 16. aprila, s pričetkom ob 15. uri na dvorišču gostilne Grilanc v Saležu, ples z ansamblom L. Furlan. S tem želita društvi obuditi stari vaški običaj. Poskrbljeno bo za pijačo in jedačo.

Vabljeni!

MEDNARODNI NOGOMETNI TURNIR MESTA VIDEM

ITALIJA - JUGOSLAVIJA

kat. juniores

GORICA — stadion na Rojcah danes, 10. aprila 1979, ob 20.30

V četrtek ob isti uri tekma

ZAHODNA NEMČIJA — MADŽARSKA

NOGOMET

V PRVENSTVU 2. AMATERSKE LIGE

Moštvo Gaje dokončno obsojeno na nazadovanje

Poleg nje bo izpadel tudi GMT - Med našimi enajstericami sta v tem kolu zmagali le Juventina in Breg

Giarizzole — Gaja 3:0 (2:0)

GIARIZZOLE: Altin, Modolo, Cannone, Cattonar, Marino, Bencich, Zacchigna, Bossi, Botteri, Macoratti, Oldani, Di Mario.

GAJA: Kante, Rismondo, Vrše, Čermelj, Milković (Iztok Grgič), Gabrielli, Maks Grgič, Branko Grgič, Križmančič, Saule, Bržan.

STRELCI: v 18. min. in v 42. min. p.p. Botteri in v 35. min. d.p. Cattonar.

SODNIK: Persoglia iz Gorice.

Giarizzole so v nedeljo z lahkoto odpravile Gajo, ki je že pripravljena na izpad, Tržačani pa so si priborili dve dragoceni točki za rešitev.

Štiri zmage in štirje remiji so obračun nedeljskega 9. povratnega kola nogometnega prvenstva 2. AL.

Izidi tokrat niso bili v korist vodečih enajsteric in zato ni prišlo do sprememb na vrhu lestvice, kot tudi ne na spodnjem.

Omenili bi pomembno zmago presenetljivega Brega, ki je tokrat doma spravil na kolena kvotirane Zaule.

Do zlata vredne točke je prišla Zarja, ki je gostila nevarni Libertas, ki je prišel v Bazovico s trdim namenom da zmaga.

Bel izid je izsilil tudi Primorec, ki je gostil nevarno Opicino.

Z remijem se je končal tudi dvoboj med Primorjem in Campanellami. Primorju torej spet ni uspelo priti do zmage pred domačim občinstvom. Po prikazani igri pa mislimo, da res ni zaslužilo več od ene točke.

Gaja pa je proti Giarizzolam doživela svoj 15. prvenstveni poraz in s tem je matematično obsojena na izpad v 3. AL.

Na izpad je po porazu proti Rosandri obsojen tudi GMT. Torej šest kol pred koncem prvenstva imamo že imena dveh ekip, ki nimata več možnosti rešitve.

IZIDI 24. KOLA

Primorje - Campanelle	1:1
Zarja - Libertas	0:0
Giarizzole - Gaja	3:0
Sovrana - Aurisina	2:0
Primorec - Opicina	0:0
Costalunga - S. Marco	1:1
Breg - Zaule	1:0
GMT - Rosandra	0:2

LESTVICA

Opicina 32, Libertas 31, Costalunga in Zaule 29, Campanelle 28, Rosandra, Sovrana in Breg 26, Zarja 24, S. Marco, Primorec in Primorje 23, Giarizzole 22, Aurisina 18, GMT 12, Gaja 10.

PRIHODNJE KOLO 15.4.)

Campanelle - Giarizzole; Gaja - Primorje; Libertas - Sovrana; S. Marco - Breg; Zaule - Costalunga; Aurisina - Zarja; Rosandra - Primorec; Opicina - GMT.

Audax — Juventina 0:2

AUDAX: Di Jorio (Bergamaschi), Fortunato, Miklus, Finazzi, Sirach, Montuni, Olivieri, Gandolfi, Ballarini (Kodrič), Pasqualin, Tesolin.

JUVENTINA: Plesničar, Tavcar, Zin, Mikluš, Nanut, Medeot, Panico, Devetak, Radikon, Lepore in Gomišček.

STRELCA: v 22. min. Panico, v 32. min. Radikon.

SODNIK: Bani iz Trsta.

Juventina nadaljuje svojo pozitivno serijo srečanj. V nedeljskem mestnem derbiju je namreč premagala Audax in si s tem priborila dve novi točki na lestvici, ki ji dovoljuje, da štiri tekme pred koncem srečanja lahko še upa na rešitev.

Štandrežci so stopili na igrišče s trdno voljo, da premagajo tudi to oviro. Zaigrali so odločno, tako da so se morali domačini že takoj braniti pred štandreškimi napadi. Prvi gol je padel v 22. minuti, ko je Panico zatresel Di Jorijevo mrežo. Deset minut kasneje pa je Radikon z drugim zadetkom zapečatil usodo srečanja.

(pr)

Breg — Zaule 1:0 (0:0)

BREG: Micor, Poropat, Sovič, Klun (Lovriha), Ražem, Dagri, Zonta, Dazzara, Samec, Strnad, Cigui.

ZAULE: Pausche, Covacich, Legovich, Pregare, Frangini, Cociancich, Valzano, Bologna, Cafueri, Rupini, Millo.

STRELCI: v 11. min. d.p. Cigui.

GLEDALCI: približno 200.

Z nedeljsko zmago so Brežani še izboljšali svoj položaj na lestvici. Skoraj vse ekipe, ki so mu sledile na lestvici so namreč tokrat remizirale. Njegova zmaga je bila povsem zaslužena. Medtem ko so Zaule ustvarile nekaj nevarnih akcij le v drugem polčasu, so Brežani igrali boljše skozi vso tekmo.

Že v začetku so bili nevarni s Strnadom, ki je tokrat zelo dobro igral in s Ciguiem. Gostje so napadali predvsem v protinapadih, ni jim pa uspelo resneje ogrožati Mikorjevih vrat. Z druge strani pa so s Samcem na čelu masovno napadali Brežani, vendar pa je do konca polčasa ostal rezultat nespremenjen.

Po odmoru, v drugem delu tekme, je bila igra bolj izenačena, a so prišli do gola le Brežani. Strnad je predložil nevarno žogo v kazenski prostor, Cigui pa jo je preusmeril z glavo v mrežo. Nato so gostje napeli vse svoje sile in skušali priti do izenačenja. Brežani pa se niso pustili presenetiti. Sovič, Dagri in Micor so dobesedno «čistili» v obrambi in tako je ostal rezultat do konca nespremenjen.

Iz rezultatov je torej razvidno, da je ekipa trenutno v odlični formi in zato v tem prvenstvu ne bi smela imeti večjih problemov glede uvrstitve na lestvici.

SMI

Primorec — Opicina 0:0

PRIMOREC: Maglica, Čuk, Angel Milković, Skrem, Križmančič, Husu, Edvin Kralj, Možina, Mauro Kralj 2. (Franco Milković), Pavel Kralj, Marko Kralj, 12 Pavatič, 14 Walter Milković.

OPICINA: Štoka, Gaeta, Crisman, Visintin, Manzon, Pestrin (De Santi), Rosman, Stradi, Privilegi, Colonna, Verch, 12 Viezzoli.

SODNIK: Valvason iz Latisane.

GLEDALCEV: približno 200.

Vodeča Opicina je prišla v Trebče s trdnim namenom, da odnese vsaj točko. Trebenci pa so bili odločeni, da tekme ne izgubijo. Rezultat je tako ostal pri belem izidu, tekma pa je bila vseskozi dopadljiva in borbena. Akcije so se vrstile zdaj na eni, zdaj na drugi strani, tako da so številni gledalci prišli na svoj račun, čeprav niso videli nobenega gola. Tudi tokrat je Primorec igral okrnjen, povrh pa se je v 30. min. še lažje poškodoval Mauro Kralj 2. in je moral z igrišča. Uspešno pa ga je zamenjal Franco Milković. Prva priložnost se je nudila gostom, a Maglica je močan strel ubranil. Nato pa so napadalci Opicine zapravili še dve lepi priložnosti.

V drugem polčasu so se Trebenci zbrali in imeli v 15 min. edinstveno priložnost: Pavel Kralj se je namreč znašel sam pred vratarjem Opicine, a mu ni uspelo spraviti žoge v mrežo. Nekaj minut kasneje je Možina spet zapravil izredno priložnost, od tedaj dalje pa so se gostje zbrali in so bili v obrambi bolj pazljivi. Trebenci so se nekoliko zaprli v obrambo in v 35. min. je Skrem rešil na sami gol črti (in bi celo kmalu zakrivil avtogol, a žoga je končala nad prečko v kot). Do konca so gostje še vedno iskali pot do zmagovitega gola, a domača obramba je bila vedno na mestu, tako da je ostal rezultat neodločen.

Bruno Križmančič

Štiri srečanja pred koncem prvenstva postaja položaj v E skupini 2. AL. zelo zanimiv, tako na vrhu, kot v spodnjem delu lestvice. Romana, Sevegliano, Itala, Fiumicello in Torriana si bodo v ostalih 4 kolih zaigrali celotno prvenstvo. Kaže, da bo odločitev, kdo bo napredoval, padla prav v zadnjem kolu.

Tudi na dnu lestvice se je položaj razživel in to po zaslugi Juventine, ki je tudi v zadnjem srečanju zabeležila zmago. Štandrežci imajo sedaj le 2 točki zaostanka pred Malisano, 3 pa za Villessejem in Torrejem. Tudi v tem primeru bodo odločile naslednje tekme, čeprav je treba reči, da imajo prav Juventinci najmanj možnosti za rešitev.

IZIDI 26. KOLA

Aiello - Fiumicello	0:0
Sevegliano - Torriana	0:0
Moraro - Ruda	0:2
Audax - Juventina	0:2
Villesse - Romana	3:3
Pro Romans - Staranzano	2:0
Itala - Malisana	1:0
Terzo - Torre	0:0

LESTVICA

Romana 36, Sevegliano, Itala 35, Fiumicello, Torriana 34, Staranzano 32, Pro Romans, Moraro 26, Terzo 25, Ruda 24, Torre, Villesse 23, Malisana 22, Juventina 20, Aiello 12, Audax 7.

PARI PRIHODNJEGA KOLA

Pro Romans - Itala; Torre - Aiello; Sevegliano - Audax; Ruda - Romana; Fiumicello - Teržo; Staranzano - Malisana; Juventina - Moraro; Torriana - Villesse.

(pr)

Zarja — Libertas 0:0

ZARJA: Puzzer, Bidussi, Grgič Ivo, Mikuš, Samese, Cecchi, Tieri, Sulčič, Žagar, Frandolič, Fonda, 13 Križmančič.

LIBERTAS: Ulcigrai, Chizzo, Cozman, Francolla, Ellini, Motticca, Mauro, Pugliese, Lacota, Corsi in Racer.

SODNIK: Beltram iz Gorice.

Bazoviška Zarja si je v nedeljo priborila še eno dragoceno točko; če pomislimo da je tržaški Libertas eden glavnih tekmecev za prestop v višjo ligo, potem je nedeljska točka vredna zlata. Tekma sama ni izpolnila vseh pričakovanj, saj je igra slonela predvsem na obrambi in na sredini igrišča, ki je bila ob tej priliki ustrezno ojačena. Tako smo gledali zelo raztrgano in zaprto igro, brez očitne premoči ene od obeh ekip. Le proti koncu p.p. je Zarja nekoliko pritisnila, vendar pa v ključnih trenutkih ni izkoristila uporabnih žog.

V d.p. pa je tekma postala vse bolj medla, tako da vratarja nista imela dela, saj so se skoraj vse akcije začele in končale na sredini igrišča. Ko je manjkalo nekaj minut do konca je Libertas nekoliko pritisnil, vendar brez uspeha.

BIG

Primorje — Campanelle 1:1

PRIMORJE: Kapun, Blažina, Tomizza, Angeleri, Šugan, Barnaba, Albi, Husu, Olivo, Carmeli (v 51. min. Verša), Rustja.

CAMPANELLE: Medin, Ribarich, Grazzi, Famiglioulo, Consenti, Raguso, Messi, Bonn, Castellano, Giorgiut, Prada.

STRELCA: v 25. min. Prada, v 40. min. Carmeli.

GLEDALCEV: 200.

Prosečani v letošnjem prvenstvu še niso zmagali na Proseku. Nedeljski nasprotnik Primorja je odnesel s proseškega igrišča zaslužen remi, ki je brez dvoma najpravičnejši rezultat te tekme, v kateri sta si bili ekipi povsem enakovredni.

Igra je bila v prvem in drugem polčasu zelo poprečna in na skromni tehnični ravni. Igra se je tako odvijala pretežno na sredini igrišča in oba vratarja sta bila zelo malo zaposlena. Oba zadetka sta padla v prvem polčasu; najprej so prišli v vodstvo gostje, v protinapadu s hitrim Pradom, 5 minut pred odmorom pa je za Primorje izenačil Carmeli, z lepim strelom izven kazenskega prostora. V nadaljevanju se igra v bistvu ni spremenila. Obe ekipi sta skušali zaustavljati igro in obdržati žogo; očitno je neodločen izid zadovoljil obe ekipi.

HW

ATLETIKA

ZAČETEK SEZONE

Za uvod rekord Semoličeve

Zmaga Kraljeve, Tavčarjeve, Pučnika in štafete

S tekmovanji v Trstu in v Gorici se je konec prejšnjega tedna začela atletska sezona. Hladno vreme je marsikomu odsvetovalo naporne nastope in tako je bilo v Trstu sobotno tekmovanje slabo obiskano ter na nižji kakovostni ravni, isto pa je, žal, veljalo tudi za nedeljski ženski miting v Gorici.

Od moških rezultatov sta izstopala le dva: Goričan Calligaro je v Trstu pretekel 400 m v 49"1 in premagal Tržačana Wendlerja, ki pa ostaja še vedno močan adut tržaške atletike za letošnjo sezono. V najdaljšem teku dneva pa je na 5000 metrov Tržačan Prosch dosegel pomembno zmago z odličnim časom pod 15 minutami. Tek mladega atleta je bil zelo lahkoten in ob vključitvi v konkurenco Goričana Lene lahko letos na tej razdalji pričakujemo še odlične dosežke.

Slovensko predstavništvo je bilo razmeroma skromno. Tekmovalno je bil najuspešnejši Gorazd Pučnik, ki je dosegel prvo mesto v kopju za naraščajnike z rezultatom 39,88 m. V mladinski konkurenci je Gabrijel Sedmak dosegel dober rezultat 44,98 m. Za Bor je nastopil samo še Igor Korošec in na 100 m izenačil osebni rekord s časom 11"6. Za Adrio je v daljino dobro skakal Aleksander Zudek, ki se je z rezultatom 5,45 m uvrstil na drugo mesto. Egon Renko je nastopil na 5000 metrov.

* * *

Goriško tekmovanje deklet je nudilo posebno kakovosten nastop skakalk v višino. Zmagala je favorizirana Chivilò iz Spilimberga z znamko 172 cm, 6 cm više od Goričanke Antonini. V kakovost mitinga lahko uvrščamo tudi met diska z zmagovito Ireno Tavčar pri 41,24 m in mlado Goričanko Urli, ki je tudi presegla 40 metrov. Od kakovostnih atletinj je v nedeljo popolnoma razočarala Sonja Drufouka (UG Goriziana), ki je v daljini zabeležila kar 5 neveljavnih skokov in komaj premagala borovko Padovan. Slednja je s 5,17 m za dva centimetra prehitela klubsko tovarišico Marino Purič.

Za Bor se je tekmovanje začelo zelo dobro, saj je že v prvi panogi Marinka Semolič postavila na 100 m čez ovire nov klubski rekord 16"4. Startala je razmeroma slabo, na koncu pa nevarno ogrožala najboljše. Presenetila je tudi Loredana Kralj z metom 11,89 m v krogli, kar še zdaleč ni bilo predvideno. Ista atletinja je tudi metala disk in vrgla 34 metrov. Za Bor so metale še Tanja Furlan (krogla 7,68 m, disk 21,40 m), Karmen Menegatti (krogla 9,50 m, disk 21,74) in Marina Purič (kopje 23,22 m). Nepopolna štafeta v postavi Košuta, Padovan, Semolič in Tretjach je sicer zmagala, vendar čas 52"5 ni predstavljal nadpoprečnega dosežka. Od nanizanih rezultatov v metih velja pohvaliti Karmen Menegatti v metu krogle.

NAMIZNI TENIS

Deželno promocijsko prvenstvo

Ervin Žerjal presenetil

Bor — CMM 0:5

Proti močnemu moštvu CMM so borovci doživeli poraz z neoporečnim rezultatom 5:0. Potrebno bo še precej truda in požrtvovalnosti s strani naših igralcev, da se bodo povzpeli na raven takih nasprotnikov. V njihovo opravičilo pa moramo upoštevati, da moštvo nima še urejenih društvenih prostorov za redne treninge. Prijetno presenečenje je ponovni nastop Ervina Žerjala, ki se je povrnil za zeleno mizo po treh letih odsotnosti. Kljub pomanjkanju treninga je pokazal tehnično dovršeno igro in se je enakovredno meril z močnimi nasprotniki. Od tega igralca lahko utemeljeno pričakujemo prav dobre rezultate že ob koncu letošnje sezone.

Rezultati:

Tomšič A. - Pilotto R.	0:2
Tomšič C. - Pilotto S.	0:2
Tomšič A. - Pilotto S.	0:2
Žerjal - Barelli	0:2
Žerjal - Pilotto R.	0:2

TENIS

MONTE CARLO — Jugoslovan Željko Franulović je v prvem kolu mednarodnega teniškega turnirja v tem kraju s 6:3 in 7:5 premagal bolj kvotiranega Španca Orantesa. Danes se bo na tem turnirju Italijan Bertolucci pomeril z Borgom.

Ostali izidi: Jauffret (Fr.) - Crealy (Avstral.) 6:4, 6:4; Clerc (Arg.) - Balleret (Monaco) 6:2, 6:0.

NOGOMET

AMSTERDAM — Bivši reprezentant Nizozemske Neeskens bo od 1. julija dalje nastopil za newjorški Cosmos. Neeskens, ki trenutno brani barve Barcelone, je podpisal z ameriškim klubom petletno pogodbo.

NOGOMET

TURNIR «CITTA' DI UDINE»

Drevi v Gorici: Italija - Jugoslavija

V okviru mednarodnega turnirja «Città di Udine» bo danes ob 20.30 na nogometnem igrišču v Gorici (na Rojcah) srečanje med mladinskima reprezentancama Jugoslavije in Italije.

OLIMPIJSKE IGRE

Na svojem zasedanju v Montevideu je mednarodni olimpijski odbor sklenil po triurni razpravi priznati olimpijski odbor LR Kitajske (vendar pa pri tem iz svojih vrst ni izključil Tajvana).

Športniki LR Kitajske se bodo zato lahko udeležili že prihodnjih olimpijskih iger v Moskvi.

SMUČANJE

LIMONE PIEMONTE (Cuneo) — Italijan Tiziano Bieler je osvojil prvo mesto na veleslalomu FIS v tem kraju. Zmagovalec je zasedel prvo mesto pred Bolgarom Petrom Popangelovim in bivšim italijanskim prvakom Mallyjem.

NOGOMET

ZAČETNIKI

Breg - S. Sergio	0:0

KADETI

Zaule - Breg	0:1

NAJMLAJŠI

Breg - Primorje	3:0

ODBOJKA

ŽENSKA C LIGA

Azzurra - Sloga	3:0

1. ŽENSKA DIVIZIJA

Kontovel - Spilimbergo	3:0

3. MOŠKA DIVIZIJA

Fides - Juventina	2:3
Bor - La Talpa	3:1

3. ŽENSKA DIVIZIJA

Kontovel A - Sloga A	1:3
Kontovel B - La Previdente	0:3

KOŠARKA

DEČKI

Alabarda - Kontovel	61:45

PROPAGANDA

Alabarda - Bor A	n.o.
Bor B - Servolana	26:73

NARAŠČAJNIKI

Libertas - Polet	71:49
Ferroviario - Kontovel	75:89
Ardita - Dom	100:46

Jadranovec Marko Ban (v beli majici) v boju za žogo med tekmo s Scogliettom

RADIO TELEVIZIJA

ITALIJANSKA TV

Prvi kanal

12.30 Argumenti
13.00 Kulturne aktualnosti
13.25 Vremenska slika
13.30 *Dnevnik*
17.00 Alberto Lionello pripoveduje
17.10 Simpatični, ihtavi, Braccio di Ferro
17.15 *Današnji umetniki*
17.30 Malican oče in sin, film
18.00 Argumenti
18.30 Na strani potrošnika
19.05 Programi pristopanja
19.20 *Prostor 1999* Golos, 1. del
19.45 Almanah in Vremenska slika
20.00 *Dnevnik*
20.40 Preživeli, 4. del
21.45 Programi pristopanja
22.00 Program o šolstvu Ob koncu Dnevnik — Danes v parlamentu in Vremenska slika

Drugi kanal

12.30 Dogodki in osebnosti italijanskega Juga
13.00 *Dnevnik 2 — Ob 13. uri*
13.30 Zgodovina matematike
14.30 Kolesarstvo
17.00 Barbapapà, risanka
17.05 Tolpa petih, TV film
17.30 *Tednik aktualnosti za mladino*
18.00 Otroštvo danes
18.30 *Iz parlamenta — Dnevnik 2 — Šport*
18.50 Dober večer z... Jet kviz
19.45 *Dnevnik 2 — Odprti studio*
20.40 *Gulliver*
21.30 *La vita agra*, film Filmske novosti Ob koncu še Dnevnik 2 — Zadnje vesti

ŠVICA

19.05 Retaur en France, 29. del
20.45 L'ultima speranza, film

JUGOSLOVANSKA TV

Ljubljana

8.45 do 16.05 TV v šoli
17.20 Poročila
17.25 Zapisi za mlade
17.55 Mali svet
18.25 Obzornik
18.35 Lesovi so mi povedali *Ob 80-letnici dr. Franceta Sušnika. Oddaja s tem naslovom ne govori samo o življenju in delu dr. Franceta Sušnika, ampak bo o sledeh, ki jih lahko eno samo aktivno življenje pusti v kulturni podobi Koroške. Jubilant je namreč eden od ustanoviteljev Študijske knjižnice na Ravnah, ki danes šteje okrog 80 tisoč knjig, ob tem pa mentor in spodbujevalec številnih premikov s katerimi so Ravne — ne le zaradi knjižnice in gimnazije — danes razgibano kulturno središče.*
19.15 Risanka
19.30 *TV dnevnik*
20.00 Nadurno delo, dok. oddaja
20.45 A. Decaux: Rosenberga ne smeta umreti, TV nad.
22.00 *TV dnevnik*
22.15 Iz koncertnih dvoran

Koper

19.30 Odprta meja Stičišče
20.00 Risanke
20.15 *TV dnevnik*
20.30 Maja z Viharnega otočja, 1. del
22.30 Puntarska pesem, 5. del
23.10 Stičišče, tedenska oddaja

Zagreb

20.00 Stop
21.00 Aladinov vrt, dok. film
21.25 Parmska kartuzija 1. del filma

TRST A

7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.30, 13.00, 14.00, 15.30, 17.00, 18.00, 19.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 7.45 Pravljica za dobro jutro; 8.05 Ženska stran neba; 9.05 Orkestri in zbori; 9.30 Slovenski naravni dragulji; 9.40 Disco music; 10.05 Oddaja za otroški vrtec; 10.15 Glasba v baroku; 11.00 Naš podlistek; 11.35 Plesi 20. stoletja; 12.00 Glasba po željah; 13.15 Vokalna glasba; 14.10 Literarni utrinki; 14.20 Od prvih uspehov do danes; 15.00 Mladi izvajalci; 15.50 Poglejmo v izložbo plošč; 16.30 Čudoviti otroški svet; 16.45 Spirituals; 17.05 Mi in glasba; 17.35 S pesmijo po svetu; 18.05 Kulturni prostor; 18.20 Ameriški mojstri lahke glasbe.

KOPER

6.30, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 18.30, 19.30 Poročila; 6.05 - 7.00 Glasba za dobro jutro; 8.32 Operni protagonisti; 9.00 Orkester in zbor Motown Sounds; 9.15 Knjige; 9.32 Lucianovi dopisniki; 10.00 Z nami je...; 10.15 Orkester Baiardi; 10.40 Glasba in nasveti; 11.00 Kim, svet mladih; 11.35 Poslušajmo jih skupaj; 12.05 Glasba po željah; 14.10 Plošče; 14.33 Simfonični poemi; 15.00 Mladi pred mikrofonom; 15.40 Vrtiljak jugoslovanskih popevk; 16.40 Glasbeni notes; 17.00 Ob petih popoldne; 17.30 Primorski dnevnik; 18.00 Glasba po željah; 18.35 Domači pevci zabavne glasbe; 19.33 Crash; 20.00 Fantasia musicale; 20.32 Rock party; 21.00 Ob 21. uri; 21.32 Komorna glasba.

RADIO 1

7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.00 Poročila; 6.00 - 7.30 Za dobro jutro; 9.00 - 10.35 Radio anch'io; 11.30 Glasbena oddaja z Ornello Vanoni; 12.05 - 13.30 Vi in jaz; 14.30 Poezija in glasba; 15.05 Rally; 15.35 Popoldanska srečanja; 17.05 Italijanske zgodbe; 18.05 Plošče; 18.30 Ansambla Nomadi in New Trolls; 19.35 Pogovor o glasbi; 20.30 Kulturne vesti; 21.05 Jazz; 21.30 Radijska priredba.

RADIO 2

7.30, 8.30, 9.30, 11.30, 12.30, 13.30, 15.00, 17.30, 19.30 Poročila; 6.00 - 8.45 Nekega drugega dne; 9.32 Od česa živijo ljudje; 10.00 Športne vesti; 10.12 Sala F: pogovor s poslušalci; 11.32 Sandokan in njegovi prijatelji; 12.45 Alto gradimento; 13.40 Romanca; 17.50 LP plošče; 18.33 Srečanja in pogovori z mladino; 20.00 Spazio X.

LJUBLJANA

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 15.00, 18.00 in 19.00 Poročila; 7.30 Iz naših sporedov; 8.08 Glasbena matineja; 9.05 Radijska šola za sredno stopnjo; 9.30 Iz glasbenih šol; 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem?; 11.03 Promenadni koncert; 12.10 Danes smo izbrali; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Po domače; 13.00 Danes do 13.00; 13.30 Priporočajo vam...; 14.05 V korak z mladimi; 15.30 Glasbeni intermezzo; 16.00 «Vrtiljak»; 17.00 Studio ob 17.00; 18.05 Obiski naših solistov...; 19.35 Lahko noč, otroci!; 19.45 Minute z ansamblom Jožeta Kampiča; 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi; 20.30 Radijska igra; 21.30 Zvočne kaskade; 22.20 Jugoslovanska glasba; 23.05 Literarni nokturno;

Čeprav z manjšo zamudo, priobčujemo, ob zaključku letošnje smučarske sezone, sliko najuspešnejših udeležencev letošnjih zimskih športnih iger, ki so dobili odličja na posebni prireditvi v Kulturnem domu v Trstu

NOGOMET

V 3. AMATERSKI LIGI

Mladost odnesla dragoceno točko

Vesna je zadovoljila svoje navijače - Kras tokrat ni imel sreče

Azzurra — Mladost 1:1

MLADOST: A. Gergolet, Frandolič, Pahor, Barbana, Uljan, Marizza, K. Ferfolja, Šuligoj, G. Ferfolja, E. Gergolet, D. Gergolet.

AZZURRA: Menichino, Conulio, Beltrami, Zamoro, Bago, Paziente, Petani, Pini, Guerra, Gomišček in Rubil.

STRELCA: v 18. min. Paziente, v 38. min. Marizza.

SODNIK: Filardo iz Gorice.

GLEDALCEV: 100.

V 25. kolu prvenstva je doberdobska Mladost po nedeljski zasluženi zmagi nad Villanovo, tudi tokrat v gosteh zadovoljila.

Že v prvih trenutkih srečanja je bilo videti terensko premoč domačinov, ti pa so redkokdaj zaposlili vratarja Gergoleta. V 18. min. pa je Azzurra z indirektnim strelom Pazienteja prešla v vodstvo. Po tem zadetku se je igra odvijala predvsem na sredini igrišča. Sčasom pa so naši fantje s hitrimi napadalnimi akcijami ogrožali vrata Menichina.

V 38. min. je Marizza (tudi tokrat z indirektnim strelom) ukanil domačega vratarja.

Tudi v nadaljevanju so naši fantje nadaljevali z napadalnimi akcijami, toda tokrat dokaj zmedeno, saj so le redkokdaj resno ogrožali vrata domačinov. V 57. min. je Gabriel Ferfolja v protinapadu zapravil lepo priložnost in je pred vratarjem za las zgrešil vrata.

Po tej priložnosti je igra postala slabša, obe ekipi sta odpovedali, bodisi v obrambi kot v napadu. Omeniti moramo, da je tudi tokrat Mladost igrala v okrnjeni postavi; odsoten je bil namreč Rosin, a kljub temu je naša ekipa odnesla dragoceno točko.

D. Gergolet

Vesna — Roianese 1:0

VESNA: D. Košuta I., D. Košuta II. (Giacchi), B. Tence, Miniussi, Pribaz, Vecchio, Botti, Pipan, Querci, Bortolotti, Zucca G.

ROIANESE: Colussi, Stranic, Vavassori, Gnesda, Paluzzi, Castellarin, Biolchi, Manzin, Vigini, Boccia, Possega.

STRELCI: v 16. min. p.p. Zucca.

SODNIK: Zidarič iz Trsta.

Navijači, ki so si v nedeljo ogledali srečanje med Vesno in Roianesejem v 6. kolu povratnega dela prvenstva 3. amaterske lige, so se ob koncu vračali zadovoljni s kriškega pravokotnika: «plavi» so zaigrali kot že dolgo ne. Skop izid sicer ne ustreza pravemu razmerju sil na igrišču, saj je bila Vesna predvsem v prvem polčasu stalno v napadu in bi lahko večkrat poslala žogo v mrežo. Vratarju Colussiju se imajo sicer dinamični gostje zahvaliti, da niso utrpeli hujšega poraza. Roianese je klonil v 16. min. prvega polčasa, ko je Botti s pomočjo Zucche končno le ukanil vratarja gostov. Lepa in hitra igra je označevala ves prvi polčas.

Ekipi sta nekoliko popustili v drugem delu igre, ki pa je bila kljub vsemu še vedno zanimiva. Vesna je v zadnjem delu drugega polčasa igrala skoraj izključno na nasprotni polovici igrišča, vendar napad ni bil posebno učinkovit in končni izid je ostal tako nespremenjen. Križani upajo, da lepa igra Vesne v tem kolu ni bila le muha enodnevnica.

M. K.

Inter (Sv. Sobota) - Kras 3:2 (2:2)

INTER: Picini, Lodi (Smolizza), Furlan, Del Piano, Scolch, Ridolfo, Unizzi, Bergamasco, Miceli, Lugman, Papanio.

KRAS: Bogatec, Črnjava (Rebula), Škabar, Trampuž, Šegina, Dilič, M. Milič, Ražem, L. Milič, Blažina, Colja.

STRELCI: v 18. min. p.p. Miceli, v 20. min. p.p. Ražem iz 11-metrovke, v 24. min. p.p. M. Milič, v 27. min p.p. Papanio in v 9. min. d.p. Ridolfo.

SODNIK: Toffoli

Enajsterica, ki je stala tokrat nasproti Krasu, je poprečna ekipa, ki v letošnjem prvenstvu (tako kot Union) ni zabeležila niti ene zmage.

Že od vsega začetka srečanja so «rdeče-beli» diktirali tempo igre in potisnili nasprotnika na njegovo polovico igrišča. Krasovci so zaigrali, kot že dolgo ne. Priča smo bili pravi ekshibiciji slovenskih nogometašev, čeprav je bilo igrišče polno lukenj. Domačini so prvi prišli do gola v 18. min. Reakcija gostov je bila takojšnja in 2 min. kasneje so Interjevi branilci v svojem 16-metrovskem prostoru zrušili Blažino. Bila je to najstrožja kazen in Ražem je rezultat izenačil.

Krasu pa je le uspelo priti v vodstvo. Imel je na razpolago prosti strel zunaj kazenskega prostora in iz težkega položaja je uspelo Milošu poslati žogo čez živi zid za hrbet Piccinija. Domačini so takoj odgovorili in 3. min. kasneje je Papanio izenačil. V 40. min. se je Blažina znašel sam pred vratarjem, a je slednjemu z zrhano mero sreče uspelo strel ubraniti.

Igra v d.p. ni bila na tako visoki ravni kot v prvem. Interju je uspelo v 9. min. priti do zmagovitega gola. Lukmanov strel se je odbil od vratnice, na odbito žogo je startal Ridolfo in z diagonalnim strelom zapečatil izid na 3:2.

Naši fantje so v nadaljevanju skušali vzpostaviti ravnovesje s streli Ražma in M. Miliča, a tudi poslednji poskusi so splavali po vodi.

Tokrat moramo pohvaliti večino naših igralcev, ki so na tej tekmi pokazali česa so zmožni, a tudi tokrat jim sreča ni bila naklonjena.

Zdravko Skupek

KOŠARKA

BOLOGNA — Košarkarska disciplinska komisija je včeraj za eno tekmo izključila igralca Pagnossina Alberta Ardessija, zaradi namerne napake nad nasprotnikom v nedeljski tekmi z Mobianom.

Z zmago nad SZ s 5:4 je ČSSR osvojila naslov svetovnega mladinskega prvaka. V zadnji tekmi je ZRN premagala Italijo s 6:0.

Lestvica: 1. ČSSR, 2. Finska, 3. SZ, 4. Švedska, 8. Italija.

OBVESTILA

Danes bo v Trstu, v Ulici sv. Frančiška 20, sestanek odbora ŠPORTNE ŠOLE

Začel se bo ob 20. uri. Na dnevnem redu bo več točk za kratkoročno in kasnejše delovanje šole.

* * *

ŠZ Bor

obvešča, da se na stadionu «1. maj» v Trstu nadaljuje vpisovanje za

AVTORALLY V BOHINJ

ki ga društvo organizira v okviru proslav 20-letnice svojega obstoja v dneh 5. in 6. maja.

Vpisovanje ves teden (razen sobote) od 17.30 do 19.30 (od torkih in četrtkih od 17. do 18.15).

Informacije (ob istem času) tudi po telefonu, na št. 51-377.

* * *

ŠD Mladina iz Križa

vabi na celotedenski smučarski izlet v Cervinio - Dolina Aosta, od 22. 4. do 29. 4. Informacije pri Stojanu Sosiču, tel. 22-04-23. Število prostorov omejeno!

Uredništvo, uprava, oglasni oddelek,
TRST, Ul. Montecchi 6, PP 559 Tel. (040) 79 46 72 (4 linije)
Podružnica Gorica, Ul. 24 Maggio 1 — Tel. (0481) 8 33 82 57 23
Naročnina
Mesečno 3.500 lir — vnaprej plačana celotna 32.000 lir. Letna naročnina za inozemstvo 48.000 lir, za naročnike brezplačno revija «DAN».
V SFRJ številka 3,50 din, ob nedeljah 4,00 din, za zasebnike mesečno 50,00, letno 500,00 din, za organizacije in podjetja mesečno 65,00, letno 650,00 din
Poštni tekoči račun za Italijo Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374

PRIMORSKI DNEVNIK

Za SFRJ Žiro račun 50101-603-45361 «ADIT» - DZS - 61000 Ljubljana, Gradišče 10/II, nad., telefon 22207
Oglasi Ob delavnikih: trgovski 1 modul (šir. 1 st., viš. 43 mm) 18.800 lir. Finančni 700, legalni 600, osmrtnice 300, sožalja 400 lir za mm višine v širini 1 stolpca. Mali oglasi 150 lir beseda. Ob praznikih: povišek 20%. IVA 14%. Oglasi iz dežele Furlanije - Julijske krajine se naročajo pri oglasnem oddelku ali upravi. Iz vseh drugih dežel v Italiji pri SPI.
Odgovorni urednik Gorazd Vesel
Izdaja in tiska ZTT Trst
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

Gostje na občnem zboru SKGZ: odločna podpora globalni zaščiti

Colli: Danes, ne kdove kdaj, je čas da preidemo od načel k dejanjem

Prvi med številnimi uglednimi gosti je občni zbor SKGZ pozdravil zastopnik zakonodajnega organa najvažnejše uprave, ki je pristojna na ozemlju, kjer živimo Slovenci v zamejstvu, predsednik deželnega sveta Furlanije - Julijske krajine Mario Colli. Že uvodoma je zatrdil, da je problematika, kateri je namenjen občni zbor, v središču pozornosti v Trstu, na Goriškem, v Beneški Sloveniji in povsod, kjer živi in dela slovenska narodnostna skupnost v naši deželi. Ta skupnost predstavlja demokratično in enotno silo, je dejal Colli, in dejavnik bogatitve kulturnega in družbenega tkiva za vso skupnost. Pomeni zato za Furlanijo - Julijsko krajino dragoceno značilnost, zaradi katere sta bila naši deželi priznana avtonomija in posebni statut.

Glede načela, da je treba Slovencem zagotoviti ustavne pravice z izglasovanjem državnega zakona o globalni zaščiti, je poudaril Colli, soglašajo vse demokratične stranke, kot dokazujejo številne slovesne izjave in enotne resolucije, ki so jih odobrili izvoljeni organi, med njimi tudi deželni svet. Sedanji trenutek pa terja prehod od načel k dejanjem, k uresničevanju izraženih stališč z enotnega, globalnega gledišča. Ne gre za vprašanje, ki je temeljne važnosti le za Slovence, bistvenega pomena je za demokratično Italijo, kot preizkusni kamen za družbo, ki naj bo urejena po načelih republiške ustave.

Treba je zato preiti, danes in ne kdove kdaj — je naglasil predsednik deželnega sveta — od posvetovanj in proučevanj, ki so se jim dolgo posvečale politične sile in razne ustanove, k izvajanju teh načel, saj je čas že več kot dozorel. Izdelanih je že več predlogov in je želeti, da se jim čimprej pridružijo še drugi, je dejal Colli. Treba jih je proučiti, o njih demokratično razpravljati, jih morebiti dopolniti in izboljšati, toda doseči je treba vendar konkretne zaključke glede globalne zaščite.

Aprioristično zavračanje, potvarjanje, sprevračanje stališč, šovinistični navdih in nasilje majhnih skupin, ki zasedajo kakšno učilnico, predstavljajo nasprotje razprave: to so metode, ki jih morajo vsi demokrati zavračati, ker so škodljive za vse, za Trst, za deželo, za razvoj naše družbe v demokraciji in kulturni rasti. Predsednik deželnega sveta je nato izrazil prepričanje, da bo občni zbor SKGZ dal nov dragocen prispevek k reševanju te problematike in se je obvezal storiti vse, kar je v njegovi pristojnosti, da bo tudi najvišji predstavniški in zakonodajni organ Furlanije - Julijske krajine prispeval svoj delež za uresničevanje ustavnih določil. «Moj pozdrav zato ni le obreden, je zaključil Colli, ker so obveze do slovenske narodnostne skupnosti sestavni del, in ne med manj važnimi, deželnega programa». Dežela mora postati vedno bolj stičišče med Italijani in Slovenci, med slovensko narodnostno skupnostjo v Italiji in italijansko v Jugoslaviji, ki jima je treba zagotoviti polno uživanje pravic, da bosta mogli še bolj prispevati k zbližanju med obema narodoma ob odprti meji.

Številni gostje so z zanimanjem sledili nedeljskemu občnemu zboru SKGZ

Tvorna solidarnost koroških Slovencev in Unije Italijanov

Franci Zwitter
predsednik Zveze slovenskih organizacij

Govornik je idealno povezal nedavni občni zbor v Železni Kapli, kjer je nad dvesto delegatov trdno zahtevalo od dunajskih oblasti priznanje enakopravnosti koroškim Slovencem, z nedeljskim zborom v Kulturnem domu, saj tarejo tako zamejce na avstrijskih kot njihove vrstnike na italijanskih tleh isti problemi. V Avstriji noben Slovenec ne uživa popolne enakopravnosti s pripadniki večinskega naroda; ne samo, pri odmerjanju pravic se tamkajšnji slovenski življ deli kar na osem skupin. Zamejski Slovenci v Avstriji, Italiji in na Madžarskem morajo postati kompakten etnični subjekt, doseči morajo popolno kulturno svobodo, le tedaj bodo postali enakopravni soustvarjalci nove, pravičnejše družbe; v teh prizadevanjih naj bodo seveda najtesneje povezani s slovensko matico. Nazadnje je govornik izrazil globoko solidarnost koroških Slovencev bratom v deželi Furlaniji - Julijski krajini ter jih pozval, naj nikar ne klonejo v svojem pravičnem boju za uzakonitev globalne zaščite.

Filip Warasch
tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev

Govoriti o vas, Slovencih v Italiji, je pravzaprav govoriti tudi o nas, Slovencih na Koroškem, saj se eni in drugi soočamo domala z enimi in istimi vprašanji. V zamejcih na Avstrijskem je globoko zakoreninjen čut solidarnosti do pripadnikov slovenske narodnostne skupnosti v Furlaniji - Julijski krajini. Med Slovenci se zapažajo določene razlike v njihovem gledanju na splošna družbena dogajanja, ravno v tej zavesti pa se v njihovih vrstah vse bolj krepi enotnost v boju proti sorodnima raznarodovalnima aparatoma, saj sta obe manjšini podvrženi hudemu nacionalističnemu pritisku, oblike takšnega pritiska pa so vsepovsod enake. V Avstriji je vladajoča stranka iz bojazni pred morebitnim osipom glasov na volitvah v zadnjem času celo še stopnjevala gonjo proti slovenskemu življu. Mi, ki prav dobro poznamo vse mogoče načine v izvajanju raznarodovalne politike do manjšine, je zaključil Warasch, odločno podpiramo vaš boj za pravice, ki vam pritičejo.

Mario Bonita
predsednik Unije Italijanov za Istro in Reko

Mario Bonita je pozdravil v imenu Unije Italijanov iz Istre in z Reke ter italijanske narodnostne skupnosti z Reke in poudaril, da globoke vezi združujejo slovensko manjšino v Italiji in italijansko etnično skupnost v Istri. Nato je dodal, da so italijanski etnični skupnosti v socialistični in samoupravni Jugoslaviji dani vsi pogoji, da lahko svobodno izraža vsa svoja hotenja in da lahko sodeluje kot aktiven subjekt pri splošnemu družbenemu razvoju. Italijani v Jugoslaviji imajo iste pravice kot drugi narodi in narodnosti in so do drugih v povsem enakopravnem položaju.»

Predsednik Unije Italijanov iz Istre in z Reke je naglasil, da oni pozorno sledijo prizadevanjem naše skupnosti za dosego pravic ter dodal, da naš boj za enakopravnost spada v širši kontekst boja naprednih in demokratičnih sil za splošen napredek italijanske družbe. «Samo v svobodi in pravi demokraciji — je zaključil Bonita — se bodo lahko popolnoma razvile etnične skupine in bodo na ta način dosegle zastavljen cilj, tako da bodo vzpostavile poglobljen stik med matično domovino in državo, v kateri živijo. V tej smeri sta imeli naši dve skupnosti pomembno vlogo saj sta delovali v tem smislu še predno je bil podpisan osimski sporazum, in na tej poti si bosta prizadevali tudi v bodoče s še večjo vnemo.»

Damjan Paulin
predsednik Sveta slovenskih organizacij

V imenu Sveta slovenskih organizacij je pozdravil predsednik Damjan Paulin. Potem ko je ugotovil, da smo z zahtevo po rabi slovenskega jezika v izvoljenih organih na mrtvi točki, o čemer so zadnji primeri v goriškem in pokrajinskem svetu dovolj zgovorni, je orisal razne probleme, ki nas tarejo, med katerimi je v prvi vrsti omenil šolstvo. «Ob tem občnem zboru poudarjamo našo zahtevo po globalnosti reševanja celotne naše problematike, ki edina predstavlja garancijo, da bomo v naši deželi končno uživali tiste pravice, za katere se borimo že več desetletij,» je zaključil Paulin.

Ester Pacor
pokrajinska tajnica UDI - ZŽI

V imenu Zveze žensk Italije UDI je pozdravila pokrajinska tajnica Ester Pacor, ki je obsodila novo šovinistično in nacionalistično kampanjo proti Slovencem ter dodala, da se je UDI - ZŽI vedno borila zato, da bi slovenski manjšini v Italiji zagotovili vse pravice. Potem je orisala delovanje in prizadevanja svoje organizacije ter ugotovila, da živijo slovenske ženske v naši deželi dvojno emarginacijo; kot Slovenke, ki jim ni priznana pravica po uporabi materinega jezika v javnem življenju in kot ženske, katerim ni še dano, da bi uživale sadove tistih že sprejetih zakonov, ki so si jih priborile po dolgih letih razprav in borbe.

Ghersi: Uzakonitev zaščite prioritetna naloga parlamenta

Predsednik tržaške pokrajinske uprave Lucio Ghersi je v svojem pozdravu najprej ugotovil, da predstavlja občni zbor pomemben politični mejnik v našem mestu in v vsej deželi, saj je obravnavana problematika med najbolj živimi temami krajevne politične razprave. Dokument, ki ga je bil komaj predložil predsednik SKGZ Race, je označil za dragocen prispevek k razčiščevanju pojmov glede vsebine globalne zaščite, ki jo je treba slovenski narodnostni skupnosti zagotoviti na osnovi ustave in deželnega statuta. To je temeljna in splošna obveza demokracije, je poudaril Ghersi, dejstvo, da še 30 let po ustavi in še več po osvoboditvi ta vprašanja niso rešena, pomeni hudo pomanjkljivost italijanske demokracije.

Manjšinska zaščita ni vprašanje, ki zadeva samo Slovence, ampak vse demokrate, vse Italijane, je zatrdil predsednik pokrajine. V zadnjih letih se je to vprašanje hitreje premikalo k rešitvi, z vložitvijo več zakonskih predlogov in z ustanovitvijo posebne vladne komisije. Razpust parlamenta pomeni zaustavitev postopka, toda po volitvah bosta morali obe zakonodajni skupščini postaviti globalno zaščito med svoje prioritarne naloge. V ta namen je predsednik pokrajine predlagal, naj si posebej prizadevajo parlamentarci, ki bodo izvoljeni v naši deželi.

Navzlic nekaterim znamenjem involucije, ki jih je opaziti v našem mestu, je Ghersi zatrdil, da so tržaške demokratične stranke soglasne glede potrebe po hitri uzakonitvi globalne zaščite. Treba je pa premostiti nekatere dvoumnosti in neodločnosti pri KD in doseči enotnost vseh demokratičnih sil, da se rešitev čimbolj približa. Nacionalistični izbruhi, ki jih spodbujajo določeni krogi v melonarski listi in MSI, vzbujajo sicer zaskrbljenost, ne smejo pa ustrašiti demokratov, saj so izraz omejenih skupin, ki se jim je treba odločno upreti.

V zaključnem delu svojega posega je predsednik tržaške pokrajine orisal njena prizadevanja za pospeševanje uresničevanja globalne zaščite. Pri tem je omenil mednarodno manjšinsko konferenco, ki jo je pokrajinska uprava priredila v Trstu leta 1974, obiske enotnih delegacij pokrajinskega sveta pri predsednikih poslanske zbornice in senata ter načelnikih parlamentarnih skupin. Tržaški pokrajinski svet je že večkrat izglasoval enotne resolucije z zahtevo po priznanju vseh ustavnih pravic Slovencem, ki živijo v naši deželi, zadnjo na svoji seji pretekli četrtek. Ta obvezuje, z glasom vseh demokratičnih strank, pokrajinski odbor, da ponovno posreduje pri vladi (kakor hitro bo umeščena) za pospešitev zakonodajnega postopka, obenem pa izraža najodločnejšo obsodbo šovinističnih manevrov v našem mestu in obvezo, da se jim upre.

Gianfranco Rados in Adriana Janezich
predstavnika združenja ARCI

V imenu pokrajinskega vodstva ARCI je Rados poudaril, da se to združenje ne omejuje zgolj na teoretsko obravnavanje vprašanja o sodelovanju med Italijani in Slovenci, ampak ga izvaja v vsakdanji praksi. Dokaz tega je vključitev petih slovenskih organizacij v to ustanovo, zlasti pa navezovanje vse tesnejših stikov s Slovensko prosvetno zvezo, ki bodo v najkrajšem obrodili pomemben politični rezultat: izdajo prvega zvezka zgodovinskega prereza čez prisotnost Slovencev v Italiji. Publikacijo bo treba razširiti na italijanskih osnovnih in srednjih šolah, kjer so obstoj Slovencev od vselej in programsko prezirali. To bo seveda težak boj, ki pa ga bo združenje ARCI vztrajno vodilo v prepričanju, da pomeni medsebojno spoznavanje temeljno sredstvo za ustvaritev novega, res demokratičnega vzdušja v teh krajih.

Janezicheva pa je v imenu deželnega vodstva ARCI naglasila nujnost okrepitve demokratičnega zadružništva, to je tesnega sodelovanja med italijanskimi in slovenskimi organizacijami na vseh, zlasti še na kulturnem področju. Le tako bo mogoče premagati konservativne sile in zagotoviti celoviti družbeni skupnosti v teh krajih vedro bodočnost v znamenju napredka in socializma. Slovenci se ne smejo omejiti na zahtevo po ohranitvi lastne narodnostne istovetnosti, ampak morajo s svojimi, drugačnimi in novimi izkustvi prispevati k obnovi družbenogospodarskega in kulturnega ustroja v deželi. To je še kako potrebno, ko pa obstaja v sami levici dokaišnja razdvojenost, ki jo nekateri krogi načrtno razpihujejo; kako pozabiti, da je bivši predsednik republike Leone ob otvoritveni svečanosti v narodnem spomeniku - Rižarni, dal položiti istočasno vence nad kraške «fojbe»?

Prizadevanja političnih strank za priznanje pravic Slovencem v Furlaniji - Julijski krajini

Antonino Cuffaro
deželni tajnik KPI

Deželni tajnik KPI, poslanec Antonino Cuffaro, je ob začetku svojega pozdrava izrazil soglasje z zaskrbljenostjo nad poslabšanim vzdušjem, o katerem je govoril predsednik SKGZ Race. Šovinističnim manevrom se je zato treba upreti z odločno akcijo, v katero naj se vključijo šole, mladina, naprednj intelektualci. Po mogočnih antifašističnih manifestacijah iz leta 1970, je dejal Cuffaro, so mogoče demokratične sile malo popustile, kar je treba zdaj nadoknaditi z odločnejšimi napori in z vzpostavitvijo enotnosti pri vprašanju uzakonitve pravic Slovencev v Italiji. Globalna zaščita je bila tudi ena izmed osrednjih tem nedavnega vsedržavnega kongresa KPI, je zatrdil Cuffaro, skupaj z borbo za mir, za premostitev blokov, za priznanje suverenosti in nevmešavanja v mednarodnih odnosih.

Parlament je ob ratifikaciji osimskih sporazumov izglasoval resolucijo, ki so jo podpisali načelniki vseh demokratičnih skupin, za pospešeno izglasovanje globalnega zaščitnega zakona. Sedaj več znamenj, od razločevanja Slovencev po pokrajinah, zadržanja državnih funkcionarjev v posebni vladni komisiji do počasnosti postopka pri zakonskem osnutku o gledališču, kaže na omahovanje KD. Tako zadržanje pa hrabri reakcionarne sile, ki izkoriščajo neodločnost pri uresničevanju ustavnih obvez glede Slovencev za kampanje, ki jim je smoter ohranitev starih privilegijev. Instrumentalizacije slovenskega vprašanja niso torej krivi tisti, ki se borijo za globalno zaščito, ampak tisti, ki nosijo odgovornost za več kot 30-letno zamudo. Pomesti je treba s šovinističnimi krogi, da se prikaže pravo demokratično lice Trsta in dežele, je zaključil deželni tajnik KPI, ki je izrazil priznanje vlogi SKGZ za napredek demokracije in izrekel najboljše želje za ploden potek občnega zbora.

Franco Castiglione
poslanec PSI

Zastopnik deželnega vodstva PSI, poslanec Franco Castiglione, je svoj pozdrav označil kot ne zgolj priložnostnega, saj izhajajo prizadevanja socialistov za zaščito manjšin iz ideoloških prvin PSI, iz svetovnonazorskega boja za človeka in za ustvarjanje kulturnejše in pravičnejše družbe. V tem okviru je opredelil jasne obveze glede slovenske narodnostne skupnosti, ki jih je PSI prevzela v svojih dokumentih in s predložitvijo zakonskega osnutka leta 1971 ter pred nedavnim z ustanovitvijo posebnega oddelka za vprašanja manjšin pri osrednjem vodstvu stranke.

V zvezi s sedanjimi šovinističnimi kampanjami je dejal, da PSI ni klonila leta 1965, ko je tržaška reakcija sprožila ustrahovalno akcijo proti izvolitvi prvega slovenskega odbornika na tržaški občini, socialista Hreščaka, in se ne misli ustrašiti niti sedaj. Izrekel je kritiko dvoumnim stališčem PSDI in KD, ki kažejo na popuščanje nazadnjaškim pritiskom, ko jima ne predstavlja, kot demokrščanskemu desničarju Tombesiju, manjšinska zaščita celo «provokacije». Pozval je zato ti stranki k doslednosti z že izraženimi stališči, da se pospeši odobritev globalne zaščite, pri čemer se je skliceval na slovesno resolucijo, ki jo je parlament sprejel ob ratifikaciji osimskih sporazumov.

Zaključil je s prepričanjem, da so dozoreli pogoji, da se vendar uresniči ustavna obveza in da se Slovencem, ki imajo mnogo zaslug za demokratični razvoj dežele, zagotovita uživanje narodnostnih pravic in vsestranski razvoj.

Zorko Harej
tajnik SSk - Trst

Pozdrav Slovenske skupnosti je prinesel pokrajinski tajnik Zorko Harej. «Z zadoščenjem ugotavljamo,» je dejal, «da se je kljub različnim izhodiščnim osnovam idejne in politične narave, ki se odražajo v delovanju organizacij v okviru slovenske manjšine, ustvarila dobrša stopnja sodelovanja in izmenjave skušenj na raznih področjih, kjer delujejo pripadniki slovenske manjšine; po drugi strani pa se pozitivno razvijajo napori za čimbolj enotno nastopanje v važnih skupnih vprašanjih.» Nato je podčrtal, da je «prav in koristno, da skupno iščemo najprimernejša sredstva za uspešno in učinkovito delovanje v korist manjšine in dosego namenov, ki smo si jih v tej smeri začrtali. Če je končni cilj skupen, menimo, da mora biti tudi v naših organizacijah prostor za vse pripadnike slovenske narodne skupnosti.»

Potem ko je omenil, da se glavni namen SKGZ krije s programom, ki ga zasleduje SSk in da njegova stranka sledi v svojem demokratičnem ustroju načelu enotnosti v notranjih raznolikosti, je Harej nadaljeval: «Letošnji občni zbor SKGZ sovpada s protislovensko gonjo, ki je zadnje čase zavzela zlasti pri nas na Tržaškem in v Beneški Sloveniji posebno ostre oblike. Protislovensko vzdušje sili v miselnost in čustva ljudi, se odraža v besedah tudi preprostih, politiki odmaknjenih ljudi in se širi tudi v notranjost Italije. Mislili smo, da je z zadnjo krvavo vojno, ki je terjala milijone žrtev, nehalo nasprotovanje med narodi, zlasti med tistimi, ki jim je usojeno, da živijo v sosedstvu ali pomešani med seboj. Zakaj taka gonja? Ker hočemo globalno zaščito slovenske manjšine v Italiji, hočemo, da se uresničita 6. člen italijanske ustave in 8. člen osimskega sporazuma. Zahtevamo pač tista sredstva, ki se nam zdijo najbolj primerna, da učinkovito branimo svoj jezik, svojo kulturo, svoje gospodarstvo, pač svojo narodno tvarno in duhovno bit z vsemi značilnostmi slovenskega človeka, ki je skozi vse zgodovinske pretrese vztrajal v današnje dni.»

«Na poti, ki ima za svoj cilj obstoj in vsestranski razvoj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji», je zaključil Harej, «imamo globalno zaščito za izredno važen mejnik. Zanjo smo vložili, vlagamo in bomo vlagali naša prizadevanja in naše napore.»

Adriano Renesto
član pokrajinskega sveta ACLI

Predstavnik Zveze italijanskih krščanskih delavcev ACLI, Adriano Renesto, je omenil, da ima letošnji občni zbor SKGZ še poseben pomen, ker se odvija v tako delikatnem trenutku. «Mnogi izmed nas so mislili, da se ne bo kaj takega več pripetilo, da je stvar preteklosti», je povedal Renesto, «ker pa smo priča taki protislovenski kampanji, moramo še bolj napeti svoje moči, da bi se bolje spoznali, da bi vzpostavili še globlje stike med italijansko kulturo in kulturo slovenske narodnosti v našem mestu in v deželi in da bi še bolj razširili gospodarske in kulturne stike z bližnjo Jugoslavijo.» «Da bi to dosegli, bi morala italijanska republika celovito priznati pravice Slovencev,» je zaključil predstavnik ACLI, ter še izrazil željo, da bo italijanska država globalno zaščitila slovensko nacionalno skupnost, kot to predvideva republiška ustava.

Beno Zupančič: Vsakemu narodu zagotoviti enak prostor pod soncem

V imenu Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije je občni zbor pozdravil podpredsednik Beno Zupančič.

«Ljubo nam je, da vas moremo pozdraviti kot brate onstran zahodne jugoslovanske meje, kot 25 let organiziranega in uspešnega dejavnika v vse bolj razvijajočem se družbenem življenju Slovencev v republiki Italiji, kot ustanovo, s katero imajo mnoge naše ustanove plodne delovne vezi, in končno z vašo pomočjo ves ta del slovenskega naroda, brez čigar visoke narodne in splošne politične zavesti in borbenosti bi tudi naše državno in družbeno sodelovanje z zahodnim sosedom ne bilo takšno, kot je,» je dejal Zupančič ter nato spregovoril o razmerah v Jugoslaviji in po svetu. «Prizadevamo si», je nadaljeval, «da bi v okvirih jugoslovanske federacije v malem ustvarili svet, kakršen naj bi se razprostrl po tem najboljšem izmed svetov, in sicer ne tako, da bi preštevali pripadnike tega ali onega naroda ali narodnosti, ampak da bi vsakomur zagotovili enak prostor pod soncem, enaka družbenoekonomska življenjska izhodišča, ob teh pa enake pravice in dolžnosti, zasnovane na delu v gmotni in duhovni proizvodnji.»

Potem ko je orisal prizadevanja Jugoslavije za enakopravnost vseh narodov in narodnosti, je Zupančič zaželel, da bi narodnosti vzdrževale žive stike s svojimi narodi. «Želimo si, da bi s sosedi živeli v miru in sodelovanju in si tudi z njihovo pomočjo ustvarjali tako povezanost s svetom, ki nam ne bo ne tako ne drugače ogražala, kakor bi ne smela ravno težnja po povezanosti ogrožati nikogar na svetu.»

Nato je Zupančič podčrtal: «Nikoli ni dovolj poudarjati, kar v družbi narodov vodi h graditvi, sožitju, enakopravnosti, vsestranski prostosti, zakaj samo tako je mogoče premagovati stotere obstoječe nevarnosti, med drugim tudi take, ko se skuša v imenu te ali one ideje, talega ali drugačnega pravila uveljaviti pravica poseganja po tujem ozemlju, po sosedovi ureditvi, po njegovih naravnih, kulturnih in drugih bogastvih.»

Misel govornika je nato pošla na «hudo izgubo, ki smo jo utrpeli pred kratkim, na smrt Edvarda Kardelja.» «Ko govorimo o narodnem vprašanju, je dejal podpredsednik RK SZDLS, ne moremo mimo njegovega visokega osebnega prispevka k razreševanju tako težkega vprašanja, kot je bilo nekoč slovensko narodno vprašanje, k razreševanju tako zamotanih vprašanj, kakršna nastajajo med sosedi zaradi tega ali onega dela naroda na drugi strani državne meje. Če smo z njim izgubili človeka, ki je svoje ustvarjalno življenje posvetil narodnemu, socialnemu, kulturnemu, skratka političnemu osvobajanju slovenskega naroda, boju za njegove pravice doma in drugod, z njim pa vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti, moramo dodati, da smo z njim izgubili tudi človeka, ki je imel razumevanje za vse narode, za njihovo vsestransko prostost in enakopravnost v družini narodov, saj je njihovo dejansko prostost meril tudi z merilom dejanske prostosti narodnih manjšin v okvirih večinskega naroda.»

Ob koncu je Beno Zupančič zaželel, da bi se vprašanja Slovencev v Italiji razreševala v imenu osimskih sporazumov, da bi bila naša skupnost celovito zaščitena. To pa bo mogoče doseči s smotrno dejavnostjo, z vztrajnostjo, z graditeljsko zagledanostjo v smoter, ki ga označuje visoka človečnost.

Vladimir Kenda
pokrajinski podpredsednik VZPI - ANPI

Živimo v prelomnem času, ki mu zlepa ni primerjave v vsem tem povojnem obdobju, je dejal govornik, potem ko je pozdravil zborovalce v imenu deželnega odbora združenja VZPI - ANPI. Petintrideset let po drugi svetovni vojni so ideali demokracije in svobode, za katere so padli tisoči borcev, dobili še večjo prodornost in začeli prehajati v meso in kri rodu, ki stopa v življenje.

Toda osveščanje širokih slojev slovenskega življa je izzvalo ogorčeno reakcijo starih italijanskih nacionalističnih in šovinističnih krogov, ki jim je le do tega, da obdržijo svoje stoletne položaje. Med uradno politiko italijanske republike ter interesi najbolj konservativnih profašistično ali fašistično usmerjenih sil je prišlo do določenega razcepa, tako glede osimskih sporazumov, ki predstavljajo korenito spremembo v odnosih med Italijo in Jugoslavijo, pa tudi določeno odrekanje tradicionalni politiki do slovenskega sveta na vzhodni meji ter priznanje zgodovinske nujnosti navezovanja plodnega gospodarskega, političnega in drugačnega sodelovanja.

Žal ta zgodovinska resnica še ni prodrla v možgane tržaških nazadnjaških krogov, od tod žolčna propaganda, napadi in ustrahovanje ter poskusi zbiranja podpisov in preštevanja Slovencev, da bi se preprečilo izglasovanje zakona o globalni zaščiti slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Novoizvoljeno vodstvo SKGZ

GLAVNI ODBOR

TRST

Rado Andolšek, Filiberc Benedetič, Tamara Blažina - Simoneta, Bojan Brezigar, Emil Bole, Stanislav Bole, Miloš Budin, Edi Bukavec, Darij Cupin, Igor Čuk, Karel Grgič, Živa Gruden, Darij Jagodic, Branko Jazbec, Anton Kapelj, Suadam Kapič, Oskar Kjuder, Vojko Kocman, Dušan Košuta, Miroslav Košuta, Nadja Kriščak, Sergij Lipovec, Silvana Malalan, Valter Mocor, Jožko Morel, Milena Padovan, Milan Pahor, Nadja Pahor, Samo Pahor, Nevenka Pečar, Suzana Pertot, Boris Race, Sergij Radovič, Andrej Rener, Bogo Samsa, Adrijan Semen, Boris Siega, Boris Simoneta, Vojko Slavec, Stojan Spetič, Vito Svetina, Karel Šiškovič, Niko Škamperle, Pavel Štrajn, Boris Štrekelj, Edvin Švab, Silvij Tavčar, Sandor Tence, Dušan Udovič, Marij Uršič, Savo Ušaj, Silvana Valoppi, Adolf Wilhelm, Lucijan Volk.

GORICA

Darko Bratina, Ivan Bregant, Jože Cej, Karel Černic, Ivan Gergolet, Ivan Humar, Igor Komel, Mirjam Koren, Edmud Košuta, Silvan Križmančič, Marta Markuža, Diego Marvin, Ace Mermolja, Danilo Nanut, Vilko Nanut, Rudi Pavšič, Davorin Pelicon, Karel Primožič, Mirko Primožič, Milko Rener, Dino Roner, Aldo Rupel, David Sošol, Emil Tomšič, Gorazd Vesel, Jordan Vižintin, Zdenko Vogrič, Marko Waltrisch.

VIDEM

Elio Berra, Ferruccio Clavora, Aldo Clodig, Ado Cont, Lucia Costaperaria, Beppino Crisetig, Viljem Černo, Dino Del Medico, Luciano Feletig, Renato Floreancig, Enzo Lepig, Firmino Marinig, Vilma Martinig, Pavel Petricig, Izidor Predan, Giovanni Rossi, Valentin Simonitti, Bruna Strazzolini, Salvatore Venosi, Marino Vertovec.

ČLANI GLAVNEGA ODBORA, KI SO JIH DOLOČILE ČLANICE

Sveto Grgič (Glasbena matica), Valentino Noacco (Zveza izseljencev Beneške Slovenije), Giorgio Banchig (Novi Matajur), Jože Koren (Primorski dnevnik), Sergij Premru (Alpe Adria), Duša Kosmina (Dijaška matica), Marko Kravos (Kulturni sklad), Tanja Mermolja (Podporno društvo za Goriško), Ivan Križmančič (Kmečka zveza - Trst), Emil Klanjšček (Kmečka zveza - Gorica), Franc Škrl (Narodna in študijska knjižnica), Ugo Margon (SPD - Trst), Nada Sanzin (SPD - Gorica), Aljoša Volčič (SLORI), Janez Floreancig (KD Ivan Trinko - Čedad), Josip Tavčar (Društvo Slovensko gledališče), Magda Kuret (Slovenski taborniki RMV), Klavdij Palčič (SPZ), Vili Prinčič (ZSŠDI), Vojko Kocjančič (SDGZ), Alojz Križmančič (Zavarovalnica goveje živine), Teodor Okretič (Filatelistični klub «L. Košir»).

NADZORNI ODBOR

Stanislav Renko, Stanislav Oblak, Peter Sanzin.